

www.e-rara.ch

Io. Bodini Andegavensis de magorum daemonomania libri IV

Bodin, Jean

Basileae, 1581

Universitätsbibliothek Basel

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-234>

Ioannis Bodini daemonomaniae magorum liber secundus

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [\[Link\]](#)

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [\[Link\]](#)

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [\[Link\]](#)

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [\[Link\]](#)

IOANNIS BODINI

DAEMONOMA-
NIAE MAGORVM

Liber secundus.

*De Magia vniuersè, & generibus i-
psius CAP. I.*

MAGIA vox Persica est scientiam ré-
rum diuinarũ & naturalium notans,
& Magus nihil est aliud quàm philo-
sophus: Sed quemadmodum philo-
sophiæ attulerunt vitiũ Sophistæ,
& sapientiam, quæ donum est Dei, corrumpit Ethni-
corum impietas & idololatria, sic etiam Magia dia-
bolicis fortibus commutata est. Primus Satanæ
administer promulgandæ huic impietati in Per-
sida fuit Zoroastes: sed obducebatur ei pietatis ve-
lum, quod sibi Diabolus solet arrogare: Semper
enim viri boni à sceleribus istis abhorruerunt. Pli-
nius libro xxx. capite i. sic de ea loquitur, Magica
fraudentissima artium plurimum in toto terrarum
orbe, plurimisq; seculis valuit: autoritatem ei maxi-
mam fuisse nemo miretur, quando quidem sola ar-
tium tres alias imperiosissimas humanæ menti com-

plexa, in vnam se redegit. Natam primùm è medici-
na nemo dubitat, ita blandissimis promissis addi-
disse vires religionis ad quas maximè caligat hu-
manum genus, deinde miscuisse artes Mathema-
ticas. Ac ppter ealāblichus, Proclus, Plotin. Por-
phyrius & Iulianus apostata Magiā dixerūt esse bo-
norum Dæmonum inuocationem, Goetiam verò
malignorū, reprobata ab illis artem, quau tunc
tur ij qui nocte sepulchra adeunt, effossisq; cada-
ueribus spiritus inuocant. In eandem sententiam
cæcus ille Magus, qui accusatis amplius centum
quinquaginta sociis Lutetiæ fuit suspensus anno M.
D. LXXIIII. viro cuidam nobili (ex quo rem co-
gnoui) semel dixit se albam Magiam ipsi, non autē
nigram demonstrare velle, & Leo Africanus scribit
albos dæmōas ab Africanis magis inuocari. Quin
etiam maximum illum doctorem artis diabolicæ,
cuius nomē præ desyderio sepeliendæ in æternūm
in pietatis ipsius reticebo, in prima librorum suo-
rum fronte non videmus alias res quàm Physicam,
philosophiam, virtutem abditam aquarum, plan-
tarum, animantium, metallorum, tum numerorū
& astrorum prædicare: sed libro demum quarto
(cuius tãquam clavis spem lectori fecerat, & quem
Magi discipuli ipsius ediderunt) venenum tartare-
um permiscere characterum, diabolicorum nomi-
num, spirituum, & inuocationis illorum. Eodem
errore implexi Auicenna & Algazel quicquid à
Magis efficitur id naturalibus causis contendunt
effici: qui certissimus est modus ad inescanda inge-
nia

Γήταα ἀπὸ τῶν
γοῶν καὶ θεο-
νῶν περὶ τῶν
τάφων.

nia quæuis illustria & omni magicarum sortium genere implicanda. Huc quoque pertinent commentitiæ illæ appellationes, familiaris spiritus, alborum dæmonum in Africa, in Græcia Sibyllarū, in Germania albarum Sibyllarum, & Fearum seu fatiferarum in Gallia: cuius rei lectores volui admonitos, ne circumueniātur ista nominum elegantium specie. Nam quomodo posset dictum boni illius doctoris consistere, singulis planetis etiamq; stellis æquè malum dæmonem adesse ac bonum? nam diaboli in cælo non sunt, omne malum elementari mundo inclusum est, qui minima est vniuersitatis istius particula, & miliaribus amplius quinquagies mille à cælo Lunæ est distans. Omnes autem Theologi & Philosophi consentiunt suam esse cuique intelligentiam siue Angelum ad motum & conuersationem. Sed vt demus vnicuique stellæ suam esse intelligentiam, nunquam tamen existit philosophus qui malignos spiritus in cælo versari crederet: multo minus igitur inter duos aduersos dæmonas in reb. agendis cōueniret, maximè verò in motu cælestium corporum stato & immutabili. Neque enim perinde vt homo liberè ad bene aut malè faciendum conuertitur, qui modò à maligno Spiritu agit cum in scelerib. seipsum occupat, modò à bono spiritu quādo ad Deū conuertitur. Pretereà quomodo bonus Angelus aut albus Planetarū demon sine dānanda idololatria potest inuocari? nā aut planeta, aut demō adorat, aut vterq; simul. In primis verò si ritum sacrificiorū animaduertamus

quæ insignis ille magister præcipit, lapidem, plantam, animal, numerum, characterem, metallum, aspectum, & proprium Planetæ tempus aptans carminibus, hymnis & inuocationibus, quomodo sine damnanda idololatria constabit hæc inuocatio: vndenam, obsecro, omnes Bahalis, id est, Apollinis vel Solis, omnesq; Lunæ (quæ Reginam cœlorum vocat Ieremias⁴) manarunt idololatriæ, nisi ex isto fœtido commentorū fonte? Atqui iurat apud Ieremiam Deus se igne, gladio, peste, fame eos omnibus absumpturum esse qui reginam cœli adauerint: quapropter Septentrionales populi eā masculina voce nominabāt adorabantq; vt memoria nostra Germani faciunt priscam maiorū suorum superstitionem imitati, qui (vt Caracallam Imperatorem dixisse apud Spartianum legimus) eos solum vxoribus suis putabant dominari qui Lunam masculino genere nominarēt. Sic Iamblichus respōdetur, sic Proclo, Porphyrioq; sic magnis illis Diabologicæ artis doctoribus tam multa centena animarum millia ad impietatem suam pertrahentibus, qui dicunt adunari omnia oportere, & creaturis elementaribus stellas & planetas, his suos dæmonas, dæmonibus Angelos & cœlestes minorum gentium Deos, his deniq; Deum adipisci. Verum tamen isti proxenetæ quotquot sunt Satanam solum attrahunt, nec aliud Agrippa veteres Doctores imitatus præstitit. Ideoq; xxvi. articulo determinationis à Sorbona factæ anno M. C C C. X C. V I I I. rescinditur & damnatur eorum impietas qui

qui vim facultatemq̄ intelligentiarum cœlestium in animam sic docet influere, vt cœlestium luminum facultas inluit in corpora: verum amplius dānanda est atq; detestanda eorum impietas qui vnicuique stellæ malum Dæmonē adesse tradunt. Quāquam errorem istum Aphrodiseus philosophus, Porphyrius, Proclus, & Iamblichus reiecerunt, qui ieiunabant optima fide, & bonis dæmonibus, paruulis Dijs alijs & Semideis sacrificabant, Hercule, Baccho, Apolline, Æsculapio, Angelis, & consimilibus insuper cooptatis. Quamobrē in Lege multoties inculcauit Deus, ne alius præter ipsum colatur aut adoretur Deus. Vox enim Hebræa *Tistaneh* quæ in Decalogo habetur, & Chaldæa *Tisgod* nihil aliud significat quàm inclinare sese & quod Latini dicunt adorare: vt Plinius, Galli, inquit, adorando dextram ad osculum referunt, totumque corpus circumagunt, quod in leuum fecisse religiosius esse putant. Præuidens autem Dominus Ethnicos primùm Stellas, planetas, aliásq; res creatas adituros, disertè pcena capitali id cauit fieri: eoque amplius gradus in altari suo vetuit ad ascendendum exstrui, vt rectà ad ipsum adiretur^a, non

^a Exod. 20.

autem hjs gradibus quos Platonici, Pythagorici, & alijs sequuti sunt. Istud enim interdictum ne gradus fiant quibus ad altare Dei conscendatur notandum est Decalogo & in eodem capite subijci, vbi nulla est expressa tacitæ templi aut altaris mentio: ac propterea de lapidib. solùm accipi non oportere. Sed vt præclaræ illius Magiæ quam al-

bam vocant impietas demonstratur, quisquis ea
 ad rem optatam adipiscendam & fruendā vtitur,
 effigiem Planetæ solenni ritu affabrè factā gestat:
 qđ nobis idcirco visum est annotare, quia magnos
 viros & qui in magna opinione erant istis impia-
 tibus addictos vidimus: etiam vni ex Christiano-
 rum principum potentissimis (cuius nomen præ-
 stat reticere) auream Iouis imaginem ex Theurgia
 fabricatam dari, quā ille circumgestabat vt maiorē
 sibi amplitudinē compararet, & quæ de collo post
 mortem ipsius (mors autem fuit misera) pendens
 inuenta est. Nam etiā Neapolitano cuidam Mago,
 quo vtebatur & conseruatorem suum appellabat,
 mille ducentas libras francicas in stipendium an-
 nuum numerabat. Atqui mandatum illud Dei, nō
 sculpes tibi imaginem, habet Hebræum ^{במ} omnē
 imaginem fufam, cæsam, sculptam, cælatam signi-
 ficans: eorumq; idololatria qui imagines istas &
 characteras gerunt omnino longè maior est quàm
 illorum qui coram Deorum istorū quos diximus
 simulachris procumbunt, quod tamen indicta ca-
 pitali pcena in lege Dei prohibetur^a. Sed Pytha-
 goreorum, Academicorum, & infideliū gentium
 quæ istis rebus optima fide vtebantur insignis ab
 his est differentia. Illi enim vt fuerint idololatræ,
 cum eo pacto à se Deum adorari & dignè coli
 putauerint, non fuerunt Magi: hi verò qui in-
 terdictum norunt, & quamuis diabolum auto-
 rem sciant esse ac inuentorem istorum scelerum
 eis nihilominus abutuntur, hi igitur Magi dicen-
 di sunt.

^a Exod. 30.
 § 21.

di sunt. Iam itaque minutatim illicitos modos quàm maxima religione poterimus ordine persequamur, tum vt caueatur ab illis, tum vt si quando iudicia de artificibus erunt facienda bene expendi possint. Quamquam in hoc argumento non mediocriter animi pendeo. Si enim oculis commonstrauero & palpandos digitis exhibuero ritus, modos, verba, quæ ad eam rem oportet adhiberi, equidem sic docuero id quod sepeliendum est obliuione sempiterna: sin autem obscure vno verbo impietatem rei perstrinxero, sic neq; imperitis (quos vt ab isto præcipitio caueât præmoneri opus est) profuero, neq; iudicib. qui ne fortè ex communi errore defunctoriè iudicent de merito istius criminis cupiunt informari: idq; præsertim hoc tempore, quo vrbes, vici, agri, adeoq; elementa ipsa contaminata sunt, ac ne pueruli quidem ipsi exsortes sunt istius criminis. Fieri tamen non potest vt centesimam partem impietatum annotem quæ in hac causa committuntur, quas neque scire cupio, neque si scirem vellem exponere: sed aliquid solùm exscribam quod aut in scriptis legero, aut ex quæstionibus habitis cognouero. Etsi maligni spiritus nouas artes, noua scelera comminiscuntur momentis singulis, vt Poeta inquit, tibi nomina mille, Mille nocendi artes, &c. Vveierus autem (qui de comparando Defensoris magorum nomine videtur satagere) non potest se excusare quin impietatis summæ teneatur, quòd formulas omnium quæ vnquã
cogi-

cogitari possunt sceleratissimas & summopere detestandas in librum suum retulerit : adeò vt specie tenus diabolum & commenta eius criminetur, sed ea tamen doceat indicetque, etiam characteribus & verbis appositis, quæ præceptor ipsius Agrippa dum viueret publico noluit committere. Atque hæc quidem causa est cur res istas obliuione inuoluendas, quoad eius fieri potuit, celauerim : facturus enim mihi sum visus operæpretium, si ludices teneant quid supplicio dignū, & imperiti à retribus sibi caueant quæ bellus iste protector ipsis decipiendis & ad Satanam perducendis antè comparauit. Modi igitur quos antè explicauimus ex sorte ducti & in alea sola videntur positi: in sequentibus verò sunt verba, sunt motus quidam, sunt & imagines, ex quibus malignus adesse spiritus manifestò cognoscitur. Eiuimodi est cribri saltatio à veteribus passim vsurpata, vt apud Lucianum legimus : vnde prouerbium κοκινώ μαρτυρίαι, & nomen diuini κοκινόμαυτος (quasi cribro- uatem dixeris) apud Theocritum,

Εἶπε καὶ ἀγροῖώτ' ἀλαβεία κοκινόμαυτος.

Hac arte multi vtuntur palàm. Memini me Lutetia ante annos xx. in domo clarissima videre adolescentem, qui intactum cribrum sine alio naturali & latente modo præsentibus multis honestis viris agitauit, enuntiatas solummodò & reiteratis sæpius oculis aliquot Gallicis quas hic placuit reticere. Huic autem malignum spiritum adfuisse eo demonstratur, quòd eo absente alter id ipsum enuntiatas

atis ijsdem vocib. tentauit facere, nec effecit quicquam. Equidem impietatem hanc affirmo esse, tū quia blasphematur Deus quando per alium iuratur quā per ipsum, ^d quod iste faciebat: tum quia ² Deut. 19. modus est diabolicus, vt qui à natura fieri nequeat, & prohibeatur diuina lege. Quòd autē verborū ^{12.} Ierem. 5. & virtus aliquid præstare dicitur, technam esse diabolicam apertè vident omnes, eaq̃ malignos spiritus solere vtī ad inescandos imperitos & ad scholam suam paulatim perducendos: nam etiam Ioannes Picus Mirandulanus ^b Princeps voces barbaras nec intellectas in Magia plus scribit posse quā ^{b in postionibus.} eas quæ intelliguntur. Sed vt impietas apertius ostendatur, nemo iam rusticus nescit vno versu (quem nolo indicare) è Psalmis pronūtiato quando lac premitur, non cogi butyrum. Fui Chellis Valesiorum agro, cum paruulus à¹ pedibus puer ancillæ impedimento esset ne butyrum cogeret: ea autem interminante flagrum à domino si carmen non eximeret, fecit eodem versu præposterè enuntiato ac velut retexto, vt butyrū (in quo totus ferè dies consumptus fuerat) cogeretur. Si vel tantillū sacchari indatur, butyrum non coagulari constat: hæc enim à natura est *αἰτρωθήει*: eademq̃ ratione si æris Cyprii aliquantulum iniiciatur in fornacem ferri, non liquatur ferrum sed abit totum in cinerē: quāobrem fusores accenso igne metuentes nequid immittatur æris, in illud incumbunt nequis proxime caminū veniat. Sed hic quæritur liceatne versum Scripturæ sacræ pronuntiare verbī gratia, ver

sum è Psalmis cum itur cubitum, vt qua hora voles
 expergiscaris. Spectabat quidem versus vt Dauid
 ad orandum & prædicandum Dei laudes excitare
 tur: verumtamen non apponam eum, quia inique
 fit cum verbis virtus tribuitur: vt nihil amplius sit
 quam quod verbis habetur fides, hoc tamen satis
 est vt homines prouehantur longius & ab his prin-
 cipiis in res superstitiosas & impias ferantur præci-
 pites. Imò ne quem circumueniant Magi, ipsorum
 carmina abundant pulchris orationibus, Psalmis,
 nomine Iesu Christi vbique insperfo & sanctæ Tri-
 nitatis, cruce ad voces singulas, aqua lustrali, ver-
 bis è canone Missæ, Gloria in excelsis, Omnis spiri-
 tus laudet Dominum, A porta inferi, Credo vide-
 re bona Domini, & c. Quod eo detestabilius est,
 cum sanctæ voces ad sortes magicas admittun-
 tur. Si qui itaque pronuntiatis aliquot versibus
 aut Psalmo bipennem rectà impingunt, ac tum eo-
 rum de quibus suspicio est nomina proferunt ad
 aliquid cognoscendū, si prolato illius qui reus est
 nomine mouetur bipēnis, ars diabolica est quam
 veteres *ἄξινοματεία* appellabant: similiter annulo
 super aquæ cyathum posito *δακτυλιόματεία*, quam
 famosa quædam malefica genere Itala exercebat
 Lutetiæ anno M. D. L X I I. nescio quas voces ad-
 murmurans, & interdum rem diuinans, de qua cō-
 sulebatur: etsi plerisque dabantur verba. Ioachimus
 Cameracensis narrat Hieronymum Moronem, ex
 quo Cancellarius Mediolani fuit, loquentem an-
 nulum ac potius diabolum habuisse, qui tandem
 mercedem

ἄξινοματεία
δακτυλιόμα-
τεία.

mercedē repēdit hero suo dignam, & curauit cum
 abdicari. Sunt tamē qui genus istud ^{ἰδρωμαντεῖαν νο-} ^{ἰδρωμαντεῖα.}
 cent, Dactyliomantiam verò putent de illis annu-
 lis accipi in quibus Magi portant spiritus quos fa-
 miliareis dicunt, ^{δαίμονας πύθους} Græci, ^{ἰδρωμαντεῖαν} &
^{παγομαντεῖαν} ex fontibus Numa Pompilius exer-
 cuiſſe dicitur. Etsi Hydromantiam Varro aliter
 accipit, narrans imaginem à puero, cuius opera v-
 tebantur Magi, fuisse in aqua visam, quæ versus
 quinquaginta de toto bello Mithridatico ante-
 quàm gereret pronūtiauerit. Incerta est ^{ἄδρομάντεια} ^{ἄδρομαντεῖα.}
 nisi fortè pars fuerit Auguralis scientiæ, q̄ ex aeris
 cōstitutione coniectaret. Alia quoq; diuinationis
 species ex farina fuit ^{ἄλδρωμάντεια} vel ^{ἄλδρωμαντεῖα}, cui-
 ius meminit Iāblichus ^{ἄλριτομαν-} sed ritū illius non exponit. ^{τεῖα} vel ^{ἄλδρ-}
 Meminit quoque ^{λιθομαντεῖας} ex lapidibus, nec eam ^{ρομαντεῖα.}
 explicat: nos autem suprā eam attigimus, inter-
 pretantes legis diuinæ locum qui lapidem imagi-
 nationis vetat adorari: vnde videtur lapis fuisse ad
 unguem expolitus, tanquam speculum ex quo i-
 magines offerebātur & diuinationes petebantur.
 Illa quoque diuinationo facta ex lapide dici posset,
 cum digito fertur Amethystus, quem Hebræi &
 Arabes vocant ^{πρηνήσις} propter naturalem ipsius
 proprietatē in efficiendis somnijs: nam articulus
Al est Arabum, reliqua vox Hebræorum, somni-
 um ḥ significat. Diuinatiōis ex lauro, ^{ἄφρωμαντεῖαν} ^{ἄφρωμαντεῖα}
 dicunt, ratio est eadem: quæ planta fuit olim
 sacra Apollini, & somnia creditur gignere ma-
 gnasq; vires in Magia obtinere, ut inquit Proclus.

Ac somnia quidē per laurum effici concedo, quē admodum ab omni odorata planta & fumis omnibus generantur: sed vsum illius ad veritatem aliquius rei cognoscendam illicitum esse affirmo ac diabolicum: adit enim res creata, & creator deseritur ad diuinationem, quod prohibet seuerissimè.

Κεφαλινο-
μοστιά.

Κεφαλινομοστιάς, ex asinino capite, idem iudicium. Qui fieret, nondum legi: ab Ægyptijs profectam puto. Nam apud Iosephum legimus contra Apionem Grammaticum (qui legatione ad Caligulam Imperatorem functus est) illum Iudæos calumniatum esse quòd in Dei templo caput asini habue-

Πυρομοστιάς
καπνομοστιάς.

rint. πυρομοστιάς & καπνομοστιάς, præcepta ex igne diuinationis & ex seminum quorūdam fumo, præ alijs est diabolica: nam thymiana vel suffitum coniunctum habet, quo subiectum quoddam ac veluti corpus spiritui maligno subministratur: quo genere imperitos plerosq; circumueniunt Magi, nihil aliud esse quàm albam Magiam affirmantes. Ab hoc malo cauendum studiosius quàm à pestilentia.

Ραβδομοστιάς

Ραβδομοστιάς medicum Tholosæ exercētem vidi, & submissa voce aliquot verba murmurantem, vt ambæ vnus virgæ extremitates oscula iungerent: sed nihil profecit, eos causatus qui intererant carere fide. Hoc factò, duo frustula eiusdem virgæ accipiunt, eaq; de collo suspendunt curandæ quartanæ. Nefarium institutum, scelerata carmina, que sine ope Satanæ nihil omnino possunt.

φυλομοστιάς.

φυλομοστιάς Hebræus quidam Doctor meminit in libr. de sexcentis tredecim mandatis Dei, narrans è fragmentis li-

tis ligni fieri in Illyrico: sed quid illud fuerit nescio, nec satis possum colligere. Thomas Aquinas ^a genera percurrit multa, sed ne centesimam quidem eorum partem. Sufficiunt ista quæ diximus, ut de consimilibus secreta verba aut characteras ad rem simplicem adiectos habētibus iudicari possit. An nuda verba sine alia actione vlla quicquam possint, suo loco dicturi sumus. Ex omnibus autē sceleribus huiusmodi nullum exstat frequentius passim, nullum propè perniciosius eo impedimento quod nouis coniugibus affertur: hoc vulgus dicit ligare ligulam, quod pueri quoque exercent palam summa impunitate & licentia, nonnulli etiam gloriantur. Neque verò nouum hoc institutum est: nam Amasin Ægypti Regem apud Herodotum ^b legimus fuisse vinctum & impeditum ne rem haberet cum Laodice vxore sua, donec carminibus solennibusque precibus solutus esset. Concubinas quoque Theodorici Regis ipsiusdem ligamentis aduersus Hermambergam vsas esse Paulus Æmilius in vita Clotarij secundi testatur. Rident quidem philosophi Epicurei istud miraculum: verum tamē hi nodandæ ligulæ artifices qui habentur passim illos reddunt attonitos, vbi se experti sunt nulla arte mederi posse. Ideoque Canon ^c, Si per sortiarias, inquit, & maleficas artes, occulto sed nunquam iniusto Dei iudicio permittente, & Diabolo præparante, concubitus non sequitur, ad Deum per humilem confessionem est recurrendum. Quo ex loco notari quatuor aut quinque axiomata necesse est:

^a Thom. 22. distim. 95. & 26. q. 4. igitur. & q. 5. nec mirū. & 26. qu. 2. & Gaspar Peucerus.

^b lib. 2.

^c 33. q. 8.

Primum, copulationē arte malefica impediri posse, quod omnes Theologi agnoscunt vno ore, & ipse Thomas in librum quartum sententiarum, distinctione xxiiij. vbi dicitur vir respectu vnus solum mulieris ac non aliarum nodari posse, & cap. vltimo de frigidis; Secundum, id occulto fieri sed tamen iusto iudicio permittentis Dei: Tertium, id totum à diabolo præparari: Quartum, ad Deū ieiunijs & orationib. recurrentū esse. Qd̄ postremū caput apprimè notādum est, q̄a impietatis est in eo laborare vt (q̄d multi faciunt) diabolicis modis soluat̄ nodus: sic enim ad diabolū & diabolicas superstitiones recurrit̄. In primis verò illud est admirabile, q̄ pueruli magicarū sortium imperitis simi hanc artem pronuntiat̄ quibusdam vocib. exercent, vinc̄taque ligula. De Riolo generali apud Blesenses legato me audire memini puerulum quemdam in templo nodationem ligulæ sub petalo suo facientem à muliere fuisse perceptum quo tempore coniugio duorum benedicebatur, eumque deprehensum cum sua ligula aufugisse. Pictauij quoque cū in magnis conuentibus vices regij Procuratoris gererem anno M. D. LXVII. acta cuiusdā quæstionis in Magos mihi sunt tradita: quam causam cū meæ hospita, mulieri honestæ & bona existimatione, narrarem, illa tanquam istius artis doctissima, me & Iacobo Bauuasio relationum actuario præsentibus, explicauit esse formas nodandæ ligulæ amplius quinquaginta, siue ad virum couiugatum impediendū, siue

siue ad mulierē solūmodo, vt alter alterius fastidi-
ens infirmitatē adulterijs sese pollueret: plerumq;
tamen virum illigari, vix mulierem: ligari aut posse
in diem vnū, in annū, in eternū, aut quātisper dura-
tura esset ligula nisi soluerent: esse nodationē qua
vnus alterum deamēt neq; redametur, sed odio sit
vehementissimē: esse qua inter se amarent ardentis-
simē, sin ad congressum veniretur alter alterum la-
niaret vnguib. & cederet indignissimē: vt mihi fuit
aliquando Tholosę narratū eo pacto fuisse virum
mulieremq; illigatos, qui post trienniū reconcilia-
ti pulchram sobolem pgenuerint. Et qd amplius
mirer, narrabat mulier dum vincta manebat ligu-
la tumores ei adnascentes veluti verrucas specta-
ri, indicia (vt aiebat illa) liberorū qui fuissent editi
nisi occupauisset nodatio: posse verò nodatiouem
fieri ad procreationem intercipiendam, non ad co-
pulationem prauertendam. Homines etiam affir-
mabat esse quos nodare non possis: esse quos no-
datio impediāt ante coniugium: esse quos im-
pediāt coniugatos, sed difficilius. Prætereā in
hominibus aiebat eiectionem lotij impediri pos-
se (cauillare dicunt artifices, quasi *αἰγ. πρὸς οὐρανὸν* sub-
scude infibulare dicas) ex eo non paucos emori.
Sic comperi miserum quendā puerum propē ene-
ctum esse, tū impedimentū per eū qui infibulaue-
rat sublatū fuisse, vt mingentē palām puerū tradu-
ceret: deinde verò post menses aliquot Magus iste
decessit de vita maniacus. Narrabat quoq; mulier
sermōes varios ad nodationē q̄ceptinēteis (q̄ neq;
Græci

Græci fuerunt, neq; Hebraici, neq; Latini, neque Gallici, neq; Hispanici, neq; Italici: ac ne cum alijs quidem linguis habuisse puto conuenientiam) & quo ex corio, quo colore ligulas esse oporteret. Nihil profectò ad nostram hanc Doctores omnes qui in titulum de frigidis & maleficiatis annotarunt. Cùm itaque in Pictonum agro hoc percrebruiſſet malum, Niorti capitalis Queſtor cùm vicinam ſuam noua nupta detuliſſet & accuſauiffet ligati viri anno M. D. LX. in obſcurum carcerem eam rapi iuſſit, minatus ex eo nunquam egreſſurã eſſe niſi ſoluiffet virum: itaq; poſt biduum captiua coniugatis concubitum imperauit, & Iudex ſolutum eſſe audiens è vinculis dimiſit illam. Vt autẽ verba ligulasq; nihili eſſe conſtet, ſed rem totam arte diaboli malitiãq; peragi abutentis hominibus & ſcleratam ipſorum voluntatem adiuuantis, demonſtrant illud Latina Maronis verba, quæ certo conſilio omittimus: carmen enim quo ad impediendam copulationem vtitur, Latinum verbis, ſenſu apertum eſt, ex quatuor metricis vocibus cõſtitutum: quæ autem dicuntur hodie, planè ſunt barbara: deinde Virgilius nouem nodos imperat, vnico vtuntur noſtri. Illud prætereà obſeruatione dignum eſt neq; penes Diabolum neq; penes Magos ipſius adminiſtros eſſe vt alios ſenſus obligēt, hominesq; à bibendo aut comedendo auertāt intercepta eorum facultate: neq; ſimiliter poſſe homini membrum vllum præter virilitatem adimere, quod in Germania faciunt pudendis abditis atq;

in ven-

in ventrem contractis. Ita Sprengerus hominem Spiræ narrat, cum se pudendis orbatum esse crederet, Medicos & Chirurgos ad se inspiciendum aduocauisse, hos vero nihil omnino, ne vllum quidē vulnus percepisse: itaq; hunc pacata deinde ea quā offenderat malefica restitutum esse. Alterum quoque exemplum affert ciuis Ratisbonensis, qui Magam arripuit strangulaturus, eamque vi ad impedimentum soluendum compulit. In hoc autem Hebræi omnes consentiunt, Diabolum Deo permitte plurimum in genitalia & concupiscentiam posse, dicētes allegoricē Satanam à serpente ferri. Serpēte verò *δυναστεία* voluptatem quæ in ventrē incumbit significari Philo & Hebræi tradunt. In Tobia⁷ quoque legimus septem viros qui Rague^{Tob.7.} lis filiam duxerant prima nuptiarum nocte à maligno spiritu fuisse occisos. Non debet autem videri mirum, si nodationibus istis diabolus plurimum abutitur: primū enim generis humani quod totis viribus conatur perdere procreationē impedit: deinde augustum illud amicitiae vinculum inter virum & vxorem tollit: postremò qui ligati sunt artibus, ad scorta & adulteria transuolant. Horrendæ igitur impietatis istud est atque capitale, vt suo loco demonstrabimus: plerique tamē qui nodationibus istis abutuntur expressam cum diabolo conuentionem nesciunt, neque inuocant eum: sed eū artificibus istis adesse constat. Iam igitur de iis videamus qui inuocant diabolum: nam Magorum conditiones diuersæ sunt.

De tacitis malignorum spirituum inuocationibus. CAP. 11.

Insignis Magorum est differentia, quam ob va-
 rietatem suppliciorum necesse est cognoscere.
 Illi enim de quibus antè agebamus carent mali-
 gnorum spirituum inuocatione: horum verò non
 mediocris est differentia. Nam alii quibusdam ver-
 bis & mysteriis abutuntur sine expressa inuocatio-
 ne, quamuis eò pertineant verba vt spiritus dicat
 aut indicet rei illius quæ agitur veritatem, alii ex-
 pressam inuocationem adhibent. *λεκηνομαχίται* prisci
 Assyrii & Chaldæi plurimùm exercuerunt, inditis
 in peluim aqua plenā auri & argenti laminis gem-
 misq; certo caractere sculptis: qua ex pelui post
 sermones aliquot pronuntiatos exilis vox instar
 sibili exaudiebatur ex aqua responsa edens, sine ex-
 pressa inuocatione. *Γαζσομαχίται* ex vasis vitreis rotū-
 dis aqua plenis coniciebatur, postquàm accēsis ce-
 reis quasdam voces effati fuissent Magi: neque au-
 diebatur vox vlla, sed responsa ex notis quibus-
 dam & signis percipiebantur Similiter è speculis
Καθωρομαχίται, è glacie aut è crySTALLINIS *κρυσταλλομαχίται*
 quemadmodum loachimus Cameracensis ciuem
 Noribergensem à se visum testatur qui crySTALLINŪ
 annulum emerat, ex quo quidem annulo visionē
 eorum de quibus consulebatur percipiebat pueru-
 lus, sed postea emptor cū à diabolo infestaretur
 diffregit annulum. Ea quæ dicitur *οχημαχίται* fit cū
 frica,

fricato vngue aut cryſtallo certis confectionibus
 nescio qui sermones pronuntiantur, ac tum pueru
 lo integræ & incorruptæ pudicitiaẽ videndum ex
 hibetur illud quod quæriur: persuadet enim dia
 bolus à se virginitatem deamari, cum vt arte ista
 homines ab ineunte pueritia ad se pertrahat, tum
 vt humani generis impediatur procreationem, cum
 tamen suos ad nefarios concubitus & contra natu
 ram prouocet & commixtionib. horrendis conta
 minet. Diuerſa est Catoptromantia cuius Pausani
 as in Achaicis meminit, ab ea qua Magi nostri abu
 tuntur. Cupiẽs enim aliquis cognoscere an à mor
 bo reualiturus esset, speculũ in fontem ad Cereris
 indebat Paris, & si mortui hominis figura appare
 ret iudicabatur moriturũ, sin viuẽtis, reualiturum
 consultorem esse. Vide autem diaboli *uolũtas* in ma
 gicis fortibus admirabilem: nam quia sunt viri
 boni & religiosi qui ne minante quidem morte
 grauissimã diabolum essent inuocaturi, hoc il
 le persuadet verborum, characterum, herbarum,
 aut animantium, viribus affici, eoque pacto à
 vero abducit etiam consyderatissimos: itaque
 Virgilius, qui non postremus inter Magos habe
 batur, inquit,

*Carmina vel cælo possunt deducere Lunam,
 Carminibus Circe socios mutauit Ulyſſis. Et alibi,
 Frigidus in pratis cantando rumpitur anguis, &c.
 Atq; satas alio vidi traducere menses. Item,
 Hac se carminibus promittit soluere mentes,*

*Sistere aquam fluuijs, & flumina vertere retrò,
Nocturnosq̄ ciet manes: mugire videbis
Sub pedibus terram, descendere montibus ornos.*

Amplius verò Ouidius agens de malefica, cùm inquit,

*Quum volui, ripis ipsis mirantibus amnes
In fontes rediere suos, concussaq̄, sisto,
Stantia concutio cantu freta, nubila pello,
Nubilaq̄ induco, ventos abigòq̄ vocòq̄,
Uipereas rumpo verbis & carmine fauces,
Et sylvas moueo, iubeòq̄ tremiscere montes,
Et mugire solum, manesq̄, exigere sepulchris:
Te quoq̄, Luna traho, &c.*

Quæ omnia si vera essent, humanas mentes plurimum raperent admiratione: verumtamen magnū est quòd ita homines fascinantur vt illud quod nihil est, ad oculorum aspectum putent esse verissimum. Et si hoc verborum vi non potest fieri, quicquid scribant homines scientiæ istius peritissimi, sed solus diabolus istorum fascinatorū autor est atque administer. Quam ad rem confirmandam illud argumentum pertinet quod antè diximus, homines à diabolo omni sermone per Græcas, Latinas, barbaras, & inauditas voces decipi, quamuis pro varietate nationum ad eandem rem vocabula artis suæ soleat commutare. Demonstrant illud poetæ Virgilius & Theocritus hic Græcus, Latinus ille, Marcellus & Nicolaus medici, & ipse quoque Plinius, qui multa istarum fraudum pro-

fert

fert vocabula ab ijs quæ Magi nostri scripserunt planè dissonantia. Cruces etiam ac hostiæ insperguntur passim, vt in iudicio cæci (qui Parisiis fuit suspensus) confirmatum est, & duorum aliorū qui euiçti fatebantur se hostijs, crucibus, & orationibus plurimis vsos esse. Maximā impietatem, cum Diabolus eo quod Magi putant sanctissimum ad res summo horrore & detestatione dignas abutitur. Etenim qui ludificatur & blasphematur Iouem quem putat esse Deum (prout Caligulam fecisse legimus) is tam reus est propemodum quàm si ludificetur Deum qui animos & voluntates hominum introspicit: quemadmodum primus ille Scæuola, qui Porfennæ Hetruscorum Regis vitam appetēs occidit legatum eius, non minus reus existit quàm si occidisset Regem. Hæc igitur illa mens, hoc consilium Satanæ, vt non veram solū religionem ex animis humanis eximat, verum etiam omnem conscientiam metumq; maleficij: iudeoq; imperitis persuadere nititur non à se ista geri, sed ex vi verborum proficisci. Dixerit quispiam Cabala (quæ Hebræorum est philosophia) vim quoq; verbis & characteribus tribui, vt in Reuchlino, Galatino, & Cabalisticis Pici positionibus legimus. Respondeo Cabalæ duas esse partes, vnam quam vocant Bereschit, in principio, à prima Bibliorum voce, eamque veram Physicam & naturalem philosophiam, in qua exponūt magnum istud opificium mundi & res arcanas inuolutas allegorij, sententiasq; aliorum Philosophorū re-

prehendunt diuine legi aduersantes: Alteram quã dicunt Mercaua, id est currus, à viso Ezechielis figurans maiestatem Dei & Angelorum comitatum, quæ celsa quidẽ & difficilis est, sed tamẽ intellectũ in admirationẽ rapit & νοητὴ κόσμος contẽplationem. Hanc Hebręi aquarum ἐπεραγίων vel supercelestiũ, illam (Physicã dico) inferiorum aquarũ appellant nomine. In Prophetis & Lege Dei animaduertimus amplissima & elegantissima secreta operum Dei allegorijs Biblicis occultari (vt quisquis bene attenderit apud Philonẽ, Leonem Hebrẽũ, Origenem, & Salomonem comperturus est) easq; viros & Prophetas sanctos quasi per manus posteris tradidisse: At non ita curiosè atque subtiliter clausulas, voces, syllabas, literas, adeo que singularum literarum puncta & characteras aucupabantur, vt postea recentiores Iudæi rimati sunt. Hi enim mirificam subtilitatem in magno Dei nomine tractando occupant, ex quo septuagintaduo nomina Dei componunt, & Angelorum totidem: argutias quoque adhibent ad numeros, quos vocant Sephiroth: ex his nominibus numerisque putant mirabilia præstari posse. Sed ista mihi non probantur admodum, maximè cum à magis Agrippa & consimilibus maximum illud Dei nomen & augustissimum characteribus ipsorum intermisceri & contaminari video, ad quos sermonem Dauid habebat, dicens⁴,

⁴ Psalm. 50.

*At Deus irarum plenus sic dicet iniquo
Quem cæli aut hominum non cohibet metus,*

Quid

Quid celsum nomen, quid polluis improbe iussa?

Infandumq; agitans in manibus nefas,

Fæderis instituis crepitantes fundere laudes?

At tu quæ doceant vilium viam Spernis.

Reuchlinus & Agrippa falsò tradiderunt victori-
am aduersus Lyfiam & Antiochū Epiphanem Ma-
chabæo Iudæ accidisse quòd has quatuor literas
militari signo impressisset מן מן quibus significabatur
מן מן באלים יתי, q̄s est par tibi inter fortes, ô lehou-
ua? Atque hæc quidē bellica fuit tessera militibus
imperata, sed per hos characteras victoriam repor-
tasse pernego. Itaque Dei nomina in ore, in tabu-
lis, in characteribus Magorum aut eorum qui
tentant Dominum non sanctificantur, sed pollu-
untur atq; blasphemantur. Dei autem lex præcipit
a vt qui per contemptum nomen ipsius pronunti-
at lapidetur. Nō sum nescius malignos spiritus ab
hoc sacro nomine abhorrere, nominatoq; lehoua
repentè fugam verti: sed lehouæ nomen, quo æter-
nus significatur, quolibet sermone pronuntiatum
eundem effectum obtinet: imò solum Dei nomen
vtut commune & peruulgatum est, bono animo
enuntiatum diabolos statim propellit (quod to-
ties vsuuenisse nouimus q̄ries Magus aliquis in
cōmuni cœtu auxilium Dei implorauit) & q̄d am-
plius est, solus Dei metus & terror ab ipso propul-
sat diabolos, vt postea dicturi sumus. Paulus Gril-
landus^b qui vixit anno M. D. XXXVI I. Sabinū
quemdam nō procul Roma fuisse scribit ab vxore
persua-

^a Levit. 24.

^b lib. 1. de for-
tibus.

persuasum vt se exemplo ipsius certis vnguentis inungeret, eoque pacto cum Magis aliis exportaretur: credentem itaque illum à diabolo istud nō esse, sed ex vi vnguenti & enuntiati sermonis vxori paruisse: tum delatum in Beneuentanum Comitatum optimum Papæ fundum, idque sub nucem vbi versabantur Magi innumeri epulantes, idem fecisse qđ faciebant alij: cumq; sæpius salem quem perhorrescunt diaboli petiisset, & sal tandem (vt videbatur) ei allatus esset, vernaculo suo sermone dixisse: *Laudato sia Dio pur e venuto questo sale*, Laudetur Deus quandoquidem hic aduenit sal: simulatque Dei nomen fuit pronuntiatum, omnem diabolorum Magorumque conuentum momento euauisse, miserum illum Sabinum solum ac nudum remansisse, qui domum mendicans ad centesimū miliare reuersus est: reuersum vxorem accusasse, quæ viua igni fuit tradita postquam veritatē facti agnouisset aliasque compluris accusasset, quæ eui etæ similiter incendio fuerunt sublata. Quo exemplo constat euidentissimè efficacitatem miraculorum nō in figuris, characteribus, syllabis, vocibus, sed in timore Dei positam esse, Diabolum verò suas celantem fraudes verbis, characteribus, & consecratis hostis abuti ad perficiendum voluntatem suam. Quod autem diabolum à sale diximus abhorreere ratione optima nititur, quia sal æternitatis est & immortalitatis signum, neque putredine neq; corruptione infestus vnquam, sed ipse à corruptione atq; putredine omnia vindicans; Diabolus ve-
rò ni-

rò nihil procurat aliud quàm rerum creatarum corruptionem & dissolutionem, vt generationem Deus. Quamobrem salem mensæ loci sancti omnibusq; vniuersè sacrificijs apponi lex Dei imperat^a: quod mandatum ab Hebræis Plato videtur didicisse cum salem à Dñs affirmat diligere. Contrà verò sacrificijs vinum aut mel lex Dei vetat adhiberi, quod faciebant Ethnici, innuens Deum sine adulatione attètè prudèter & sobriè accedendum esse. Atque hac in re falluntur qui vxorem Loti in statuam salis mutatam putauerunt^b: sic enim Hebræi amplissima naturæ arcana tenentes solent statuam salis pro perpetua nominare, vt Lex Dei inquit^c, pangam vobiscum fœdus salis, id est, perpetuum. Si characteribus aut figuris nominum Dei proprium esset vt res easdem efficerent, non essent profectò Magi ad suas inuocationes illis abusuri, quibus tamen pleni sunt ipsorum libri. Ex his itaque conficitur Cabalam^d, id est, sapientiam à Deo acceptam quasi in manum, Angelorum Prophetarumque ministerio, non esse in characteribus aut figuris positam, sed in secreta diuinorum miraculorum intelligentia allegorijis per sacram Scripturam implicata passim. Nulla enim propemodum exstat oratio, præceptum nullum, cuius non sit duplex, aut etiam triplex intelligentia. Exempli causa, præceptum^e datum Sacerdotibus de includendo homine qui ex elephantiasi cœpit laborare cum primùm malum cernit, & septeno quo-

^a *Leuit. 2.*^b *Genes. 19.*^c *Num. 18.*^d *Libris Pirke aboth sæpe legitur Moses accepit que tamen scripta in libris Mo- sis nusquam reperiuntur.*^e *Leuit. 13.**et 14.*

que die, donec sanatus fuerit aut totus à capite ad pedes albus euaserit, reuifendo: tum de eo liberè dimittendo quia mundus est, inquit Scriptura: sin apparentem aliquam viuæ carnis partem habuerit, de eo ab aliorum conuersatione separando: præceptum igitur istud politicum miratur Philo, itaque moralem affert sensum, si bene memini, dicens non posse eum qui prorsus cognitione Dei caret ac conscientia alijs damno esse: qui autem diuinæ legis & veritatis sensu præditus se aliunde sinit nefarijs opinionibus depruari, hunc perniciosum esse, quia religionis specie venenum impietatis miscet, vt magi miscent Dei nominibus. Ad sensum illum politicum expressum lege Dei, & moralem Philonis alterum accedit elegantissimum naturæ mysterium quod nemo attigit: nempe quicquid corrumpitur id aerem quoque & accedentes propiùs corruptione inficere donec fuerit consummata, quod Theophrastus paucis libro de Odoribus exposuit dicens *πῶς σαπρὸς καὶ ὀσφύει*, quicquid corrumpitur secundum exhalat odorem: vt ouum, suauis & salutaris cibus quem antiquas regum delicias vocat Horatius, si incubatu cceperit corrumpi scetet supra modum, aeremq; inficit donec perfecta sit corruptio & pullus excludatur: Ozimum quoque & Lauendula, quam veteres Nardum Celticam à naturali ipsius apud Occitanos ortu appellabant, quando tecta & compressa incipiunt corrumpi, scetet vehementissimè, sin corruptio ipsorum finitur

nitur consummari, oleum afferunt optimum & odoratissimum: Corruptum item genitale semen si in corruptione perstat, cancras, bubones, & varos horrendos efficit. Eadem igitur ratione elephanticorum sanguis est foetidissimus quando corrumpitur, donec tota materia sanguinis planè conuersa sit: quamobrem dum conuertitur, non sine periculo ad elephanticos acceditur: conuerso eo nihil periculi. Atque hæc genuina Legis sententia. Interdum historica solùm est sententia, vt cum Moses dicitur populum numerauisse, & similia: interdum allegorica, vt cum Lex præputia cordium circumcidi iubet: præputium cordi nullū est, & si inesset nunquam tamen circumcidi posset: Innuat ergo lex improbas cogitationes rescindendas esse, vindictæ appetentiã, auaritiã, cæteraq; vitia. Hoc pacto imperiti qui in Cabalam inuehuntur visuri sunt Deum nobis quasi palpandum & cernendum oculis istud exhibere, non solùm literalem sensum teneri à nobis oportere, cum verè Scriptura dicat, Litera occidit, Spiritus autem uiuificat. Quamquam pulcherrimus in Lege Dei habetur locus ad rem istam demonstrandã, vbi Moses dicitur è monte (in quo dies & noctes xl. fuerat) ^{a Exod. 34.} descendens velū faciei suæ imposuisse vt alloqueretur populū, quod velum cum ipse ad Deū reuertebatur eximebat: id aut fecisse, quia non poterat diu populus splendentē ipsius faciē conspicerere, id est (vt è literalis sensu excedamus) non valebat mysteria & allegorias, quæ confertim habentur in

Lege Dei, animo percipere. Verumtamen populus Moſem reſectum videns dicitur faciem ipſius quàm valde ſplenderet animaduertiſſe. Certè quicumque ex inconſyderata pertinacia expoſitiones iſtas improbant, quibus Hieronymi, Auguſtini, Baſilij, præcipuèque Origenis, omnium quoque Doctorem Hebræorum ſcripta abundant, iniuriam Deo ac Prophetis faciunt, qui nunquam aliter loquuti ſunt. Ac ne excelsa quidem illa Salomonis ſcripta ſunt aliud quàm parabolæ & allegoriæ, eaque certo conſilio in eam formam inſcripſit vt demonſtret ſingulis nō oportere vbique inſiſtere in literalem ſenſum quem Hebræi *ſenſum paſſuk*, id eſt, verſus nomināt: vnde barbari Latinitatis autores ex verſu facientes paſſum, *in hoc paſſu*, ſoliti ſunt dicere. At Salomonē ſcribitur ſapiētia fuiſſe cumulatam, Deumq; plus in eum contuliſſe q̄ in vllum hominem vnquam contulerit: hic tamen vt ſapientum mentes ſupra terram altiùs erigat, docet cognitionem Dei eſſe arboris vitæ fructum. Non eſt igitur, quod plerique literæ inſiſtentes tradunt, arbor intelligenda. Hinc enim accidit vt boni iſti literalis ſenſus interpretes multa *ἀθροῦ* centena millia pepererint, qui ex ſcripto illud de ſerpente in Geneſi loquente interpretati dicunt animantes brutas olim loquutas eſſe: vt faber quidam ferrarius in Gallia, poſtquam à celebri Prælato audiuiſſet in concione per Adamum (propterea quòd pomum ederat) totum genus humanum præter exiguum Chriſtianorum manipulū in damnationem æternam

Genef. 3.

nam labefactatum esse, cum videret sibi contra disputanti Prælatum de sensu literali non satisfacere, dixit tandem tam multas rixas pro re tantilla ineptè excitari: quod blasphemum dictum simulac nostrorum aulicorum pulsauit aureis in proverbium abiit, non abiturū sententiā mea si hic qui docebat alios bene intellexisset atque sapienter explicauisset locum. Eodē errore Porphyrius in libris quos aduersus Christianos scripsit, ex literali sensu illud exagitans quod de arbore scientiæ boni & mali & de arbore vitæ in Mose legimus, innumeros homines à religione vera auocauit propter ea ^{ἄπιστα} quæ nascuntur ex literali sensu: desinunt verò ex diuina interpretatione quæ Deus Mosis & Prophetis tradidit, & quam apud Philonē, Leonē, Mosē, Maymonis filium, Leuin, filium Iarri, Orientem, aliosque Theologos Hebræos & Christianos legimus. In hanc sententiā ait Lex^a non ea solum animalia quæ nō ruminant & quæ scissum nō habent vnguem immunda esse, sed ea etiam quæ non sunt vngue fisso, vtcunque ruminant: quod Origenes de iis accipit qui sese in meditanda & contemplanda Dei Lege occupant, sed inter literalem sensum & mysticum, inter carnem & spiritum nullam distinctionem seruant. Hunc autē (Origenem dico) magistrum Ecclesiarum Christi post Apostolos vocat Hieronymus^b, omniumque Doctorum principem. Cum itaque in Lege Dei legimus Pharaonem curauisse vt occiderentur mares & puellæ seruarentur incolumes, id præter constantem litera-

^a Leuit. 11.

^b in catalogo scriptor.

lis sensus veritatem sapientes Doctores ita accipiunt, Diabolum quem figurat Pharaon in hoc incumbere ut intellectum masculam hominis partem interimat vitamque det concupiscentiæ. Item quod Abraham Saræ dominæ obsequutus dicitur ancillam eiusque filium eiecisse, id Cabalistarum Theologi sapienter exponunt rationi ut dominæ obsequendum esse, & cupiditatem efficiendam ac peccatum ex ea genitum. Cum prohibetur ne fructifera arbor gerendo bellum excidantur, interdictum quoque intelligendum est ne homines virtute præditi & opifices periti tollantur. Cum dicitur oletum terra obrui oportere ne inficiatur aer, hoc quoque est inde eruendum, dignius esse malum excusatione quod occultum est: ideoque cauendum singulis ut propalent suam turpitudinem, ne cuiquam sit exemplum mali. Quando interdicitur ne aries aut ovis Deo offeratur nisi tota sit alba & sine macula, putandum est animam quoque sistendam Deo puram & mundam haberi oportere: quando interdicit ne clauda sit, rectè ambulandum significat in Lege Domini. Hebræus Philo in moralibus interpretationibus afferendis est mirificus, Leo & Maymonides in naturalibus, in utrisque liber Zoar qui nondum fuit e Chaldæo sermone versus. Sicut autem de naturalibus prædictionibus, de Astrologia, & scientiis consimilibus antè dicebamus, sic etiam in Cabala à communi illo abusu quæ supra attigimus abstinendum: nihil enim est tam sanctum & inuiolatum quod non à Satana & administris ipsius polluat. Artis est

tis est diabolicæ cùm Scriptura sacra tanquam ad carmina adhibetur, quod nunquam prisca Hebræi cogitauerunt. Atque hinc data fuit gentibus occasio ad calumnijs petendum verbum Dei Hebræorumq; Cabalam, de qua sic Plinius libro xxx. capite primo. Est alia, inquit, Magices factio à Mose & Iochabella ludæis pendens. Corruptit autem dictionem *Cabala* quæ significat Græcè ἀκρότατα, id est, scientiam auditione comparatam nec literis exarata, à verbo כַּבָּל accepit, eo quòd Cabalam non licebat docere aliter quàm viua voce, & quidem eos qui quadragesimum ætatis annum superassent: vt autem verba concepta ad miracula edenda pronuntientur nulla mentio, quamuis id Reuchlinus & Galatinus voluerint: omnino certè abusus est. Si quis autem mihi obiecerit nihil hic inesse diabolici si quando certus Psalmorum versus aut ad expurgiscendum constituta hora, aut ad orandum Deum, aut ad conficiendas alias actiones bonas pronuntiabitur: Fatebor illud quidem non vltimum sapientiæ fundamentum esse vt quis mane oraturus surgat, credibile esse qui primi suas preces offerunt eos primarias benedictiones reportare, vt Iacob anteuertit Esauū: propterea scriptura tota indice Prophetas summo mane ad laudandum Deum & primas suas actiones ei sacrificandum surrexisse, quemadmodum aiebat Dauid, *In matutinis meditabor in te. Item, Exsurge psalteriū, exsurge cithara, exsurgā diluculo, & apud Iere. Nisi ad vos Prophetas surgēdo manē: & Deus quæ in deserto videt*
maximè

maximè procurasse vt mane populus surgeret, quia Sole super Man radiante abibat in fumum & liquecebat illico, quamvis igne non liquefieret, vt gratiarum (ait Salomo) agendarum Deo monerentur: Nihilominus tamen illud affirmamus nō licere vti Scriptura sacra vt vis aliqua verbis tribuatur, quamuis ad finem optimum. Hęc recepta est Theologorum sententiā Minorem itaq; veritatis speciem habuerit, si quis Magos verborū vī posse crediderit segetes & terræ fructus perdere: etsi xij. tabulis disertè cauebatur ne incantarentur fruges, *Qui fruges excantasset, aut qui malum carmen incantasset, & c.* non quòd magi suis carminibus fruges perdant aut tempestatem virtute verborum commoueant (vt alibi ostendemus) sed ope Satanæ: Sortilegus enim alter nō posset idem efficere, quamuis eadem verba pronuntians. Qua propter imperitum vulgus nō valde miratus sum, sed Catonem^a illum docere luxatis membris carmen auxiliari: Cæsarem quoque Dictatorem post vnum ancipitē vehiculi casum, semper vt primū confedisset carmine ter repetito securitatem itinerum solitum aucupari, cū tamen obseruationes istas ex more deriserit: & M. Seruilium Nonianum principem ciuitatis, qui chartam duabus literis Græcis P & A inscriptam subnectebat collo metu lippitudinis. Si qua fuisset radix salutaris herbaue medica, odore & proprietate naturæ mala hæc curatura, speciem aliquam habuissent: vt radicem Pæoniæ appensam collo certum est epilepticis

^a Plinius li.
28. cap. 2.

pticis adiumento esse plurimum, & confirmatum experientia: sed chartam aut characteras subnecti collo, quicquid inscribatur, cum Ioanne Chryso- stomo^a & Augustino statuimus meram esse idolo- latriam, si ignorantes fecerint: sortilegium verò, si istud illi commiserint qui nouerunt interdictum, nec eo minus fidem superstitionibus adhibent. Etenim hic quoque est idololatria, si vis curandi herbis, plantis, animalibus, metallis tribuitur, nisi eadem opera laus ad Deum tota referatur. Ideoq; Hebrei tradunt Salomonis librū de vi & proprie- tate animantium, plantarum, lapidum, herbarum, metallorumq; omnium ex mādato Regis Ezechiae crematum esse, ne ad idololatriam ratione ista ho- mines adducerentur: vt serpentem quoq; æneum è deserto allatum Ezechias igni præcepit tradi, qd eum imperitus populus adoraret. Quāto æquius ergo futurum est censerī idololatriam si verbis & characteribus adhibetur fides, ijsq; non formatis à Deo (vt sunt res creatæ) sed per homines aut ma- lignos spiritus inuentis: hoc verò non solum ido- latria, sed purum putum est sortilegium. Idolola- triam cum Augustino veteribusquē & recentibus Theologis appello auersionem à creatore ad crea- turam. Etenim videmus verba ad effectum suum nunquam perducī, nisi ipsis adhibeatur fides: tum per uigil Satanus seipsum ingerit & ad tempus cō- pensat idololatriam, vt ex idololatra perfectū Ma- gum Sortilegūmq; reddat, quod suo loco ostēde- mus. Hic fortē aliquis obiecerit vocem, sermonem

^a Homil. 43.
in Math. c.
23. licet fiant
periapra cū
inscriptione
Agnus Dei.
Lib. 1. de ce-
remonijs, &
distin. 7. c. 3.
de consecra.

Dei, duasq; tabulas manu ipsius exaratas tā esse opera Dei q̄ Solem, Lunā, aut cœlum: itaq; illa etiā naturalē vim obtinere: q̄ Mirandulanus Princeps & Reuchlinus sentiunt. Ego verò nullā his verbis facultatē inesse dico, nisi ad eum effectū cuius causa enuntiata à Deo ac digitis insculpta sunt: neque ad tempestatem serenitatēve aut aliud efficiendum, sed ad vitam æternam ijs qui morem gesserint tribuendā, sicuti scriptū est. Hoc fac & viues. Hominum autē Satanæq; verba nihil ampliùs possunt, q̄ fructus picti, statuæ, & res artificiosæ eiusdem generis. Hanc demū potestatē satanas à Deo obtinet, vt eam aduersus Ethnicos, idololatræ, infideles, & Dei contemptores exerat qui decipiuntur verborum fucis, ac eorum inprimis quæ nequeunt intelligi, quia minorem (ait Plinius) fidem homines adhibent ijs quæ intelligunt. Quamobrē Galenus lib. vi. de simpli. pharmacis Xenocratem Aphrodisæum & Pamphilū quendam improbat, qui fraudibus istis instructi Medicos simulabant. Plinius quoq; septem primis capitibus lib. xxviii. his abundat ineptijs: & quāuis eas secundo capite dicat sapientissimī cuiusq; fide respui, Theophrastum tamen, Catonem, & Cæsarem in quibusdam malis narrat fidem his nugis adhibuisse. Mirū autē est & ab omni antiquitate annotatū, serpentes incantari: Improbū enim David cōparat Aspidi aures ab incantatoris callidi vōce obthuranti. Hi verò plerumq; à serpentibus occiduntur: quamobrē ait Salomo neminem de incantatore occiso à serpente

pente capturum misericordiã. Sic Sortilegus qui-
 dam Salisburgensis cum in oculis totius populi
 serpentes omneis qui in ambitu ad milliare inte-
 grum fuerant in fossam vnã coegisset & tradidisset
 morti, à postremo eoq; permagno furiosè insul-
 tante enectus est. Atq; hac ratione constat, neque
 voce *hypokindox* quam Theophrastus Paracelsus af-
 fert, neq; alijs Psalmi xci. neq; vocum vllarum vir-
 tute, quicquid obtèdatur, hæc præstari posse. Qui
 enim fuissent serpentes per integrum milliariis am-
 bitum vocè hominis audituri, & quidè profundè
 in terrã abditi? Quãquam Aristot. sub finem libri
 τὸ δὲ θαυμασιώτατον ἀνεροματῆν scribit Teng oppido Thessa-
 liæ fuisse maleficam quæ fascinaret basiliscum. Is er-
 go fuit diabolus, qui fidos suos administratos hoc
 compensat præmio. Ac propterea Canonem, nec
 mirum, xxvi. q. v. & Augustinum dicentes per Ma-
 gos virtute carminum infici homines atq; enecari,
 sic intelligimus vt opera Diaboli istud effici statu-
 amus. Docuit enim amplius millies experientia à
 verbis ab altero quàm Mago pronuntiatu nihil ef-
 se confectarium: Sin autè leuioribus in rebus non-
 nunquam visa sunt effectum suum habuisse, vt in
 ligaturis diximus, pro certo illud habendū est di-
 abolos (qui vbiq; præstò sunt) & voluntatis illius
 qui maleficium aliquod cogitat administratos
 esse, & ad hominem grauioribus male-
 factis ac impietatibus implican-
 dum eam perficere.

De expressis malignorum spirituum inuocationibus. CAP. III.

QVicumq; rem bonam facere arbitrati malignum spiritum (quem pro Deo habent) inuocant ad cōsiliū aut opem aut consolationem suam (vt Ethnici prisci faciebant, & multi nostra memoria in Occidentalibus insulis faciunt) nihilo amplius Magi dicendi sunt quàm illi qui Solē Lunam & res creatas adorabant: Idololatræ iure appellantur. An verò bonam ipsorum conscientiam accipiat Deus, id committo iudicio eius: nam qui hoc quæserit, is se in Dei arcana plus satis intulerit: vt n̄ qui Socratem, Phocionem, Aristidem iustum non dubitauerunt velut Magos turpissimos æternæ damnationi & supplicij paribus addicere, cum tamen Lex Dei pœnam pro delicti gravitate decerni imperet^a. Sed inter Ethnicos quicumque bonorum malignorumq; spirituum discrimine cognito & sacrificabant liberos, & adulteria, præposteram libidinem, omniaq; turpia, horrenda, & rectæ rationi (quam à natura in mentib. nostris ingenerauit Deus) aduersantia committebāt vt institutū suum assequerentur, hi non solum fuerunt idololatræ, sed etiā Magi, eoq; nomine à Philosophis omnib. & legumlatoribus condemnantur. Hæc illa causa est cur Deus populo suo dixerit^b se Amorrhæos aliosq; populos fornicia exercentes è regione extirpasse; cur etiam Rom. Sena-

natulcon-

^a Deut. 15.

^b Deut. 18.

tusconsulto Bacchanalia cognitis execrabilibus
 fortilegijs quæ noctu committebantur, ex vrbe &
 Italia tota eiecta sunt. Nullum autem lapidem non
 mouet Satanas vt sibi homines vindicet abducât-
 que à vera veri Dei adoratione: Cùm itaq; Deus
 non sit aspectabilis, sed admirabilem Solis elegan-
 tiam, cælestiumq; luminum conuersationem, vim,
 motum homines prospiciant, perfacile illuc dela-
 pfi sunt vt Solem, Lunam, Iouem, & alia cœlestia
 corpora laudibus extollerent atq; supplicarent: &
 pro eo quod Noe liberos suos docuerat vt sacrifi-
 carent vbique Domino, facile fuit vota ad Solem,
 Lunam, cœlestiaq; corpora conuertere, quæ Noe
 & posterî per diu exhibebant Deo. Hoc Abram in
 Chaldæa videns indignè fieri pronuntiauit, & eo
 nomine malè exceptus est, vt Philo, Iosephus, &
 Moses Maymonis vno ore docent; Deus verò i-
 psum ex Chaldæa exire iussit, vt in ipso & posteris
 verum Ecclesiæ signum conseruaret. Hoc conse-
 quutus Satanas, cœlestium inquam corporum a-
 dorationem, elementorum quoq; sensim inuexit
 cultum: primùm ignis, cui omnes gētes honorem
 permagnum habuerunt, deinde terrę velut matris
 & genitricis hominum bonorumq; omnium: nec
 spectantibus altiùs hominibus, nec contemplatio-
 ne intellectus ad Deum vsq; rerum omnium auto-
 rem & creatorem euolantibus. Ab elementis ad a-
 lias res creatas vētum est: adorauerunt itaq; Deos
 panis & vini inuectores Bacchum & Cererē mul-
 ti, etiamq; bouem Ægyptij quem vocabant Apin,

eo quòd videatur animalium omnium quæ in orbe terrarum degunt esse vtilissimum^b: Quam opinionem vt confirmaret Satanas, aliquando specie bouis apparebat, eoq; mortuo lamentationes fiebant maxime. Atq; hæc Apidis superstitio adeò Israelitarum animos incesserat, vt ad figurandum Deum qui eduxerat ipsos è terra Ægypti vitulum fusilem confecerint, Deum cœli & terræ quem adorabant forma vituli putantes fingi oportere, cum tamen Deus indicta capitali pœna vetuisset^a formam vllam aut figuram sibi assignari: quam obrem incensus ira populum grauiter castigauit. Sed ne his quidem acquieuit Satanas: principes enim viri (ait Salomo) amissorum liberorum quos deamauerant memoriam conseruaturi, eorum curabant pingi & incidi vultum, studiosè imagines asseruabant, osculabantur sæpe, honorem exhibebant: quemadmodum Augustum Cæsarem Capitolio exeuntē legimus^b defuncti nepotis imaginem forma expressam Cupidinis solitum osculari. Idem quoq; factum Principib. potentissimis. Nam apud Herodotum legitur in summa Babylonis turri fuisse templū dicatum Belo regi Assyriæ quem vocabant Iouem: cumq; illius cultum Assyrii & Chaldæi cepissent instituere, procedente ipsorum imperio ad omnes Asianos bonamq; partē Africæ, sacrificia quoq; & superstitiones ipsorum inualuerunt per imperiū totum qd fuit amplissimū (capiebat. n. cxxvij. præfecturas, & in ijs Ægyptū duplo ampliorem q̄ sit regnum Galliæ) & paulatim in

^aExod. 20.

^bSuet. in Augusto.

tim in Græciam transmearūt. Ideoq; Deus per Esaiam abominatur Babylonem, quòd sortilegia & superstitiones suas in populos transmiserit: & Porphyrius ad Boethū scribens, Theodoricus^a, & Iamblichus consentiūt omnes antiquas superstitiones à Chaldæis manauisse. Ex quo in Deorum numerum cœperunt homines cooptari, infinitus Deorum numerus exstitit. Fuerunt enim minimum tricenis sexies mille, vt veteres annotarūt, præter deos manes, id est, parentum & consanguineorum spiritus, quos pro Dijs habebant, quibus sacrificabant, & ad quorū sepulchra comedebant: in quos Scriptura inuehens ac detestans eorum maleficia, inquit: Et comederunt sacrificia mortuorum. Horum sacrificiorum specie animę defunctorum primum fuerūt inuocata: atque hæc *νεκρομαντεία*, haud scio an prima fortium magicarum & vetustissima. Esaias enim detestans impietatem istam capite octauo, an non quisque, inquit, mortuos pro viuis consulturus est? Et Saul exitum postremi in Philistæos prælii cupiens^b cognoscere Magam Endore consuluit, quæ euocatum Samuelem aut Samuelis imaginem sola vidit, Saule non vidente eum. Itaq; rogauit eum samuel quamobrē interturbaret quietem suā, cū à Deo relictus, & Deus ipsi inimicus esset, adiecit eum Dauidi regnum tradidisse quòd verbo eius saul nō obsequutus esset, ipsumq; & liberos fore secū die postero. Non sum nescius placere quibusdam Theologis diabolum fuisse istum, ac non Samuelem: sed bona pars refraga-

^a Lib. de curatione Græcarum affectionum.

νεκρομαντεία.

^b 1. Sam. 28.

refragatur freta loco Ecclesiastici cap. xlvi. qui nar-
 rat in Samuelis laudibus, ipsum post mortē pro-
 phetasse prænuntiata morte Regis & Philistæorū
 victoria. In eadem sententia est Iustinus Martyr,
 Rabbi Sædias, Haias, & Hebræorum plerique: &
 ijs obseruandum est illud suffragari quòd respon-
 sio per Samuelis imaginem, quem diabolum pu-
 tant, Sauli facta magnum Iehouæ nomen habet
 quinquies repetitum, quod etiam audire dæmo-
 nes perhorrescunt. Ideoq; iudicium R. Davidis
 Kimhi in hunc locum, neq; Tertulliani libro de a-
 nima neq; Augustini amplecti possum statuentiū
 hunc fuisse diabolum, nec aduersantem huic sen-
 tentiam planè confirmare. Deinde verò si eo dam-
 netur Saul quòd Regem Amalecitarum, captiuos,
 & pecora ex mandato Dei non interfecerit (nam
 hanc solam causam Scriptura sacra adducit ^a cur
 Deus Sauli infensus fuerit) altius quidem certè in
 consilium Dei penetratur: maximè cum huius pec-
 cati nomine tantisper dum vixit pœnas luerit non
 mediocreis, vexatus à Satana & plerumq; in sum-
 mum furorem actus. Paulus autem 1. Corinth. v.
 consilium dat vt qui incestum perpetravit eiciat
 ex Ecclesia, vt corpore ipsius tradito Satanae quod
 affligeretur, spiritus seruetur die iudicij: quo spe-
 ctat illud Samuelis, *cras mecum eris*, nimirum post-
 quàm iustè afflictus à Deo & desertus fuerat eam
 ob causam quòd in Amalecitis omnibus pecori-
 busq; occidendis morem non gessisset Domino.
 Sic etiam in pari causa 1. Regum xij. Prophetæ ad
 Ieroboam

^a 1. Sam. 28.

Ieroboamum misso dicitur non fore vt sepeliatur in sepulchro maiorum, quia cibum contra quàm ipsi fuerat indictum in Samaria sumpserit: deinde à leone paulo pòst occiditur, qui tamen corpus ipsius cum asino reliquit intactum donec in sepulchrum efferretur. Qua ex re manifestum est Prophetæ animam ob peccatum istud nō fuisse à Deo damnatam, cum præsertim cadaver eius non fuerit à leone deuorari. Vt ergo damnationē iudicio Dei permittamus, Deus æquè potest voluntatem suam per sortilegos & improbos atque per electos exponere, vt somnijs Nabuchodonozoris, Pharaonis, & Balehami demonstratur: sic etiam tradunt Theologi in locum illum Euangelij, Expedi vnū hominem mori pro populo, atque hanc esse prophetiam ex ore Caiphæ docent. Deinde quid illud dici prohibet, Deū siuisse vt veniret Samuel postquam defunctus esset, ad ruinam Saulis & status euerisionem prædicendam? Audiui ex Insulano Abbate Noualliorū Domino, qui iam legatione Constantinopoli à Rege fungitur, & ex nobili Polono cui nomen est Pruinski Legato in Galliam, vnum ex maximis Christiani orbis Regibus auidum sui exitus cognoscendi iacobitam Necromantem ad se accersiuisse, qui confecta missa & sacrata hostia primogenitum quendam decennem puerū ad hoc comparatum truncari iussit capite: eo hostiæ imposito certis voces pronūtiasse characteras quos scire non attinet. adhibuisse, ac tum roganti quid vellet caput duobus verbis respōdisse, *Vim patior:*

illicò furibundum Regem indefinēter clamauisse, tollite caput istud, & in eo furore exspirasse. Hæc historia in toto regno vbi gesta est pro certa & indubitata habetur, etsi quinq; homines solum negotio interfuere. Non dissimilis huic historia Theodorici Imperatoris legitur, qui postquam Symmacho ceruices præscindi curauisset, appposito ad mēsam ingente pisce visus est sibi videre caput Symmachi, & furore correptus paulo post vita defunctus est. Quod si ita est, q̄s duas illas voces in os pueri inditas fuisse à Deo dubitet. Græcè. n. Latineq; puer nesciuerat, & repentina tam horrendi sceleris ultio certè à Deo sumpta est: nisi quis fortè dixerit spiritum pueri aut Angelum proloquutum esse, & Regem excarnificasse ad vindictam sceleris: nam quò innocentior est sanguis, eò vindicta grauior. Atque hac quidem in re conspicua est execrabilis impietas, quò innocens; mas, & primogenitus (quem Deus Lege^a sibi sanctificari iubet) capitur & præsciendis futuris sacrificatur diabolo: eaq; non noua sed peruetus impietas, vt Elias Levites annotauit, qui istud sermone suo appellat Theraphim. Etsi hic cruentū caput scribit la minæ aureæ imponi solitum cum nomine dæmonis certisq; characteribus, quos omissurus sum, ita eum adorari conceptis verbis, quæ neq; dici opus est neq; scribi, sed præstat reticeri prout institui facere: cum tamen sit necessarium probè teneri quanta sit istorum damnatorum hominum impietas, vt ab ipsis caueatur. Hominum intersectorū animas plerumq;

plerumque instare vindicandis occisoribus veteres affirmarunt. Pausaniam Lacedæmoniorum regem in Plutarcho legimus, cum esset Constanti-
nopolis, generosam adolescentulam munere accepisse: ut autem puellam virginem ad ipsum pudebat accedere nisi digressis omnibus, solam cubiculum ingredientem noctu lucernam abiicisse: cuius casu Pausaniam repente excitatum & tanquam si vita ipsius in tenebris peteretur attonitum arripuisse pugionem, & incognitam adolescentulam occidisse: ex eo tempore sine intermissione Pausaniam à spiritu vexatum esse ad mortem usque, quem spiritum adolescentulæ narrabat esse persimilem. Hominem in vinculis vidi anno millesimo quingentesimo sexagesimo nono, quod ira percitus uxorem occidisset, qui data sibi & confirmata venia maleficii conquerebatur sibi nullam quietem esse: se enim singulis noctibus ab ea cædi. Sed hoc tamen homicidis omnibus non vsuenerit constat. Existimant quidē nonnulli si homo occisus sine vindictæ studio decesserit, id non accidere: verumtamen notauit antiquitas, & Plato scripsit libro de legibus 1. animos eorum qui occuberunt in occisores insistere: quod Marsilius Ficinus libro xvi. de animarum immortalitate. Lucretius, & Virgilius Æneid. iij. verum esse dicunt, & infinitis iudicijs probauerunt iudices, homicida super cadauer (etsi non attingat) transcūte statim è vulnere manare sanguinē. In hanc rem non pauci quoque Doctores ciuilibus & canonicis iuris cōsentiūt,

& præsumptionem hanc argumentum esse coniecturantiq; violētam in reum itatuunt^a, ex qua legitime ad quæstionē rapi possit: nam etiam hoc modo persæpe innotuerunt fontes. Id Plutarchus de Damone scribit, Sueton. de Caligula. Aiunt consimiliter animam quæ de hoc mundo non inuigrauerit aut saltem brutis cupiditatibus se non immerferit, vestigijs corporis non ampliùs hære: vt ij faciunt qui bestiarum vitam vixerunt, de quibus Horatius,

Et affigit humo diuinæ particulam auræ.

Horum itaque animas desyderari à Necromantis & sortilegis, sepulchra de nocte circumeuntibus carnemque corporum edentibus: quemadmodū in Thessalia Magi exstiterūt qui mortuorum perquirebant corpora, eaq; (nisi accuratè per vigiles obseruarentur) erosis naribus, ore, genis, alijsq; partibus inueniebantur^b. Potius crediderim eò impietatis à Diabolo perducì Magos persuadente sic defunctorū animas attrahì. Etsi Græci Necromantem appellauerūt ψυχαστάτης quasi animæducū dixeris: Thessalis quoque & Arcadibus fuit istud palàm vsitatissimum, apud quos Pompeio placuit ex Erichthone Maga exitum Pharsalici prælii Necromantica arte cognoscere, quo in prælio (vtcumque de victoria fuisset cōfirmatus) fusus est, prout omnibus accidit qui viam istam sequuti sunt. Nuper nostrorum patrum temporibus siquando eos qui sancti habebantur indigitari oportuit, quidā liber inuocationum plenus publicè legebatur no-

^a Paris de pu
teo insynd i
cat. verbo
tortura. Hip
polyt. conf.
24. nu. 2 vo.
1. & cōf. 90.
nu. 3. & cōf.
91. nu. 4. &
cōf. 100. nu.
4. & consil.
110. num. 4.
vo. 2. Angel.
in tractat. de
homic. Ioan.
de Neuisa. in
sylua nupt.
ve. cadauer.
Boerius de-
cis. 619. nu. 1

^b Apulei. in
asino aureo.

ctu. Libro nomen erat *Grimorium*, quod asseruatur in abdito : itaque de eo aut de re sanctè & in rem bonam facta nequeo iudicare. Hoc solùm affirmo damnandum esse vsum Necromantiæ, qua diabolus pater mendaciæ de veritate, de rebus abditis, etiã de salute hominum consulitur. Etenim animæ quas Necromantæ sacrificiis à se adduci putant ferè sunt diaboli : ac propterea quicumque capita mortuorum seruant, nisi medicinam aut chirurgicã faciunt, ñ plerumq; exercent Necromantiã, vt Ioachimus Camerarius à se visos narrat nõ ita pridem, qui diabolo per caput mortui loquente utebantur. Sed quoniam homines bene instituti & quicumque sunt meticulosi perhorrescunt noctu sepulchra accedere & in artes istas incumbere, alias rationes excogitauit Satanã vt hos ad suã adorationem pertraheret: insinuabat enim se in earum corpora quæ frequentes in templis erant, & per eas loquebatur. Id autem plurimùm virginibus accidebat fortilegis ad impietatis opus adornatis, quæ ieiunantes religione maxima orabant in specu Apollinis somnumq; in ea capiebant (nam quo grauior est impietas, eo honestiore pietatis & religionis velo obtegitur) tum diabolo in illius corpus ingresso quæ ita noctem transegerat, illa postridie diuinabat & de rebus quæ sitis responsa dabat plerumq; amphibola: atque hæ sacerdotes Pythiæ, nonnunquam etiã Sibyllæ dicebantur. Sic Virgilius Sibyllam Cumanam nominat, quæ precibus ad Satanam in specu habitis furore correpta

spumabat, & nouo sermone loquebatur, ac tum prædicabatur Deum ad ipsam aduenisse. Quamobrem in Lege Dei præcipitur vt lapidibus obruatur mulier prædita spiritu Pythonico. Hebræi apertant אִן, LXXII. interpretes ἑγχεσπίμοθως ἰεπεοιδόν, quasi dicas in ventre aut vase loquentem: quod Magi cum suis phialis vitreis peluibuscq; faciunt. Vulgata versio Græcos in trāsferendo sequuta est Apollinis Pythij oracula consulentes. Narrat Cælius Rhodiginus puellam nuper in regione sua à se visam, cuius in corpore spiritus erat Pythonicus res præsentēs & occultas verè per pudenda respōfans, & de futuris persæpe mētēns. Verum quod ex Apolline Delio responsa plurimum petebātur, id eo factum est quòd euidentiora essent: quamobrem Delius dicebatur ἀπὸ τῆ δῆλα. Scribit Chrysoftomus Sacerdotem in specu prostratam Pythonicum spiritum solitam accipere & despumare furore correptam, ac tum plerumq; dæmonem (quem Ethnici colebant pro Deo) per eius pudenda respondisse: quod Origenes aduersus Celsum Epicureum deridet grauitè, & Plutarchus etiā (quāuis Ethnicus) extremi esse furoris testatur quòd Deus in fœminas istas intrare creditur, imò & religionem & naturam Dei sic traducendam poltuendāque propinari. De Sibyllis iudicium permitto sapientioribus: videtur tamen Lactantius & quicumque tanti fecere Sibyllarum oracula, non satis originem vnde processerunt ista attendisse. Etenim Virgilius⁴ testis est Sibyllam Cuma

⁴libr. 6. Aeneid.

Cumanam omnium celeberrimam Sacerdotem Pythiam fuisse ac dæmoniacam: & bona pars istorum oraculorum Saturno solùm, Ioue, Venere, Neptuno personant. Prætereà Ethnicæ fuerunt Sibyllæ omnes & à fide nostra alienæ, quarum neque Scripturæ meminerunt vnquam, neque vllam confirmationem aut approbationem dedit Conciliorum (fuerunt autem amplius sexcenta) autoritas. Verùm Lactantius videns apud Ethnicos nihil maiestatem Bibliorum posse, Sibyllinis oraculis tentauit id quod volebat ostendere: quamquam hæc oracula quibus illis adhibebant fidem fortè pro libito fuerunt concin nata. Hos autem Sibyllinos versus qui excussi exstant & Latini per Castallionem facti, nihil quàm summam historię Biblicæ continentes. hos ergo Sibyllarum esse ridiculum est credere: cum ne vnus quidem versus eorum compareat quos è Sibyllinis Cicero, Liuius, Porphyrius, Plutarchus, & Græci authores adduxerunt. Verumtamen benefactum eo tempore putauerunt Patres, si Ethnici quocunque modo pertrahi ad religionem Christianam possent: quæ opinio impura est ac iure damnata, cum Prophetias diuinitus inspiratas cum ñs sit nefas coniungere, quas apud infideles Ethnicos Satanas Sibyllis inspirauit. Aristoteles^a huius diuinationis & furoris peruestigans causam admirat̃ vehementissimè: ^{a lib. de rati-} ^{do ad Alex.} tãdemq; statuit ex antrorũ vapore fieri, vt in Lebada specu, Trophoniana, Corycia, Pythia, & alijs:

sed.

² lib de ora-
culi. defec.

sed hæc causa ratione nulla nititur. Nam cur hæc potius quam illa ediderit? cur ex tot centenis specuum millibus ne sex quidem ediderunt? cur etiam centum annis aut centum viginti ante Ciceronis tempora (vt in libris de diuinatione legimus) edii in suis antris deliuerunt? nec enim permutata fuerunt antra: qua occasione Plutarchus⁴ eorum Dæmonas defendit obijisse. Præterea an istud aliquam veritatis causam habuerit, eo vapore fieri vt spiritus ingrediatur in fœminam, in stomacho eius loquatur ocluso ore, aut ore loquat exerta lingua, aut deniq; pudendis? Et veritas tamen cum mendacio sæpe confusa deprehendebatur, & cum oraculum dixit apud Iustinum Martyrem, & Eusebiū,

Μουῶοι χαλδαῖοι Ἐφ' ἡλ' ἀχολα, ἢ δ' ἀπ' ἑρμῶοι,
Αἰνὸ ρήμωο αἰνὰ τι σὶ βαζόμενοι θεὸς ἀγ. ὄσ.

id est, Soli Chaldæi sapientiam sortiti sunt, & Hebræi Ex se genitum Regem colētes Deum sanctè. Taceo mysteria & sacrificia quæ obseruabātur ad exoranda responsa, & apud Diodorum & Pausaniam legimus. Quid verò quod eos interdum diabolus occidebat qui suas adibant specus, nisi aliquid postularēt? Fernelius historiam recitat cuiusdam magi, quem, cum accersiuisset dæmonem, superueniens occidit dæmon: roganti autem sortilego sodali istius quare occidisset eum, id à se factū respōdit diabolus propterea quod à se nihil postulauiisset. Ab hominibus enim rogari, orari, & adorari Satanas percipit, & nonnunquam veritatem profert vt mētienti sibi habeatur fides, aut si igno-
rat

rat verum, ambages responsat atque ænigmata. Deus autem alium præter se de rebus futuris Legge prohibet consuli, aut alteri haberi fidem, licet id euenerit quod malignus spiritus & diuini prædixerint. Non tamen eam ob causam prohibetur, quæ spiritus rerum multarum ignari sint, cum ipsi dæmones quasi *δαιμόνες* id est, scientes, Eustathio teste, appellentur (qua significatione Hebræi veræ lingue & naturalis magistri appellant *אֱלֹהִים* à verbo *אָרָא* nouit, sciuit) contra quæ Eusebius dæmonas à timore quem iniiciunt hominibus, dici *πῶς τὸ δειμαίνεσθαι* censet: quorum tamen bona pars familiaris est agitque familiariter, quàm ob causam Græci *δαιμόνες* *πῆσιος* nominabant. Ex his itaque concludimus nihil in prophetiarum causa accipi aut credi oportere, nisi verbum Dei aut quod omnino cum verbo Dei consenserit, ne si Angelus quidem è cælo dixerit, nedum quod Satanus inspirauerit. Quamuis autem Christiani Ethnicorum templa ipsamque ædem Apollinis exspilauerint atque euerterint, non tamen Satanus continuò destitit vires suas nouis idololatrijs artibusque magicis exercere, frequentibus nunc ut cum maxime. Ac olim quidem religionis specie rogabatur: iam verò accurrit non vocatus, & seratione cæca intrudit in omnes partes inescandis & pessumdandis hominibus. Qui autem diabolus non accersit neque inuocat, sed exhibentem se accipit, is certè non est tanta improbitate omnino quanta ille qui eum aduocat, orat & accipit: verum tamen uterque morte dignus est, uterque fortile-

gus. Non ita est homo *δουμονιοληπτης*, qui neque rogato neque inuocato diabolo possidetur ab eo atque obsidetur: cuiusmodi in Italia inuenias multos, plerasque sceminas, pauciores viros, quos tanquam furiosos & agitados rabie oportet necesse. Sic anno M. D. L. V. Romæ octoginta duæ inuenta sunt, quas Gallus quidam monachus Benedictinorum ordinis voluit eiurare, sed frustra. Scribit D. Fayus[†] Consiliarius in Parlamento, qui tum agebat Romæ, postero die rogatos diabolos cur eas inuasissent respondisse se fuisse in corpora sceminarum istarum (quæ bona ex parte Iudææ erant genere) à Iudæis missos, indignè (aiebant illi) ferentibus quòd fuissent baptizate. Quã ob causam Theatinus Papa capitali odio Iudæos prosequens fuisset relegaturus illos, nisi Iesuita quidam liberè defendisset nō posse hominem quemquam in vllius hominis corpus diabolos immittere. Certum illud quidem, ac ne diabolū quoque ipsum nisi Deo permittente posse: hoc permittente potest. Sic in Germania fortasse Kentorpenſi monasterio euenerit vt moniales omnes à spiritibus malignis obsiderentur: quibus dicentibus per coquam monasterij Elisabetham Kamam effectum esse, illa agnouit factum, se sortilegam facta est, & improbis suis precibus sacrificijsque diabolos in earum corpora fuisse missos: atque hoc nomine fuit igni tradita. At Romanus ille diabolus Iudæorum accusator nullius nomen detulit. (Non potuerunt autem in tanto virorum mulierū puerorumque numero omnes reiesse)

[†] in lib. Encirgumen.

rei esse) licet dæmoniâci diuersis linguis quas nunquam didicerant loquerentur. Spiritus autem modò fatur velut in stomacho dum os mulieris occlusum est, modò exerta semipedali lingua, modò pudendis: qua in re omnes Athei qui diabolos esse negant coguntur obmutescere. Etenim aut occluso ore, aut exerta & rigente lingua, aut pudendis fari neminem fatentur posse: & mulierem quæ nihil vnquam didicit, doceri à melancholia Græcè Hebraicè Latinèque non ausint dicere: quæ tamen in dæmoniâcis inesse constat. Huc pertinet quod Fernelius medicorū nostra memoria princeps cap. xvi. de abditis rerum causis ignarum furiosumq; puerulū à se visum fuisse scribit quæ Græcè loquebat: ac se tum dixisse eum à maligno spiritu possideri. Sunt etiam quæ à diabolo sic ligantur vt solui non possint vincula, sed ea rumpi aut secari sit opus. Est Menilij ad Dammartinum mulier domina Rossa nomine, quæ inde ab octauo suæ ætatis anno à maligno spiritu ligari cepit ad arborem, ad pedem lecti, ad præsepe stabuli, aut altera manu alteri imposita, fune, vimine, seta eque caudæ, cannabe: idq; tanta celeritate vt factò diabolus velocissimum quemque oculorum iactum anteuertret. Puellam Parisios ductam anno M. D. LII. viderunt Doctor Picardus aliq; Theologi, omneisq; artes suas ad liberandā ipsam consumpserunt: sed nihil effectū. Hos medicus Hollerius ridēs dicebat primū morbū esse melācholicū: postea verò q̄ oculis suis in frequēte corona vidit

Ἐπιδεικνύται.

ἢ αἰ.

Ἐγγυαριώδεις

miraculum, puellam inter duas trësve mulieres
stantē exclamare, & illicò sic vinciri ambabus ma-
nibus vt solui non posset vinculum ac secari opus
esset, malignum spiritum confessus est. Nemini ap-
parebat quicquam, sola puella albam videbat nu-
bem, cum spiritus vinciturus accederet. Eadem ra-
tione quod Magi & Magæ sibi copulationem car-
nis cum maligno spiritu fatentur intercedere, id cõ-
plures Medici Ephialtas aut Hyphialtas, Incubos
aut Succubos esse aiunt vel henteriam; sic emen-
tiuntur legem Dei, homines in cæca ignorantione
continent efficiuntq̃, vt grauissima omnium scele-
ra impunè abeant. Similiter diuinationes pro de-
lirijs habent, quarum tamen euenta spectantur a-
deò mirifica vt nemo non rapiatur in admiratio-
nem. Si bene Platonem euoluissent isti, comperis-
sent ab eo statui duo diuinationis vel *θιομαντείας* ge-
nera, vnum morbo accidens, alterum dæmonum
inpiratione. Quod enim scribit Aristoteles nullã
foris diuinationem accedere, id philosophorum
omnium explosit cõsensio, certissimaq̃ euertit ex-
perientia, præterea ab opinione ista discessit idem
in libro de mundo quem Alexandro magno dica-
uit. Non sum nescius Platonem, quia legem Dei
ignorauerat (nondum enim ac ne post quinquag-
inta annos ab illius tempore sermone Græca do-
nata fuerat) prædictionem diuinam à diabolica
minimè distinxisse, sed generatim diuinationē vel
μαντικὴν definiuisse *κοινωνίαν τινὰ πρὸς θεὸν καὶ ἀνθρώπου πρὸς
δημίον καὶ δημιουργὸν τῆς θεῶν καὶ ἀνθρώπων φιλίας*, id est,
Diuina

Diuinationē esse modum inter Deos & homines communicandi, eorūque amicitiae effectricem, quod prophetiae diuinæ non malè conuenit. Diabolica autem prædictio modò ab expressa conuentione & diaboli atq; hominis consensu nascitur, modò à diaboli violentia sine morbo hominē obsidentis adeò vt diuinet: quēadmodum Saul à Dæmone agitatus & in furorem versus eo autore diuinabat: nam scriptura (vt antè diximus) prophetiae voce utitur. Non rarò etiam malignus spiritus magum immorigerum vexat, in furorē agit, & nonnūquam occidit. Sic nobilem à biennio virū cognoui ad Villerios Costeretanos habitātem, qui in annulo quem ab Hispano percarè emerat familiarem habebat dæmonem, cui ex sententia animi sui volebat imperare & velut mancipium subiicere: cumque mendacia plerumq; effaretur dæmon, annulum in ignem iniicit homo tanquam si eodem iniici potuisset dæmon & annulo hædere teneretur: sed ex eo tempore furiosum hominem effectum diabolus exagitat. iudicium legi latum in Ducatu Geldriae xiiij.

M. D. XLVIII. con-

tra magum quemdam Iacobum Iodocum à Rosa nomine, Contraci natum, qui dæmonem sibi esse inclusum annulo fatebatur: sed addebat se quino quoque die fuisse coactum dæmonem compellere atq; consulere. Multis etiam Sagis mulieribus accidit, si promisso scedere & fide data Satanae ipsas aliquando consortij istius tæduerit, necessaria respicientia ad Deum conuertantur, vt run-

dantur & vexentur nocte mortemq̄ expetant, vt
 Iacobus Sprangerus Coloniensis Inquisitor fidei,
 cuius opera Magæ non pauca igne perierunt, lite
 ris consignauit. Equidē cognoui hominem (cuius
 nomen quia in viuis est reticebo) qui mihi indica
 uit ipse se à persequente spiritu & varijs modis se
 ipsum obtrudēte plurimū infestari, de nocte vel
 licari naso, ex citari, persepe percuti, & quamuis ro
 gantem vt se sineret quiescere non dimitti tamen
 sed continenter agitari, dicente spiritu, aliquid mi
 hi impera: ideoq̄ se putantē fore vt à spiritu sine
 retur Lutetiā aduenisse specie litis suæ quam pro
 curaturus venerat, si fortē malo suo remediū
 comperturus esset. Cū itaq̄ animaduertērem
 non audere hominem singula mihi retegere, roga
 ui quam vtilitatem ex seruitute domino huic præ
 stita percepisset: Ad hæc ille, se existimasse futurū
 vt fortunas atq̄ honores adipisceretur, & res abdi
 tas cognosceret, se autem semper à spiritu falli cū
 rem veram semel protulerit tria mendacia enunti
 ante, se ne obolo quidem à spiritu ditatum esse, ne
 que amata potitum, qua occasione præcipuē ad
 eum inuocandum venerat, se de plantarum anima
 lium lapidūmq̄ viribus, deq̄ scientiis abditis (pro
 ut sperauerat) ex eo nihil didicisse, vrgeri solū
 verbis vt inimicos vlciscatur, technam cōsuat, aut
 scelus perpetret. Dixi facile esse ab isto domino li
 berari, videndum vt eo adueniente statim Dei no
 men ad auxilium suum inuocaret, & se mente pura
 optimoq̄ animo seruituti Dei addiceret. Ex eo
 tempo-

tempore non vidi hominem, neq; an pœnituiſſet potui cognoſcere. Hic ſpiritum paruum ſuum dominum appellabat: nam Satanas decipiendis hominibus blanda ſibi arrogat vocabula, familiaris ſpiritus, albi demonis, parui domini, q̄a in odio eſt Satanæ & diaboli appellatio: itaq; plerique Magorum appellant paruum dominum, vt in libro Pauli Grillandi Itali (qui multos adiudicauit morti) memini legere. Diximus de ijs qui malignorum ſpirituum accerſunt opem vt ijs imperent eoſq; in ſua poteſtate habeant, & qui vtendos comparant, etſi emptores iſti ſeruitutem miſerrimã deprehendunt ſibi impositam: tum etiã de ijs qui inuocationes faciunt ceremonijs, ſacrificijs, & orationibus ad eam rem accommodis, quarum orationum verba nolui exſcribere, cum tamen plus ſatis de ſcripto excuſaq; adiectis priuilegijs habeantur, quorũ autores cum ſuis operibus iuſtum eſſet concremari. Quamobrem in hoc noſtro opere ſategimus vt quicquid mentibus curioſis occaſionem experiundi iſta ſcelera præbiturum eſſet id tectum & occultum permaneret: id ſolum quod ad informandos Iudices pertinet, eoſq; præmonendos qui in foueam technis Satang incifuri eſſent, placuit exponere. Iam dicamus de ijs qui præter inuocatiõem expreſſis verbis Deo creatori totiq; religioni renuntiant, & ſeruitute diabolo additi ab eo obſignantur.

De

De ijs qui expressa conuentione Deo & religioni suæ renuntiant, & an corpore à Demonibus exportentur. CAP. IIII.

Discrimen inter Magos obseruari optime quæ intelligi pernecessarium est propter iudicia quæ variè de eis ferenda sunt. Hi autem præ omnibus sunt abominandi qui Deo & cultui eius renuntiant, aut qui (siquidem non Deum verum, sed superstitionem aliquam religionem coluerint) suæ religioni renuntiant vt se conuentione expressa dant Diabolo. Nulla enim est religio tam supersticiosa, quæ homines non coerceat quodammodo in legis naturæ repagulis, vt parentibus & magistratibus coniuncto nocendi metu obsequantur: quem nocendi metum ex hominum mente conat Satanus eximere. Expressa aut conuentio modò fit verbis sine scripto modò scriptura confirmat: cum Satanus (vt suos obstringat sibi antequàm impetrent postulata sua) iubet eos, si nouerint, instrumentum obligationis conficere atque subscribere, interdum etiam ipsorum sanguine, prout veteres in fanciendis coniurationibus scæderibusque utebantur², vt apud Liuium libro secundo, & apud Tacitum de Regibus Armeniæ legimus. Sic ergo cum suis experitur Satanus. Theophilum quemdam narratur se ita diabolo obligasse, & quidè obligatione sanguine exarata. Et nuper etiam anno M. D. LXXI. inter eos quos ille cæcus Lutetiæ suspensus detulit, fuit causidicus cuius prætereo nomen, qui se fa-

² Plutarch.
in Valerio
Publicola.

se fatebatur obligatione diabolo facta renūtiauisse Deo, & obligationem sanguine suo conscripsisse. Multis prætereà iudicijs compertum est reciprocam inter diabolum & Magum obligationem interdum esse ad anni spatium ad biennium, aliudve tempus: item esse qui postulent sibi facultatem dari curandi dolores dentium, quartanam, aut aliud malum, ea lege vt alios occidant aut abominanda committant sacrificia. Quòd si ab ijs qui se in totum addixerunt diabolo vt aliquid consequantur ipse metuerit vt cultum suum deserant, tum nō satis habet si disertis verbis Deo renuntiauerint, sed notam eis insuper imprimit, vt Danæus in dialogo de sortiarijs obseruauit: qui autem ex animo se tradunt ipsi & quos stare nouit promissionibus, his non indit signum, vt idem autor ostendit. De notis autem quod dicimus tam certum est quàm quod certissimum, & ordinariè iudicum oculis cōpertum, nisi in locis abditissimis occultetur: vt ex Valesio quodam nobili audiui his inter labia notam esse, illis sub palpebris (vt Danæus inquit) alij in sede si metuunt reteggi, plurimùm ad dexterū humerum, sceminis verò ad femur, sub axilla, aut in genitalibus. Narrauit mihi Albertus Picto Aduocatus in Parlamēto se quæstioni de veterinario quodam Mago in Theoderici castello adstitisse, in dextero cuius humero comperta est nota, postridie verò à diabolo obducta deleta. D. item Claudius Dessayus Procurator regius Ribemontij affirmauit notam Ioannæ Haruilleriæ Magæ à

se fuisse visam, sed deletam die postero. Cenomanus ille Triscalanus nomine qui à Præfecto prætorio damnatus veniam hac lege impetrauit vt affines eiusdem criminis indicaret, cū in populareis conuentus ducebatur, aut de facie agnoscebat eos quos in Sabbathismis viderat, aut ex alia nota quā ipsi inter se nouerant: atque vt dictum confirmaret, signatos aiebat esse notis quæ in nudis deprehendi possent. Excussi itaque illi quos accusauerat signati deprehendebantur quodam quasi vestigio leporis, sed ex sorte sensus adeo vt vel ad ossa vsq; intima in loco vestigij punctim percussi magi nō perfentiscerent. Sed tam multi diuites ac pauperes in isto numero comperti sunt, vt alij effugium alijs comparauerint: itaq; serpsit hoc malum semperq; dissipauit se latius, vt reorum impietatem in æternum testatam faciat & conuiuētiam ludicum, quibus habendæ quæstionis iudicijq; perficiendi munus fuerat commendatum. Hoc verò mirabilius, quòd pleriq; Magi non satis esse ducunt Deo renuntiauisse, nisi se iterum in nomine diaboli baptizari curauerint & vocari altero nomine, ex quo fit vt Magis ferè duo sint nomina. Neq; dissimulandum istud, ad efficiendum quingentos Magos vnum sufficere: nā ei qui se addixit diabolo nihil est expeditus ad gratiā eius ineundam & habendā pacem q̄; vt multos subditos pertrahat: itaq; persepe vxor perducit virū, mater filiā, & iustæ familiæ sic aliquādo perstāt in multa secula, vt infinitis iudicijis fuit cōprobatum. Cuiusmodi familiæ olim in
Africa

Africa Italiacq; exstiterūt, quæ solo aspectu vel laudatione homines enecabant, vt Solinus, Mēphodorus, Plinius, Gellius, & Iſigonus scripserunt, & in Problematis Aristoteles annotauit xx. ſectiōe, Problemate xxiiij. veteres ante laudationem præfari ſolitos eam nocituram nemini: & Itali quoq; dicunt, vbi aliquem plenis buccis laudari audiunt, *Di gratia no gli diate mal d'ochio*: & Magi denique opportunè importunecq; faciunt. Prout enim laus propriè ad Deum ſolum pertinet, certum eſt, ſi quando ſic laudat homo vt non referatur ad Deum laudatio, plus æ quo exultare eos qui laudatur & gloriam ſibi arrogare, eoq; pacto Satanam plenis velis in præcipitia ruinae ineuitabilis eos perducere. Sed ad alia veniamus. Doctor Grillādus Italus & quinq; illi inqſitores, qui de multis Magis in Germania Italiaq; cognouerūt, nihil aliud dictum fuiſe tradunt quàm idipſum quod rei euicti in hoc regno confeſſi ſunt, idq; nominatim Lugduni Locheſis, apud Cenomānos, Pictauſis, Sanliſis, Lutetia. Ioan. Charterius, q̄ Caro. 7. cōſcripſit h̄iſtoriā, Guilhel. Edelinū Sorbonæ Doctore narrat Magi carū ſortiū fuiſſe damnatum pridie natalis Chriſti 1453. confeſſum ſe per noctē ſæpe in Magorū cōuentus exportatum Deo ibidem renuntiauiſſe, diabololum hirci figura viſum adoraiſſe, & podici eius oſcula dediſſe. Hoc aut̄ inſignibus exemplis oportet demonſtrari, vt intelligatur Canon Ep̄iſc. xxvi. q. v. Concilij Aquileienſis, à cuius intelligētia abluſerunt quāplurimi: eſſi neq; à Concilio generali

profectus est, neq; à Theologis approbatus. Vt i-
 gitor id quod diximus illustretur, nullum iudiciū
 fuisse puto insignius quàm illud de Maga Lochia-
 na recentissimum. Vir quidam tenuis cum vxorē
 interdum abesse noctu perciperet, bonamq; no-
 ctis partem emanere, prætereà dicentem se aut ad
 deonerandam aluum egredi aut ad lauādum cum
 vicina sua aliquoties falli euicisset, suspiciōē con-
 cepit de perfida eius libidine, & necem intermina-
 tus est nisi locum quò proficiscebatur indicaret. Il-
 la sibi à periculo metuens rem vt erat confessa est,
 atq; vt explores & videas hæc ita se habere (inqt il-
 la) si volueris, eodem venies: tunc tradidit ei vn-
 guentum quo se vterq; inunxerunt, & pronuntia-
 tis aliquot vocibus diabolus eos Lochijs in arena
 rias Burdegalenses (quæ à Lochijs minimū quin-
 decim dierum absunt) exportauit. Vidēs itaq; vir
 se in ignota Magorum, Magarum, & diabolorum
 (humana specie aspectus tamen horrifici) frequē-
 tia versari, dicere cœpit, Deus mi, vbinam sumus?
 Hoc dicto, repentē cœtus disparuit: ille verò cer-
 nens nuditatem sui corporis oberrauit per agros
 nudus, donec manè rusticos inuenit qui ipsum in
 viam deduxerunt. Reuersus Lochias ad Quæ-
 storem rerum capitalium contendit rectā, qui au-
 dita probè historia sceminam prehendi iussit: illa
 verò minutatim omnia quæ diximus confessa est,
 & vltro agnouit peccatum. Lugduni quoque an-
 te paucos annos mulier potens comperta est, quæ
 surrexit de nocte accendit lucem, arrepta pyxide
 inun-

inunxit sese, & post voces aliquot elata est: hos ritus fieri obseruans mœchus qui cum ea cubauerat lucernam capit, peruestigat vndique: & ea non inuenta cum solam vnguenti pyxidem reperisset, curioso animo exploraturus quid vnguentum posset fecit prout fieri animaduernerat, ita statim elatus conperit se cum Magorum cœtu esse in agro Lotharingæ, & consternatus est: Sed cum primum Dei opem implorauit, euauit totus cœtus, ille verò solum nudumq; sese comperiens Lugdunum reuersus est & maleficam accusauit, quæ confessa rem totam igne perijt. Idem quoq; nobili cuidam viro non ita pridem ad Melodunum accidit, qui & molitoris verbis & sua ipsius curiositate adductus cœtum maleficorum adijt: sed quoniam perhorrescebat metu, quamuis non inuocaret Deum, Diabolus maxima voce inclamauit, quisnam hic metuit: Sic volente nobili viro discedere, ex oculis abscessit cœtus. Atq; hic reuersus indicare Magū statuerat, ille verò præmonitus sibi cōsultuit fuga. Quod de timore diximus, ex iudicio magarum Valerianarum in Sabaudia commodè potest intelligi: vbi fatebatur filia cum parētes primò ad cœtus suos essent ipsam deducturi, vt momento efferrētur baculum sibi ab eis fuisse datum quē femoribus subderet, eosq; indixisse vt ante omnia sibi caueret à metu: sic cum parentibus statim exportatam esse. Hoc iudicium in postrema editione libri Danæi fuit excusum typis, quod anno M. D. LXXIIII, fuerat confectum, vt postea demō-

strabimus. Sunt qui sartagine[m] aut æneum vas & aliquod argenteumve deferant ad festa sua solennius celebranda: quo spectat ille articulus Salicarum legum capite lxxvii. *Si quis alterum hareburgium clamauerit, hoc est, strioportium aut qui æneum portare dicitur ubi stria concinant, & conuincere non poterit, soluat solidos lxxij.* hic enim *stria* & *striges* vocabula designant magas quæ dæmonas prosequuntur. Olaus magnus libro iij. cap. xi. scribit apud Boreales populos locis compluribus istas Magorū dæmonūque saltationes cōspicuas esse. Idem in monte Atlante plerumq[ue] fieri tradunt Mela libr. iij. Solinus lib. xxxviii. cap. xliiij. & Plinius lib. v. cap. i. Nec absimile est quod apud Paulum Grillandum Iurecos Italum legimus, qui de multarū maleficarum factis cognouit atq[ue] iudicauit: anno M. D. XXVI. non procul à Roma rusticū extitisse, qui postquā nudam vxorem suam se inungentem vidisset noctu, sublatamque oculis domi nō inuenisset, eam postridie arrepto baculo non destitit percutere donec rem ex veritate fateretur, quod illa faciens veniam sibi dari postulauit. Hic veniam ea lege dedit vt se in cœtum vxor deduceret. Ea postero die virum vnguento suo curauit oblini, sic uterque insidentes hircis peruenerunt in cœtum velocissimè. Virum autem vxor præmonuerat à nomine Dei planè abstinendum esse, nisi per ludibrium blasphemiā[m]ve diceretur. Nam hac in re omnes consentiunt, eum qui baiulatur si Deum nominauerit in media via repentè deseri: vnde ostendi-

ostenditur nihil vnguento effici, sed Diabolum o-
 cyus Euro deportare (prout August. inquit, Dæ-
 mones auiū volatus incredibili celeritate vincūt)
 ac multo etiam velocius Angelos, quib. propterea
 ad pernicitatē eorū maximā & ἀκατάληπτοϛ figuran-
 dam senæ alæ in Scriptura sacra tribuunt. Hūc igi-
 tur in cœtu versantē mulier seorsim aliquantisper
 iussit cōsistere, vt mysteriū totum cerneret, donec
 ipsa caput illius cœtus salutauisset ornatum Princi-
 pis amictu magnificentissimo, maximāq; virorum
 & mulierum corona cinctum, qui honorem clien-
 telarē singuli exhibuerunt domino. Hoc factō sal-
 tationē institui in orbem vidit ore extrorsum ob-
 uerso, ita vt non viderent alter faciē alterius, quod
 in popularib. saltationibus receptū est: fortē eo cō-
 silio vt aliq̄ non possint alios commodē obserua-
 re atque agnoscere, quos illi indicent si ad iudi-
 cum manus peruenerint. Quod etiam Triscala-
 nus Magus cui Rex Carolus ix. Veniam dedit vt
 socios indicaret, adstante magna procerum turba
 exposuit Regi: Magos in suos cōuentus exporta-
 ri, innumeras eorum adesse copias qui adorāt hir-
 cum & posteriores illius partes osculant: tum ad-
 uersis tergis non videntes inter se saltare: deinde
 cum diabolis virili & muliebri forma coeuntib. co-
 populari. Post saltationē instratæ fuerunt mensæ, ci-
 bi appositi. Mulier tū admouit virum vt Principē
 salutaret: deinde vt cum alijs accubuit mense
 videns cibos insulsos esse & in mensis desydera-
 ri salē, clamauit continēter donec sal (vt videbat̄)
 alla

allatus esset, quem antequàm gustauisset dixit, *hòp
laudato sia Dio pur e venuto questo sale*, iam laude^s De-
us, cum hic tal aduenerit. Hoc dicto abierunt sta-
tim ab oculis omnia, homines, cribaria, mēfæ: ipse
solus remisit nudus, affectus ingenti frigore, nesci-
ens ubi locorum esset: cumque illuxisset dies, pa-
stores nactus est, à quibus rogans vbinam esset co-
gnouit se in Comitatu Beneuentano agere opima
ditione Papæ. Hæc sub nuce gesta ad centesimum
milliare ab vrbe Roma: vnde proficiscens ille panē
& amictum coactus est mendicare, & octauo de-
mum die macer atq; exhaustus peruenit domum,
vxorēmq; detulit, abs qua accusatæ aliæ & verita-
tem confessæ viuæ igni fuerunt traditæ. Idem au-
tor est anno M. D. X X X V. adolescentulam in
Spoletano Ducatu tredecim annos natā à vetula
quadam in Magorum cœtum sic perductam esse,
miratāmq; conuentum adeò numerosum dixisse,
Dio benedetto, che chosa e questa: Deus benedicte, quid
hoc rei est? Simul atq; pronuntiaisset ista, euanuisse
omnia: miseram diluculo à quodam rustico inuen-
tam ei rem totam enarrasse: eum deinde ad suos
puellam remisisse, & Magam ab ipsa accusatam i-
gne sublatam esse. Quod autem hic narrat conuē-
tus sub nuce ingente habitos, ex historijs complu-
ribus annotaui & ex iudicijs, loca à Magis ad suos
conuentus destinata aut certis arboribus aut cru-
cibus plurimum insigniri. Sic in Magarum Picto-
nicarum iudicio fuit deprehensum conuentus ad
cruce[m] quamdam tota regione celebrem haberi
solitos,

solitos, quò ante annos centum olim cõuenerant, vt Saluertus Præses ex actis veteribus & centenarijs se mihi narrauit comperisse. Malberij quoque ad Lomagnienfe Bellomontium octauo ad Tholosam milliari Magorum cœtus & saltationes comperitum est ad crucem artocreatis haberi solitas, vt alijs locis fuit factitatum; & Magarum vna Beronda nomine, cum propè esset vt igni traderetur, contendens cum nobili quadam læmina quæ negabat se interfuisse, dicebat huic, *No sabes pas tu que le derrain cop que nous hemes le baran a la Croux do pastis, tu portaos lo topin des pondoux?* An ignoras cum postremo saltationem faceremus ad crucẽ artocreatis te portasse poculum venenorum? Hæc autem Beronda viua exulta est. De exportatione autem, post vnctionem transfuehi Magos legimus, vel sine vnctione saxe, hirco, pegalo, scopis, baculo, vel sine baculo & iumento vilo, alios nudos (vt plerisque ad se inungendum nudos esse ostendimus) alios amictos, hos noctu, illos interdũ, plurimũ tamen de nocte, idẽ ea nocte quæ inter diem Lunæ & Martis interuenit; cuius rationem suo loco dicemus. Huc pertinet quod Paulus Grillandus libro de sortilegijs scribit se anno M. D. XXIIII. à nobili quodam viro fuisse rogatum vt in castellum S. Pauli, (quod Spoletani Ducatus est) veniret, & de tribus Sagis mulieribus cognosceret. Earum minimam fretam sponsione sũæ liberationis fuisse confessam se iam ante annos xv. à vetula Saga in Magorum cœtum deductam esse, vbi Diabolus in-

terfuit, quo autore Deo, fidei, & religioni suæ renuntiauerit, iuramento cauens se fidelem fore & diaboli mādatis obsequuturam, idq̄ manu libro obscurissimam scripturam habenti imposta: item se ad solēnitates nocte & ad ferias cūm imperabūtur venturam, & quoscunq̄ posset eodē adducturam: diabolū ipsi vicissim lætitiā æternāmq̄ felicitatem spondidisse. Ampliūs confessa est se ex eo tempore necem hominibus quatuor intulisse, pecori sæpenumerò, & fruges calamitate deuastasse: Si quando ipsam die statō contigisset ad cœtus nō accedere sine vera certaq̄ excusatione, se ita de nocte fuisse vexatam vt nec somnum caperet nec quietem vllam: Cūm proficiscendum illuc fuit, se viri vocem audiuisse, quem paruum dominum, aut etiam interdum magistrum Martinetum appellabant: itaque simulac se vnguento quodam obliuisset, hircum qui præstō ad portam aderat conscendisse quem tenebat pilo, eoque hirco sub magnam illam Beneuentanam nucem vbi innumeros offendebat Magos transfuectam esse: ibi fide Principi data saltari, tum mensis accumbi, postremò quemque dæmonem cum eo eāve cuius præerat custodiæ copulari: Hoc factō singulos suo dæmoni insidentes reuolare: priuatim verò diabolū intra parietes domesticos adorare. Hæc vbi fuisset confessa & cum duabus alteris comparata, aliæ prætereā fuerunt accusatæ, quæ confessæ culpam cum suis pulueribus & vnguentis viuæ fuerunt concremataæ. In libro

quocq̄

quoque tertio, Antonij de Turquameda Hispani aliam inter cæteras historiam recentem legimus, voluisse Magum quemdam socio suo persuadere fore ipsum beatissimum omnium, si crederit ipsi & magorum conuentus adiuerit: vt autem consensit socius, Magum de nocte post aliquot vuculas manum socijprehendisse, & vtrumque elatum in aera procul fuisse in cœtū transectos, in quo viri & mulieres innumere circumstant thronū cui maximus insidebat hircus: ad hūc osculādum omnes accessisse *en la parte mas suzia que tenia* (qui sciunt Hispanicè, eam partem esse intelligunt quæ honestè non potest nominari) Nouitiū cum videret istud, socio dixisse, amitto patiētiam, & inclamasse repentè *Dios a muy grandes bozes*, ait autor. i. Deum voce quæ maxima: tunc irrumpente turbine procellaque vehemētissima disparuisse omnia, illum solum substituisse, & triennium totum consumpsisse antequàm in agrum suum reuerteret. Apud Cenomānos nuper cremati sunt plurimi, qui se in sabbatha sua persæpe abiuisse & ea quæ antè diximus commisisse fatebantur: his acta forensia plena sunt, & iudicia recens huc illuc transmissa, quæ ita nota sunt vt breuiter contentus indicasse præterire malim ad cætera: Minimum enim triginta magi inuidia inter se perciti alter alterum incusarunt, quorum confessionses vno ore testificabantur transuectionem, adorationem diaboli, saltationes, & religionis abiurationem. Recens quoque iudicium exstat in Valerianas Magas

Sabaudiaē confectum anno M. D. LXXIV. cuius historiam summam Danæus copiosè satis pertexuit, vnde similem sui diabolum semper esse constat: nam ex earum confessionibus & comparatis earum sermonibus inter se commissarum videtur corporis exportatio baculo solùm innitentis sine vñctione, tum abiuratio Dei, diaboli adoratio, epulum, pudendorum Satanæ (qui apparebat specie pecudis) deosculatio, obligatio de perpetrandis malis innumeris, pulueris in quemq; subministratio: ab vna nefariam hanc artem triginta annis fuisse exercitam: interdum se diabolum tetrū horrificumq; valde humana forma ostendere. De cibarijs autem hominibusq; euanescentibus habemus apud Philostratum Lemnium Græcum autorem testimonium, Tyanæum illum Apollonium domum quandam ingressum vbi hilaria sua exercebant Magi, eis interminatum esse, omniaq; disparuisse illicò, mensas, cibaria, homines, supellectilē, & adolescentem vnicum quem Magi recens de ceperāt in eo loco substituisse. Ne procul abeamus, viuunt adhuc memoria nostra plurimi qui Comitem quendam Aspremontensem norunt omneis domum ad se venienteis tractare magnificè excipereq; solitum, adeò vt accurati cibi, officia, omniumq; rerū copia summopere turmis eò diuertentibus satisfacerent, sed homines illos & equos, cū primum ab eo exhibant, fame & siti oppressos esse: quod de multis adhuc superstitionibus me audire meminì. Ita fuit Matisconensis Comes Magorum sua

ætate facile princeps, quem historiæ nostræ^a aiunt
 excipientem prandio frequentem conuiuiarum nu-
 merum ab homine foras euocatum esse, atque (vt
 non audebat homo Satanæ refragari) equum ni-
 grum præ foribus exspectantem reperisse, quo ille
 statim cum suo homine transuectus disparuit, nec
 vnquã ex eo visus est. Idem Romulo ad Capreas
 paludes accidisse Plutarchus autor est, eum irruen-
 te turbine è medio sublatũ esse, nec deinde visum,
 vt procerum turba, quæ illi ad latus adstabat, con-
 firmavit: quod vt Plutarchus probet, similia duo
 exempla adijcit, Aristæ Præconesij, & Cleome-
 dis Astypalæi. Nec aliter Apollonio Tyanço fuis-
 se factum scribit Philostratus, vt hoc pacto eum
 dñs accenseat qui maximus ætatis suæ Magus ha-
 bebatur. Sed quoniam hoc factum multi autorita-
 te nationalis Concilij, ac potius Conciliabuli A-
 quileiensis volunt defendere cuius antè memini-
 mus, placet iam Theologos^b annotare, qui vno cõ-
 sensu docent Magos à diabolo corpore exportari.
 Multas complurium populorum atq; nationum
 auctoritates apponimus, vt illustretur amplius ve-
 ritas tam multis totiesq; probatis exemplis, id quæ
 non per somnia & deliria, sed per iudicia contradi-
 ctoria, per mutuas conreorum accusationes, ἀντι-
 τήσεις, repetitiones, euictiones, cõparationes, con-
 fessiones, condemnationes, & executiones iuridi-
 cas. In quibus vnum habuit Germania exemplum
 memorabile, quod Ioachimus Cameracensis nar-
 rat libro de natura dæmonum. Cũ fortè Ianus

^a Hugo Flo-
riacensis.

^b August. lib.
 10. & 21. de
 ciuitat. Dei.
 Thomas in
 Summa secũ-
 da secũda q.
 95. artic. 5.
 tit. de supe.
 & in tract.
 40. pri. par.
 q. 8. ti. de mi-
 ra. & q. 16.
 arti. 5. & 6.
 & tit. de D. &
 mō. Bonauē.
 in 2. sent. di.
 19 q. 3. Pau.
 Grilladus li.
 de fort. sec.
 7. nu. 4. yl
 uster Prier.
 in tractat. de
 strigib. dam.
 lib. 1. c. pen.
 & lib. 2. c. 1.
 Sprenger in
 malleo ma-
 leficarum.

quidam per syluam de nocte iret, strepitum & sale-
tationes exaudiuit: re itaq; peruestigata accedens
pocula vidit argentea quæ, vt magi & diaboli di-
sparauerunt illicò, accepit lanus & postridie ad ma-
gistratum detulit: sic illi quorum signa poculis in-
erant accusauerunt alios citati in ius, & omnes sup-
plicio digno affecti sunt. Alterum exstat exemplū
insignius executionis illius quæ facta est Pietauii
anno M. D. L X I I I I. cuius executionis histori-
am cum à multis in eodem loco, tum etiam à Picto-
num Præsede Salueto didici (qui tum ad iudicium
ferendum cum Dauentionio Piætonum Præsede &
iudicibus alijs fuerat accitus) & omnes in ea regio-
ne tenent. Tres viri cum fœmina vna Magi damna-
ti & igne concremati sunt viui, cum fuissent euiæti
necis hominibus plurimis pecudibusq; importa-
tæ opera (vt fatebantur) diaboli subministrantis
pulvere quos humi stabulorum, ouilium, domo-
rumq; limini subdebant. Narrauerunt autem isti
se ter in conuentum maximum solitos proficisci,
quò conueniebant Magi innumerabiles ad com-
pitalem quamdam crucem quæ ipsis vsum præba-
bat signi: ibi præesse hircum ingentem nigrum, ad-
stantes ratione humana compellantem, in eius am-
bitum saltare omnes, tum vnumquemq; postero-
res illius partes cum ardente candela osculari:
hoc facto, hircum absumi igne, de cuius cinere sin-
gulos capere, vt eo bouem inimici necarent, huius
ouem, illius equum, hunc hominem languore, illū
morte afficerent: postremò diabolum voce terri-
bili

bili hæc verba intonare, vlciscimini vos, aut mortem oppetctis: ita singulos ope diaboli redire quã venerãt. Non est aut̃ leuiter prætereundũ illud, q̃ ter q̃tannis sacrificiũ istud diabolo tenent̃ facere: imitantur enim sacrificiũ hirci lege diuina imperatum, Leuit. xvi. & præceptũ illud vt mares singuliter quotannis solennibus ferijs compareant corã Domino. Ampliũ dicebat Præses Saluertus vir clarissimus, apparere ex actis veteribus Magos iã ante annos centũ de eadem causa fuisse damnatos & parib. confelsionib. idq̃ eodem loco ad crucem eandẽ gestum. Horũ duo resipuerunt, & duo in puicacia sua cesserunt vita. Iudiciũ quoq̃ legi in Magas Potezanas latũ, q̃ mecum Adrianus Ferreus generalis vicarius Regis apud Laodunenses communicauit. In eo cõfelsio illarũ exstat eiusmodi, se propè Logniũ ad Frenquisanũ pistrinũ certis vocib. quas reticebo, pronũtiatis cũ scopis delatas esse: ibiq̃ alias scopis ad manũ instructas & cũ eis sex diabolos quorũ habent̃ nomina inuenisse: postq̃ Deo renũtiauissent, diabolos humana forma sed tamen aspectu teterrimos osculatas adorasse, tum habentes in manibus scopas saltauisse, postea diabolos rem cũ sceminis habuisse, ipsas verò pulueres enecando pecori postulasse: postremò constitutum fuisse vt eodem post octiduum ineunte nocte conuenirent ad diem Lunæ, cumque tres horas illic substitissent fuisse reportatas. Vnum omiseram, teneri Magum quemque malefactorum suorum rationes exponere, aut cædi, nisi fecerit,

fecerit, grauissimè. Hoc mihi Bouin⁹ Castell⁹ rufsi præfectus Biturigū nomine delegatus apud Blefenses affirmavit, Magam se iudice crematam fuisse, quam filia accusauerat quòd ipsam in conuentus deduxisset mater & diabolo instituendam obtulisset: hæc inter alia scelera istud confessa est se saltasse in hirci ambitum, & tandem singulos rationes rerum à postremi cœtus tempore gestarū reddidisse, & qua in re puluerem occupassent. Hic enectum à se infantem aiebat, alter equum, ille arborē. Vna autem nihil ab eo tempore fecisse comperia frequentes ictus accepit baculo ad plantā pedum, & ab alijs omnibus derisa est. Addebat illa puluerem sæpè recentum haberi oportere. Huic simile est quod in altero Magæ iudicio legimus, quæ se fatebatur minimè quiescere nisi quid mali quotidie committeret, saltem vt vasculum diffringeret: sed cum hera ipsius frangentem de industria vas terreū deprehendisset, tum rem confessa est & addicta morti, quia dicebat nullam sibi omnino quietem esse nisi aut enecto homine aut perpetrato malo: Quibus ex rebus apparet nō puluerem, sed Satanam esse qui ruinam solū generis humani appetit, & coli frequenter atque adorari cupit: cum plerumque puluis vnum duos ve pedes in terram demergatur. Memini Furnerium virum doctum Aureliensem consiliarium mihi dicere vulgò sermonem esse & quidem compertum Magarum conuentus haberi ad Cleriacum, & diabolos illic quicquid varijs in regionibus agitur nuntiare, quia

quia singula hominum facta referunt velut in commentarios: atque hic diuinandi modus quo vtuntur Magi. Illa autem Maga cuius meminimus à sententia lata noluit prouocare, dicens se mortem anteponere tantis diaboli cruciatibus, à quo non poterat vel momento quiescere. In primis verò illud obseruandū est nullum haberi conuentum in quo non saltetur: sic Longuianæ Magæ inter saltandum canebant, har, har, diabole, diabole, sali huc, sali illuc, lude hic, lude illic: dicebāt aliæ, Sabbath Sabbath, id est, dies quietis festus, elatis sursum manibus & scopis, tum vt testificarentur certò quanta alacritate animi studioq; colerent diabolium atq; adorarent, tum vt adorationem quæ debetur Deo effingerent. Priscos enim Hebræos in tēplū apportantes munera cū prope altare accederent saltauisse cōstat, vt optimè Dauid Kimhi ^a de voce ^{in Psal. 41.} significante festum & saltationem annotauit: Dauidē quoq; ad testificandam lætitiā animi sui cū præiret arcæ canentem Psal. xlvii. & psallentē saltauisse. Saulem etiam legimus à Samuele ad prophetas ablegatū esse saltantes & laudātes Deum instrumentis musicis, prout musica hominib. ad Dei laudes læto & hilari animo potissimūm effereḃdas fuit attributa; sed corporis motus nihil habebat insolens, quin potius lenitas illius animum in cœlum quodammodo extollebat, quod officiū est Deo acceptissimum. Nō potest enim quisquis Dei laudes ista alacritate prædicat, non abripi amore & zelo honorandi Creatorem suum. Ita sin-

gulis Psalmorum locis ubi legitur Sela (legitur autem sapissime) qui canebāt illud, vnā cum corpore attollebant vocem, vt Dauid Kimhi Hebræis commentarijs in Psalmos notat: etsi eandem vocē Chaldæus æternitatem exponit, Symmachus & Theodotion *διὰ ψαλμῶν*. Abrahā Abben Hezra *נחמ* id est, verè: vt ut sit, cantores tamen ad vocis huius enuntiationem assurgebant. Priscarum autem saltationum vestigia quædam hodiernæ supplicationes videntur ostendere, quibus populi etiam omnes in suis sacrificijs & solennitatibus utebātur. Scribit Moses Maymonis Persarum filias nudas saltare, & instrumentis psallere. Magorum verò saltationes homines furiosos reddunt, & scemini abortum faciunt: quemadmodum de saltatione illa ex Italia in Galliam per Magos inducta, quam voltam nominant, optimo iure potest prædicari, huic saltationi præter insolentes ac impudicos motus hoc inesse mali, quòd homicidia & abortus innumeri ex ea accidunt: quod in republica in primis consyderari oportet, & seuerissimè prohiberi. Itaque Satanas, eo quòd Geneuæ saltationes ante omnia sunt odio, puellam Geneuensem sic instituerat, vt quoscunque virga ferrea ab ipso tradita attingeret eos ad saltandum compelleret: atque hæc iudices ludificabatur dicens se necari ab ipsis non posse, neque vnquam voluit respiscere donec ad mortem damnata esset. Hoc factum ab homine didici qui interfuit: addebat autem eam simulat-
que

que fuit comprehensa, metu & trepidatione maxima fuisse consternatam, dicendo se ab hero suo desereri, ab eo promissionem de morte non oppetenda accepisse, eumque ab ipsa sed sola percipi. De furore autem, omnino constat non alios quam furiosos & vafanos homines tripudiationibus istis & saltationibus violentis uti, neque magis expeditamque curandis rationem esse quam ut sedate grauius cogantur saltare, ut Germania facit insanis ex eo morbo laborantibus quem sancti Viti & Modesti vocant. Ut caput absoluum, conclusionem cuiusdam disputationis apponam factae coram Sigismundo Caesare, quam Vlricus Molitor in in libello ea de causa conscripto retulit: nam in ea ex infinitis exemplis iudicisque fuit constitutum Magos verè à Satana corpore animoque deportari. Historia quidem Euangelij exponeretur ludibrio si vocaretur istud in dubium, an diabolus de loco vno in alterum deportet Magos: cum in Euangelio dicatur Satanus Christum in cacumen templi, ac deinde montis transtulisse. Plerique enim Theologi ac eruditissimi sentiunt corpore & animo verè Christum exportatum esse: Abacuc item Prophetam fatentur & corpore & animo translatum fuisse in Babyloniã, similiterque Philippum Apostolum utroque vectum. Ex quibus Thomas Aquinas eruit, si id in vno potuit, in alijs eiusdem naturae & ponderis fieri potuisse: hoc illius argumentum in caput Matthei quartum.

Apud Philostratum etiam Græcum autorem legimus, Apollonium Tyanæum à Nili fontibus in Æthiopia fuisse breui spatio Romam exportatū, id est (vt rectà contendas) in bis millesimum quingentesimum milliarem: item Roma Corinthum, Smyrnâq; Ephesum. Ioannes Theutonicus sacerdos Halberstadiensis Magus eo tempore celebrimus, anno M. C C. L X X I. media nocte tres Misas cecinit, vnam Halberstadij, alteram Moguntiaci, tertiam Colonia. Pythagoram item narratur transfuētum fuisse Metapontum Thurij. Quin Vierus ipse Magorum defensor affirmat verum esse certitudine quadam scientiæ, scire se multos homines ex vna regione in alteram momento sic translatos esse. Hæc ipsius verba libr. ij. cap. viij. de præstigijs demonum, & lib. iij. cap. xij. Sed quia nonnullis videtur spiritu solū translationem fieri, nunc de spiritus raptu dicendum est.

De ecstasi aut raptu Magorum, & ordinaria illorum cum Damonibus frequentatione. CAP. V.

EX ijs quæ de translatis corpore animoq; Magis docuimus, & ex tam frequente experiētia exemplisq; memorabilibus, cernitur velut meridie, & palpatur eorum error qui Magorum translationem statuunt esse imaginariam, neq; aliud definiunt quàm ecstasin, exempli gratia visum Ezechielis,

chielis adducentes, cuius spiritus è Babylonia abreptus est Hierosolyma: quod visum aut vera animi separatione fieri potuit, aut sine separatione accidere. Ac Hebræi quidem in arcana sua Theologia animas electorū Deo per Angelos offerri tradunt quadam abstractione, homine tamen superstite: atq; huc adducunt locum Psalmi cxvi. pretiosa in conspectu Domini mors sanctorum eius, quam iucundam mortem in Phædone dicere videtur Plato. At non propterea veram corporis & animi translationem per bonos spiritus & malos fieri negandum est. In exemplum Eliam & Henocum corpore abreptos adducimus, & Abacuc opera Angeli in leonum foueam corpore importatum. Quod si in antecedentibus exemplis non vere fieret corporis exportatio, qui potuisset Lochianus ille à lecto in Burdegalensib. arenarijs se deprehendere? Lugdunensis in Lotharingia? Græcus ille Plutarchi Crotone ad Neapolim, vbi miliaria amplius centū oportet transfretari? qui sexcenta alia huiusmodi perfici? Thomas Aquinas, Durandus Heruæus, Bonauentura Tarantasius, & Geraldus Odetus, qui in secundum librum distinct. viij. Magistri sententiarum quæstionē hanc explicarunt, omnino confirmāt corpora à Diabolo naturali potentia de loco in locum transportari. Quāquam raptus ille, vt vocant, ecstasticus plus habet admirabilitatis iudicio meo, quàm corporis exportatio. Etenim si potest diabolus, vt fatentur illi, extra corpora sua animos abripere: nonne fa-

eilius est corpus animumque sine distractione & di-
 sparatione partis ratione preedita devehere, quam
 alterum ab altero nec interueniente morte diuide-
 re: Quamuis autem immortalitatis animarum certif-
 sima testimonia & indubitatae demonstrationes sup-
 petant, hoc tamen in validissimis & maximis nu-
 merari mihi videtur oportere, adeoque sufficere si
 bene probatum fuerit (vt profecto historijs, iudi-
 cijs, repetitionibus, testium comparationibus,
 conuictionibus, confessionibus, & executionibus
 infinitis fuit comprobatum) sufficere igitur reuin-
 cendis Epicureis & Atheis: adeo euidenter docet
 humanum spiritum essentiae immortalis esse. Hy-
 pothesis enim Aristotelea libro secundo de anima
 sic optime demonstratur, animam siquid sine cor-
 poris adiumento potest immortalem esse: & altera
 haec similiter, animam immortalem esse si a corpo-
 re potest separari. Isti autem infidi, qui neque pote-
 statem Dei neque spirituum naturam credunt,
 eam quam vocamus animam esse dicunt vincu-
 lum harmonicum formamque catholicam ex sin-
 gularibus humorum aliarumque humani corpo-
 ris partium formis resultantem: quod certe plane
 absurdum est, hominis formam (quam omnes Phi-
 losophi puram & simplicem fatentur esse) ex com-
 pluribus formis componere. Ecstasin vero defi-
 niunt somnum melancholicum, quo vires animae
 ita sepultae sunt vt mortuus homo videatur: rem
 ridiculam, cum plures Magi, Olao magno teste, in
 Noruegia, Liuonia, Borealibusque partibus quam
 in reli-

in reliquis orbe terrarum existent: & quod de Satana apud Esaiam prædicatur, Ascendam super Aquilonem, ero similis Altissimo, ad eam potestatem referri possit quam Satanas in Boreales præcipuè populos exercet, famosos Dæmonum Magorumquæ nomine: prout etiam in tota Scriptura legimus venturum ab Aquilone malum, Sapientia ij. Esai. xiiij. xli. & xlix. Ierem. xxxiiij. iij. vi. xij. xv. xxiij. xxv. xlv. xlvij. l. & li. Ezech. viij. xlvij. Dani. xi. Zachar. ij. at populus iste minus quam quisquam alius habet melancholiæ: sunt enim omnes flauo capillo aut coloris ruffi. Quam obrem istos necesse est ignoratiam suam agnosce-
re: nam Solenem quendam Plutarch. Plinius Her-
motimum Clazomenium, & Præconnesium phi-
losophū atheon Herodotus ita abreptos fuisse tra-
dunt in excessum mentis, vt corpora eorum mor-
tua & sensus expertia subsiderint, itaq; prostratum
Hermotimi corpus ab inimicis captū, occisum, &
crematū esse^a. Scripsit Hieron. Cardanus^b se cū lu-
beret, p̄ ecstasin extra corpus rapi adeo vt corpus
maneret ἀνευδὸν τὸν, Ego verò eos qui volūtariè inter
vigilandum patiuntur istud Magos esse cōfirmo:
& Cardanus ipse fatetur^c patrem suum triginta an-
nos familiarē spiritum habuisse. Sic plerumq; pa-
tres sortilegi informant liberos vt in mentis exces-
sum rapiantur: quò pertinet illud Virgilianum
de Maga Æneidos sexto, quæ se promittit solue-
re mentes. Nam reuera anima vegetatiua, vitalis,
& animalis permanet, quamuis soluti sint sensus,
motus,

^a Plin. lib. 2.
cap. 52.
^b in sua Gen.

^c in lib. de re-
rum variet.
ad finem.

motus, & ratio. Exstat recens historia Magiæ naturalis à Neapolitano, qui rem narrat à se in muliere Saga fuisse exploratam, quæ postquam se vni-
 xisset nudam λεωσοθυμῶσα & sensu destituta cōcidit, reuerfacq; post trium horarum spatium in corpus suum multa è regionibus varijs nuntiauit, quæ vera deinde comperta sunt. Sed autor libri digni incendio rationem rei istius gerendæ explicat. Hac arte Satanas erga eos vitur qui nolunt retegī, siue propter familiæ amplitudinem siue propter alias causas non audeant magnos conuentus accedere. Ex Turettano Præsīde audiui Magam à se in Delphinatu visam quæ viua fuit concremata: hanc ergo cubantem ad ignem, manente domi corpore in ecstasi abreptam esse, & quia nihil intelligebat, grauisimis virgæ ictibus ab hero percussam, tum etiam vt viderent an de hac vita decessisset, ignem partibus quæ maximè valent sensu, fuisse subiectum, nec propterea euigilauisse: eam itaque iacentem ab hero heraq; mortuam esse existimantibus ibi derelictam esse: manè iacētē in lecto inuentam: quod cū miratus herus quesiuisset quid rei contigisset ipsi, exclamantem suo sermone dixit se, Ah, here, quàm verberasti me! Id hero apud vicinos narrante aliquem dixisse, Saga est: ideòq; nō destitisse herum, donec illa rem falsa indicauisset se animo cœtum Magorum adiuuisse. Sic alia insuper scelera quæ perpetrauerat agnouit, & igni fuit tradita. Iacobus Sprangerus Inquisitor, qui de per multis Sagis quæstionem habuit, eas scribit confiteri, se,

fiteri se, cum visum est, spiritu abripi, sin aliter videatur etiam corpore. Exemplum nostra memoria apud Burdegalenses alterum habuimus anno M. D. LXXI. cum in Magos Gallia instituta esset persecutio. Vetula quaedam Burdegalensis Maga apud ludices confessa est se cum alijs per hebdomadas singulas fuisse exportatam, vbi magnus hircus adorat, quo autore abnegabant Deum, se Diabolo seruituras spondebant, singuli pudenda illius osculabatur, & post saltationes pulueres accipiebat quisq;. Tum D. Belotus libellorum supplicum magister, dicente Maga se nihil posse nisi è carcere educta esset, volens rei veritatem explorare, eam educi iussit: & illa cum se nudam certo adipe inunxisset, velut mortua expersq; sensus corruit, deinde post horas quinq; reuerfa exurgensq; permulta narrauit quæ varijs in locis ita habere vt dixerat comperta sunt. Hanc historiam mihi quidam Comes equestris ordinis narrauit, qui adhuc viuuit & isti experientia interfuit. Id in Borealibus partibus frequentari Olaus testis est, & amicos ecstatici studiosè corpus obseruare donec cum dolore ingente reuertatur, & anulum, literas, cultellumve eius qui miliaribus trecentis abest ab eo reportari. Æquè admirabile est iudicium illud Magorum septem quod anno M. D. XLIX. apud Nānetas didici. Cum igitur isti coram multis se indicturos recepissent ante horam, quid per miliaria decem in ambitum ageretur, exanimés conciderunt illicò, & tres horas defecti animo iacuerunt: postea

exsurgentes renuntiauerunt quicquid in toto Nan-
 netū oppido & ambitu longiore perceperant, lo-
 cis, factis, & hominibus obseruatis: quę omnia sta-
 tim comperta sunt. Itaq; omnes isti accusati & ma-
 leficiorum multorum comperti, ad ignem fuerunt
 damnati. Dixerit fortasse quispiam nō abripi ani-
 mam, sed visum & illusionem à diabolo præstari:
 at effecta huic sententię aduersantur. Possunt qui-
 dem homines mandragora & narcoticis potioni-
 bus soporari ita vt mortui esse videantur: sed horū
 alij ita soporantur vt nunquam euigilēt, alij epotis
 eis ad triduum quatrimum ue indefinenter dormi-
 unt: prout ijs faciunt Turci quos castraturi sunt, &
 Vasconi cuidā ex inferiore Occitania captiuo qui
 post fuit redemptus, accidit. At nihil tale epotans
 Magi, & qui narcoticis soporantur nullius rei me-
 minerunt: Magi verò impressionem viuam habēt
 saltationum sacrificiorum, adorationum, & aliarū
 rerum quas in conuentibus viderunt feceruntq;
 obseruant eos qui adsunt, qui cum illis commissi
 fatentur culpam: & Iacobus Sprangerus ex male-
 ficarum quas igni damnauit cōfessione id Magos
 confiteri narrat se in ecstasi easdem res percipere
 quas, si corpore adfuissent, pariter percepisset. Au-
 gustinus quoque libro xviii. de ciuitate Dei ait
 Præstantij patrē tanta ecstasi sæpe abreptū esse, vt
 reuerso spiritu se fuisse versum in equū affirmaret,
 cōmeatumq; in castra cū eqs alijs importasse: cū in
 ipsius corpus exanime iaceret domi. Atq; hæc for-
 tasse fuerit ratio cur Lycanthropia illa & hominū
 in pe-

in pecora commutatio (de qua pòst agemus) fuerit tãtopere ab antiquis celebrata, & adhuc in Orientis partib. frequentetur. Sunt etiam morbi qui hominem orbant sensibus ac propè exanimant, vt sunt epilepsia & apoplexia. Sic Iulius 11. Papa spatio bidui pro mortuo habebat: & Ioannem Scotũ viuum fuisse humatum creditur cùm existimareẽ mortuus: ccepisse enim dicitur conflictari cùm precluderetur anima, cuius cõflictantis motum percipientes vespillones qui inñciebant humũ retraxerunt quidem, sed sanguine offusum & agentẽ animam inuenerunt. Non insunt ista mala sortilegis, syncope, epilepsia, apoplexia: nã si quando placuerit, ita affecti sunt, neq; aliã ob causam patiunt ista quàm vt se à conuentibus adeundis excusent si metuunt retegì, nec eo minus dant fidem diabolo, & cùm volunt eum alloquuntur domi. Sic Raziorũ Baro (qui apud Nannetas magicarum sortiuũ damnatus suppliciũ pertulit) nō tantũ fassus est se octo puerulos occidisse, & in animo habuisse occidere & diabolo sacrificare nonum, suũ ipsius filiũ, idq; in matris vtero, vt summopere gratificareẽ Satanã, verum etiã se in cõclauis suo procidentẽ in genua Satanã adorare humana specie cõparentẽ, eiq; adolere: q; detestabiliũ sacrificiorum ritus apud Amorrhæos olim & Canan. obtinebat. Huic res admirabiles Satanã spopõderat, ac nominatim ipsũ fore magnũ. Tandẽ verò se vidẽs captiuũ & acerbissimis malis oppressũ, oĩa confessus est vltimũq; supplicium passus, & lis adhuc sub iudice heret de

honorum eius publicatione. Apud Sprangerum legimus, cum de quadam malefica quam damnauit igni cognosceret, eam confessam esse (vt erat obstetrix) se pueros suscipientem è matris utero Diabolo obtulisse in aerem extollendo, deinde in caput eorum aciculam magnam ita vt non proflueret sanguis indidisse: tum ipsa in sepulchrum elatis abeuntem de nocte eos eruisse, furno coxisse, carnes comedisse, pingue ad suum usum asseruasse: hoc pacto quadraginta puerulos à se interemptos esse. Hæc Danensis fuit ad Basileam. Alteram quoque Argentoratensem innumeris occisis crematam esse. Istius summè præ omnibus quas vnquam audiuerim detestandæ crudelitatis & idololatriæ placuit lectorem admonere, vt bene ad obstetrices attendatur. vesci autem istos humana carne est certo certius: nam eam post omnem hominum memoriam sic appetuerunt Sagæ^a vt ægrè mortuorum corpora seruari aut cõcludi etiam possent, quin illæ ingressæ ad ossa vsque abroderent: quamobrè lxxvj. capite legum Salicarum dicitur, Sortilegam, si hominem ederit, atq; euincatur, solidos |ducentos soluturam. Philostratus Lemnius autor est Lamiam, quæ sic humanis vescebatur carnibus Corinthi, ab Apollonio Tyanæo reiectam & eiectam esse: quò spectans Horatius & velut crudelissimū facinus abominatus inquit,

Neu pransa Lamia puerum viuum extrahat aluo.

atqui hoc Magis in more fuit positum, vt cibo isto alerentur. Apud Ammianum Marcellinū lib. xxix.

legi-

^a Apule. lib.
1. asini.

legimus Pollentianum Tribunum conuictum & confessum fuisse quòd viuæ mulieris exsecuisset ventrem, vt intempestiuo partu extracto de futuro Imperatore consuleret. Quibus locis omnibus ea quæ in iudicijs nostrorum temporum vidimus confirmantur. Imò complures Magi existimant se à Dæmonibus ad crudelia hæc facinora adduci, vt hac ratione ex animi sui sententia aut spiritu aut corpore rapiantur. Et ne longè abeamus, Rondeletus doctissimus medicus & celeberrimus, Magū quendam in Montepessulano sepulchris hærentē obseruauit, qui ad sepulchrum profectus vbi mulieris corpus fuerat pridie conditum, ex eo rescidit femur, quod imponens humeris carnem dentibus mordicus auellebat. Hoc mihi quidam Rondeleti discipulus, qui tum eum prosequeretur, narravit. Lycanthropiam morbum Rondeletus dicebat esse, qua homines furiosi facti se verti in lupos putant, eoq; cibo vescuntur. Iam itaq; dicamus possint ne homines verè in lupos & alias bestias verti, an verò sic imaginatione aut morbo sibi videant.

De Lycanthropia, & an spiritus vertere hominem in bestiam possint. Cap. VI.

Permultis exemplis, & diuinis humanisq; autoritatibus, itemq; accusationibus, euictionibus, confessionibus, iudicijs, & executionibus antè ostendimus, viros & mulieres via diabolica modo

spiritu & corpore, modò spiritu solum exportari: nec paucis Satanam persuadere ista verborum vi & vnguentorum quæ tradit effici, eumq; plurimū hircina specie apparere. Ex quibus demonstrationem effectorum nobis esse constat, quam Dialectici appellant *δτι δδ*: quæ demonstratio etsi non æquè habet euidentiã ac ea quæ ex causis nascitur, non minus tamē habet certitudinis^a. Cùm autem nostram in causis ignorationem confitemur, amplissimam Deo laudem tribuimus, aduersus quem si infirmitatem mentis nostræ attendimus nefas est de eo quod fieri non potest contendere. At illud profectò mirum est Satanã (qui se quocuncq; lubet corpore induit) sæpissime ac propè ordinariè secundum formam hominis hirci figuram assumere, nisi eo fortasse nomine q; hircus fœtidus est & salax. Videmus enim diabolos in Scriptura sacra hircos appellari^b, vt in Esaiam Chaldeus interpres exponit vocem *ררש* qua significatur hircus. Ait .n. Esaias saltaturos Babylone dracones & hircos, & Satyrum vnū in clamaturum alterū. Zoroastes hircorum nomine Demonas intelligit, quia putidum & lasciuum esse in proprietatib. hirci numerat: quod Mirandulanus Princeps obscurè xij. positione in Zoroastem significauit his verbis, Quid sit intelligendū per capros apud Zoroastē, intelliget q; legerit in libro Bair quæ sit affinitas capris cū spiritib. Propria aut Dæmonū est in lasciuam brutamq; cupiditatē dominatio, vt Hebræi annotant in lib *ררש* dicētes Satanam portari à serpente. i. (vt Philo He-

^a Arist. in posterioribus analyticis.

^b Esa. 13. 34.

Io Hebræus interpretat) à voluptate, qua Architas ille sapientissimus aiebat nullã pestẽ capitaliorem hominib. à natura datã, Catone Censorio teste apud Tulliũ. Quamobrem Dæmonib. figurandis Græci salaces Satyros semiuiros atque semihircos depinxerunt: & in libro Leuitici postquam mandauit Deus animalia certa à populo sibi sacrificari & sanguinem ad altare fundi, tandem inquit, Neq; vnquam in posterum sequamini hircos vestros & Satyros vt sacrificetis eis: quẽ in locum Rabbi Moses Maymonis ex libris, quos de mysterijs & sacrificijs Chaldæorũ Sabæorũq; legerat, ^atradit in more fuisse positum vt sacrificaturi diabolis in deserta concederent, effossaq; fouea sanguinẽ in eam inijcerent, ad eam epularent, & in honorem malignorũ spirituum dies festos celebrarent. Leuitici quoq; xvi. cap. Aaroni præcipit vt sumptis duobus hircis sortiatur vnum pro Deo, pro Zazele alterum, & vt hircus ille qui Zazeli sorte acciderit super q̄ Sacerdos peccata populi confitetur in desertũ emittatur, Deo sacrificetur alter: quem tñ hircũ Hebræi nunq; fuisse inuentũ annotarũt. In Deut. ^beuidentiore legis interpretatiõẽ maligni spiritus propria significatione vocant צדק, oēs exponũt demonia: itaq; fieri potuit vt vox Lacedæmõ ex Hebræa voce & Græca cõponeret idẽ significãte. Scribit. n. Ioseph. Hebræis iã olim cũ Lacedemon. scedus intercessisse: etsi postremã hãc interpretatiõẽ nõ moror. Quicqd aut de Satyris vulgõ prædicet, quorũ frequẽs est in vita eremitarum Antonij & Pauli

^a lib. 3. Mor-
re nebecim.

^b Deut. 32.

Pauli mentio, non dubium est quin maligni fuerint spiritus. Non raro etiam figura hominis proceri & nigri Satanæ seipsum exhibet, ut de eo diximus qui Catharinæ Dareæ visus est, Dioni Platonis amico, Cassio Parmensi, Athenodoro philosopho, Magdalenæ Crucis, Ioannæ Haruillieris, quæ sibi annos duodecim natæ confessa est ostensum à matre fuisse diabolum forma hominis proceri & nigri, atrati, ocreis & calcaribus instructi, qua specie cōpellat momentoq; accedit ipsam pro voluntate ipsius: id toto vitæ suæ curriculo fuisse factitatum. Sed nihil omnino tam incredibile & admirabile, quàm hominis in bestiam & corporis in corpus transmutatio. Verumtamen hoc iudicia in Magos constituta, & diuinæ atq; humanæ populorum omnium historis probant certissimè. In libro Quæstionum quinque aduersus Magos, cuius sæpe memini, legimus Stasum quendam Magum in Bernatum agro è medio inimicorum (quos habebat quamplurimos) repētè ac multoties effugisse, nec aliter quàm inter dormiendum occidi potuisse. Hic duos reliquit discipulos, Hopponem & Stadlinum summos Germaniæ Magos, qui eo loco dicuntur tempestates, fulmina & procellas maximas excitasse. Et ne procul ab hoc regno discedamus, exstat quæstio in Parlamēto Dolensi habita, & sentētia lata die xvij. Ianuarij M. D. LXXIII. contra Ægidium Garnerium Lugdunensem: quod iudicium nihil hic attinet exscribere, cum Aureliut apud Eligium Giberium Parisijs
apud

apud Petrum Hayanum, & Senonibus fuerit typis commendatum: præcipua solum capita quorū accusatus & euietus fuit, annotabimus. Et quòd Garnerius iste die Michaelis festo ad Serranā sylvam in vineis Chastenoyanis (quæ à Dolensi oppido quadrante miliaris absunt) puellam decem aut duodecim annos natam ceperat, manibus quæ luporum pedibus consimiles videbantur dentibusque occiderat, femorum & brachiorum carnem deuorauerat, & de ea ad vxorem detulerat: quòd item post mensem eadem forma alteram puellam ceperat occideratque voraturus, nisi tres homines (vt ipse fatebatur) impedimentum attulissent: quòd etiam post dies quindecim puerum decennem in Gredisanorum vineis strangulauerat, carnemque crurum, tibiarum, & ventris comederat: quòd denique puerum alium hominis, non lupi specie quasi tredecim annos natum in vici Perusani saltu occiderat comedendi animo (vt ipse sponte ac non coactus aiebat) nisi fuisset impeditus: his ergo de causis ad ignem viuus est damnatus, effectaque sententia. Alia quoque habetur causa Vesontione cognita à Ioanne Boïno Inquisitore anno salutis millesimo quingentesimo vigesimoprimo, Decembri mense, in Galliam, Italiam, & Germaniam missa, quam Vierus Magorum defensor libro sexto de Præstigijs, capite decimotertio exponit copiosè, itaque percurram paucis. Rci Petrus Burotus & Michael Verdunus se Deo renūtiat-

se fidemque dedisse diabolo confessi sunt. Burgotum igitur Michael duxit in vicum castelli Carlonij, vbi candelam virentis ceræ obscura flamma & coloris Veneti habebant singuli, ita saltabant & sacrificabant diabolo. Postea se vnguento oblitos falsi sunt lupos fuisse factos celeritate summa excurrentes: tum versos in homines ab subinde in lupos, eaque specie lupas iniuisse eadem voluptate qua cum mulieribus rem habere sunt soliti. Præterea confessi sunt Burgotus quidem se puero septenni lupinis pedibus dentibusque mortem attulisse, voraturum nisi rustici abegissent: Verdunus verò se puellam in horto quodam pisa carpentem occidisse, & à domino Cuueg depulsum esse: ab vtrisque puellas quatuor voratas esse certo tempore & loco, quarum ætatem exponebant: se puluere quodam necem hominibus importare. D. Bordinum generalem Procuratorē Regis aliud exemplum mihi narrare memini ad se è Belgis missum cum iudicio toto à Iudice & actuarijs obsignato, de lupo sagitta ad femur trāsfixo, qui postea in hominē versus decubuit in lecto cū sagitta, quā auulsam agnouit ille qui fuerat iaculatus, tēpore & loco ex confessione hominis cōprobato. Iobus Fincelius lib. xi. de mirabilibus scribit Paduæ Lycanthropum fuisse deprehensum, cui lupini pedes resecti sunt, & momento manibus pedibusque truncatus homo exstitit. Quo exemplo iudicium Magarum vernonij confirmatur⁴, quæ frequenter felium innumerabilium specie in castellū peructus

peruetus solebant conuenire. Ibi constituentēs vi-
ri quatuor aut quinq; pernoctare multitudinē felī-
um se inuadentem experti sunt, quorum vnus oc-
cubuit, cæteri læsi sunt, sed multis felib. vicissim le-
sis q̄ postea in fœminas versę grauiavulnera cōper-
te sunt accepisse. Sed q̄a res incredibilis videbatur,
iudicia siluerūt. Quæsitores aut̄ qnq; ^o huiusmodi ^{in Malles}
causarū pitissimi de scripto tradūt tres Magas ad ^{malefic.}
Argētoratū forma triū ingentiū felīū agricolā ad-
ortas esse, qui defendēdo se vulnerauit depulitq; fe-
les, deinde verò momēto mulieres decūbentes fu-
erunt cōpertæ & grauiter vulneratæ: qua de re cū
interrogatæ eum accusauissent à quo vulnus acce-
perant, ille iudicib. horam & locum indicauit quo
feles appetiuerant ipsum easq; læserat. Petrus Ma-
morius in libello de Sortilegis mutationem istam
hominum in lupos dicit à se in Sabaudia visam:
Henricus Coloniensis in libello de Lamiis pro in-
dubitato affirmat: Vlrichus item Molitor in libel-
lo quē dicauit Sigismūdo Cæsari, disputationē cō-
scribit corā Imperatore factā, & certissimis rationi-
bus exemplorumq; innumerabiliū experientia cō-
stitutum fuisse docet transmutationem istam verā
esse: & ipse Lycanthropum à se fuisse visum narrat
Constantiæ, qui accusatus, euictus, damnatus, &
à confessione mortī fuit traditus. Multis quoque
libris in Germania editis ostenditur vnum ex
potentissimis Christianorum Regibus qui nu-
per vita defunctus est, in lupum sæpe fuisse ver-
sum, vt Magorum omnium facile princeps ha-

bebatur. Verumtamen hæc pestis Græciam Asi-
 amquæ amplius peruasit quàm Occidentis popu-
 los, vt aiūt mercatores nostri eos illic cippo & car-
 cere contineri qui in lupos conuertuntur. Itaq; an-
 no M. D. XLII. Sultane Solymāno imperium ob-
 tinente, tanta fuit luporum vis Constantinopoli,
 vt armatus Imperator cū prætoriano milite pro-
 cedens ad centum quinquaginta simul compule-
 rit, qui vniuerso populo prospectante ex vrbe
 disparuerunt. Hæc historiam narrat Iobus Fince-
 lius libro ij. de mirabilibus, atq; in hanc rem popu-
 li omnes consentiunt. Hos lupos Germani dicunt
vvervvolf, Galli *loups garous*, Picardi *loups vvarous*, ac si
 lupos varios dixeris (g enim in locum vv sufficiūt
 Galli) Græci *λυκανθρώπος* & *μορμολυκίας*, Latini varios
 & versipelles, vt Plinius agens de hac transmuta-
 tione annotauit. Franciscus Phœbus Fecensis Co-
 mes in libro de venatione voce *garous* ait significa-
 ri *gardez vous*, cauetes vobis, cuius rei me Fauchetus
 Præses admonuit. Hoc mihi quidem est verisimī-
 le: nam alij naturales lupi pecudes persequuntur,
 hi plerumq; homines: itaq; meritò dici potest, *gar-
 dez vous*. Pomponatius & Theophrastus Paracel-
 sus principes sua ætate philosophi certissimā esse
 confirmant hominum in lupos transmutationem.
 Gaspar Peucerus homo doctus gener Philippi
 Melanchthonis scribit has sibi semper visas fuisse
 fabulas, sed coactum fuisse credere ex quo istud si-
 bi mercatores plurimi fide digni negotiātes in Li-
 uonia confirmarūt, multos etiam fuisse accusatos,
 cui-

euietos, & à confefsione adiudicatos morti: itaq; describit modum qui in Liuonia obseruatur: nempe quotannis sub finem Decembris nebulonem esse qui Magos omnes citat vt loco indicto compareant: si defuerint, eos à diabolo ictibus ferreæ virgæ cogi adeò vt vibi ces extēt: præire ducem, myriadas sequi tranantes fluuium: eo traiecto mutari in lupos, in homines & in pecora inuolare, & innumerabilia damna importare: post dies duodecim eodem fluuio remeare, & humanam formã recipere. Languetum Burgundum vidi sæpenu-merò virum doctissimum agentem in rebus Ducis Saxonix, dum pro Domino suo cū Rege Gallix ageret: hic ergo similem historiam narrauit mihi, & se in Liuonia agentem dixit cognouisse id toti populo haberi exploratissimum. Habeo apud me Germani cuiusdam literas qui stipendiarius fuit Henrici ij. Regis scriptas ad Cōnestabilem Gallix, quibus certiore facit Cōnestabilem de Liuonia à Moscho capta: deinde subiicit, In illis locis Herodotus Neurios collocare videtur, apud quos dicit homines conuerti in lupos: quod est adhuc vilitatissimum in Liuonia. Multa autem dicta ab Herodoto, quæ incredibilia olim videbantur, posteritas comprobauit. Idem enim autor est existisse se Magos qui certis incisionibus tempestatem illã sedauerunt qua iamq; naues Xerxis ampliùs quadringintæ fuerant submersæ: & apud Olaum magnum libro ij. cap. xvij. legimus Lappos Magos secundos ventos & procellosos vendere solutis

quibusdā funibus, quod ab experiētia frequentissī
ma omnes nautæ sciunt. In historia quoq; Ioannis
Tritemij legimus anno DCCCC. LXX. Iudæum
quemdam Baianum nomine Simeonis filium in lu-
pum se cū placuit transformauisse, & oculorum
aciem effugisse factū ἀδύρατον. Mirum quidem istud
sed hoc meo iudicio est admirabilius cōplures nō
posse credere, cū populi oēs terræ & tota antiqui-
tas id vno ore agnouerint. Neq; enim solum ante
annos bis mille ducentos id scripsit Herodotus, &
ante hunc Homerus xl. annis, sed etiā Pomponius
Mela, Solinus, Strabo, Dionysius Afer, M. Varro,
Virgilius, Ouidius, & sexcenti alij; atque in hanc
sententiam Virgilius,

— has herbas atq; hæc ponto lecta venena
Ipse dedit Æteris, nascuntur plurima ponto.
His ego sæpe lupum fieri, & se condere syluis Æterin.

^{lib. 8. cc. 22} Miratus autem Plinius^a de hac re autores consenti-
re, Homines, inquit, in lupos verti rursumq; resti-
tui sibi falsum existimare debemus, aut credere om-
nia quæ fabulosa seculis comperimus. Hoc ille
non audet confirmare, metuens vt sibi habeatur
fides: nam inter principes Græcos autores addu-
cit Euanthem ipsum, qui ait in Arcadia ex gente
Antæi vnum tranare quoddam regionis stagnum
transfigurariq; in lupum, deinde post aliquot an-
nos reuerti ad idem stagnum, & cū tranauerit ef-
figiem humanam recipere. Antè notauimus per-
dendæ iustæ familiæ toti Magam vnam sufficere:

& A.

& Agriopas qui Olympionicas scripsit narrat Demænetum Parrhasium degustatis pueri Iouii Lycæo immolati extis in lupum fuisse conuersum: quod M. Varro omnium Græcorum Latinorumque, Tullio teste, doctissimus adducit & pro indubitato confirmat. Olaus magnus de gentibus Pilapiæ, Narboniæ, Fincladiæ, Angermaniæ-que loquens (sunt autem hæ gentes Ethnicæ adhuc, & malignorum spirituum Magorumque plenæ) in historia narrat homines vulgò in bestias ab eis commutari: & qui infinita exempla, quæ breuitatis ergò omittimus, desiderauerit, is Olaus, Saxonem Grammaticum, Fincelium, & Guilhelmum Brabantinum potest consulere. Taceo Metamorphosin Ouidij, quia res veras confudit cum fabulosis multis; sed quod de Lycæone Rege Arcadiæ scribit in lupum verso non est incredibile,

*Territus ipse fugit, nactusq; silentia ruris
Exululat frustra q; loqui conatur:*

cùm Rex quidam memoria nostra exstiterit transfiguratis in hanc formam, & id ubiq; sit adhuc vsitatum. Neq; fabulosum est quod Homerus narrat de Circe malefica, Vlyssis comites ab ea in porcos fuisse transformatos: cùm August. ipse in libris de ^{lib. 18. cap.} ciuitate Dei ^{17. 18.} historiã eandẽ adducat (quãuis opinione ipsius mirã) & illam de Arcadib. in Alpib. quoq; memoria sua frequens fuisse dicat vt stabulariæ mulieres imbutæ malis artib. in caseo darent viatorib.

viatoribus vnde in iumenta illicò verterentur, vt necessaria quæq; portarent, pòstq; perfuncta opera iterum ad se redirent. Huic persimilem historiam legimus apud Guilhelmum Tyri archiepiscopum, quam eandem Sprangerus Inquisitor narrat, iuuenem Anglum militem in Cypro fuisse à saga transformatum in asinum, qui cum in nauem ad socios volens remeare fustibus abactus esset ad Magam redijt: itaque illam eo vsam esse, donec asinus in Ecclesia visus est in genua procidere eaq; facere quæ ab animante bruta nequeunt proficisci: tum Magam quæ agebat ipsum ex suspitione ad iudices raptam eum triennio elapso restituisse, & morte affectam esse. Idem de Ammonio philosopho Peripatetico legimus, asinum ordinariè lectioni eius interfuisse. Nihil in Ægypto magis frequentari tradunt mercatores nostri; & ipse Belonius in suis obseruationibus Lutetiæ excusis histriionem ait in suburbio Cayrioppidi in Ægypto à se fuisse visum, qui cum asino suo sermones conferebat & confabulabatur quàm familiarissimè: asinum verò signis, gestibus, & voce indicauisse optimè accipi à se quicquid dicebatur: Si herus iuberet asinum pulcherrimam de cœtu fœminā deligere: contemplatum eum in omneis partes ad vnam tandem solitum, cui gratularetur. certo iudicio accedere: si herus ediceret hordeum asino afferri, tum eum aliter quàm soleant asini exultasse, & alia id genus innumera: quibus copiosè enarratis subdit Belonius, Amplius etiam dicturus essem,

sed

sed metuo vt eis haberetur fides: quemadmodum nec ego credidiffem, nisi meis oculis fpectante vniuerfo Cayri populo percepiffem. Huic adftipulatur quod fcribit Vincentius, ² duas in Germania hõspitas fuiſſe Sagas quę hõspites ſolebant in beſtias interdum vertere: cum itaq; hiftrionicum adoleſcentem in afinum conuertiffent, qui (vt erat rationis compos) voluptates mille viatoribus exhibebat, hunc magno fuiſſe à vicino emptum: illas tamen dixiſſe ſe non eſſe præſtituras, nam eum ſi flumẽ accederet amiſſum iri: afinum itaq; die quodam elapſum in lacum proximum abiſſe, & ſimul ac fuiſſet immerſus formã recepiffiſſe. Id Petrus Damianus vir ſua etate inter primos numerãdus cum rem ſciſcitatus eſſet diligētiffimẽ ex hero, ex afino, ex mulieribus Sagis confefſis factum, & ex ijs qui afinum elapſum ac reſtitutum viderant, Leoni vii. Papæ narrauit, & poſtquam diu in vtramq; partẽ coram Papa fuit diſputatum, hoc tandem poſſe fieri fuit conſtitutum. Atq; hoc quidem pacto confirmari poſſet illud quod apud Lucianum & Apuleium atheos homines in afinum verſos legimus, qui hoc ſibi aiunt à Lariffæis mulieribus Sagis accidiffiſſe, quas ideo inuiſerãt vt cognofcerẽt an iſtud ex veritate eſſet. Fuit autẽ vterq; & ἀθεότῆτος & artis magicæ accuſatus: quamobrem Apuleius omnes machinas admouet in Apologia, vt iſtam fortilegij & veneficij accuſationem diluat. Verũ vbi de hac ſua transformatione loquitur, obſeruandũ illud eſt quod ait, Minus hercule calles prauif-

² in Speculo
lib. 3. ca. 109
& Fulg. li. 8
cap. 111.

simis opinionibus ea putari mendacia, quæ vel auditu noua, vel visu rudia, vel certè supra captum cogitationis ardua videntur: quæ si paulò accuratius exploraris, nò modò compertu euidentia, verum etiam factu facilia senties. Et paulo pòst, Prius deierabo Solem istum vidètem Deum me veta & còperta memorare, ne vos vltèriùs dubitetis, &c. Potuit quidem ille narrationem suam faceretis historijs locupletauisse: sed historia nihil amplius habet admirabilitatis quàm illæ habent quas suprà attigimus. Nam ipsam Apuleij transformationem Augustinus lib. xvij. de ciuitate Dei, cap. xvij. neq; negare audet, neq; affirmare: putat quidem & iudicat fascinationem esse: alij verò còtendunt istud & vera & naturali ratione posse contingere, & mutatione puellarũ sceminarum in masculos comprobari, de qua legimus apud Hippocratem libro Epidemion, cap. viij. Plinium libro vij. cap. iij. Gellium libro ix. cap. iij. & Amatium Lusitanum centuria ij. curatione xxxix. Huius rei exempla octo meis còmentarijs in Oppianum poetam Græcum de venatione annotaui: sed omnes mutationes sunt sceminarum in mares, pudendis videlicet quæ prius in ventris sinu latuerant tunc primùm erumpentibus. At Lycanthropiæ cum hac nulla intercedit similitudo, neq; naturalem habet causam, sed supra naturam omnia. Illud tamen certum est historia sacra Nabuchodonozoris regis confirmari, quem ait propheta Daniel fuisse mutatum in bouem, & septennio fænum & gramen duntaxat comeditse.

Hoc

Hoc fieri posse confirmant Arabes: et si Pythagoreæ *μηνυλὸν* multo plus à iudicijs nostris videatur abhorrere, quam Platonici omnes, Chaldæi, Persæ & Aegyptij defenderunt. Complures autem Medici rem ad eò mirificam, at non causam animaduertentes, ne quid nescire viderentur, sermone & scriptis tradiderunt Lycanthropiam morbum hominum ægrotorum dici cogitantium se lupos esse atq; in sylvis oberrantium, qua in sententia est Paulus Aegineta: verum permultis rationibus & testibus fuerit opus ad ementiendos populos omnem terræ, omnes historias, adeoq; historiam sacram, cum Theophrast. Paracelsus, Pöponatus, & Fernelius ipse medicorū suæ ætatis non vltimi, & alij multis seculis Lycanthropiam certissimam esse, veram, & indubitata duxerint. Præterea illud ridiculum est quòd res naturales æquantur ijs quæ naturā superant, & actiones animantiū actionibus spirituum dæmonumq; cōparant. Absurdius verò illud hic causari morbum: malū enim Lycanthropo inesset soli, non eos afficeret qui hominem in bestia verti deinde restitui vident. Maleficam Circen ait Chrysostomus sic brutis voluptatibus comites Ulyssis inescasse vt si fuissent porci: quibus verbis videt innuere non mutatum corpus, sed rationem solū abiectā fuisse brutamq; factā. Quicumq; tamen veteres & noui autores de Lycanthropia scripserunt, vno ore confirmant mutari humanam formam spiritu & ratione integra permanente: quod Homerus in Odyssæa optimè,

^a Fernel. lib.
de abditis re-
rum causis.

οἱ ὄντων ἔχον κεφαλὰς, φωνῶ τε, δέμας τε,
καὶ τεύχεα· αὐτὰρ ὁ νῦν λῶ ἔμπεδ' ἔως τὸ πάρος ποδῶ,

Hi verò suum quidem habebant capita, vocem-
que Et pilos, sed mens erat integra vt antea.
& disertis verbis exprimit Boetius, voce & corpo-
re perditis sola mens stabilis, quæ semper monstra
quæ gemit patitur. Itaq; Lycanthropia; necq; ad-
uertatur canoni Episcopi, xxvi. q. necq; Theologo-
rum sententiæ, quorum pleriq; docent omnia à
Deo creata esse adeò vt ne maligni quidem spiri-
tus formam eorum mutare possint, cum non essen-
tialis forma hominis, id est ratio, sed figura solùm
permutetur. Quòd si facultatem hominibus esse
fatebimur efficiendì vt rosas proferat cerasus, &
brassica poma, si ferrum vertendi in chalybem, ar-
gentum in aurum, si mille artificiosas lapidum for-
mas cum naturalibus gemmis venustate concer-
tantium faciendi: an illud mirum videbitur quòd
Satanas (cui per magnam vim in hunc elementa-
rem mundum concessit Deus) figuram vnus cor-
poris alterius figura cõmutat? Hæc omnia à Tho-
ma Aquinate in secundum librum sententiarum ^a
confirmantur, cum ait, Omnes Angeli boni & ma-
li ex virtute naturali habent potestatem transmu-
tandi corpora nostra: atq; huc pertinet Esaiæ ^b lo-
cus, Babylonem euersum iri, & striges ibi saltatu-
ras, lemures, dæmonas, & quos appellat *אֲרִיִּים*, q̄s
vulgata Bibliorum interpretatio apud Plātinum
Antuerpiæ excusa Gallicè semiuiros & semiasinos
vertit: hoc autem non fuisset interpret dicturus, si
demor-

^a dist. 7. ar. 5

^b Esai. 34.

de morbo solum aut illusionem accipi oporteret: nam hos sermonis usu omnino carere constat omnium testimonijs. Verumtamen fieri etiam interdum potest, ut Magus illusionem diaboli faciat ut homo alius quam sit esse videatur: ut in S. Clementis historia legimus per Simonem magum effectum esse ut Faustianum amicorum nullus agnosceret: item Neroni Imperatori dixisse ut sibi ceruices iuberet abscindi, se enim tertio die resurrecturum esse, quod cum Nero (ut videbatur) fecisset, eum die tertio reuertisse, Neronem verò miratum ei statuam Romę posuisse cum hac inscriptione, *Simoni mago Deo*: Neronem ex eo tempore in artes magicas incubuisse totum. Simon autem Neronis oculos & totius cœtus sic fascinoerit ut arietem Simonis loco decollarent. Simile est quod narrat Apuleius de tribus hominibus quos à se putabat occisos, cum tres hircinas pelles à Pamphila Saga fascinoerit confodisset. Sed momentanea est ista fascinoerit: hominis verò in animantem brutam transformatio nonnumquam durat septennium, ut apud Danielem Nabuchodonozoris. Deinde verò actiones & asinus labor quem tres homines perferre nequeant, magnitudo, incessus, cibus gramineus, cardui humano corpori nequeunt conuenire. Nam & Propheta Daniel & quicumque de hac transformatioe scripserunt non alio tradunt usus fuisse cibario: etsi Apuleius ait se cum inuenire potuit: vitam humanis cibus (ut erat integra ratione) tolerasse. Accedit luporum celeritas, cursus, morsus vncorum den-

tium ab homine alieni. Quòd autem aiūt quidam humanum corpus à Satana soporari phātasiamq; abripi, eoq; illius mutationē persuaderi (quam in sententiam propterea ueniunt quòd ij quorū brutam corpus fuit vulneratum postquā restituti sunt (vt antè diximus) se vulneratos esse humano corpore cōpererunt) & hoc interdum fieri & illud potest: potest etiam Satanas eodem momēto vulnus humano corpori inflixisse. Neq; speciem habet veritatis quod quidam asserūt, non esse has vires Satanæ à Deo attributas: etenim neq; Dei consilium ab hominibus comprehendere, neq; potestas diabo lo data cognosci potest, cum in libro Iob dicatur, non esse potestatem vllam in terra quæ possit ei obistere. Præterea dicuntur Magi Pharaonis easdem res fecisse quas facit Moses, id est, baculos in virgas vertisse, & ranas produxisse: quòd minimè fuisset dicturus, si qua fuisset oculorū fascinatio: nihil enim Moses per illusionē fecit, neq; Mosi serpens baculos fuisset digestura, si Magorū serpētes meri fuissent baculi. Et quisquis spirituū actiones cū humanis comparat, is perinde fallit ac si defenderet nō posse pictores aliosq; artifices politissima opera & dignitate cum operib. naturæ concertantia facere, quia id vituli mulive nequeūt. Deus enim singulis reb. à se creatis pro ipsarū captu res suas admirabiles impertiuit. Si qua autē exponenda est ratio cur homines præcipuè in lupos asinosque vertantur potius quàm in formas alias, hæc mihi probat ratio, quòd qui primi in lupos fuere transformati

mati humanas carnes comedebant in sacrificio Io-
 uis, quē idē Lycæū, quasi lupinum dixeris, appel-
 labant: quem admodū eum qui Dole pœnas dedit
 in lupo verū solitū, & Sabaudos diximus ex con-
 fessione ipsorū pueris multis cibatos esse. Deus i-
 taq; iusto iudicio sinit eos humanam formam amit-
 tere, & lupos sicut merentur fieri. Nam post omnē
 hominum memoriā famosi fuerūt Magi & Magæ
 hoc nomine quod cibis vescatur huiusmodi, mor-
 tuorum corpora effodiant & abrodāt ad ossa vsq;
 quod Pausanias annotauit dicēs à dæmone terre-
 stri factū, Apuleius ait fecisse Sagas. Qui autē asini
 sūt, eo transformant, q̄ detestabilia Magorū arca-
 na expetiuerint cognoscere: quem admodū ἦ q̄ ma-
 leficam amarunt Circē, iusto Dei iudicio fuerāt in
 sues transformati, & in Liuonia affirmat eos q̄ Ma-
 gos & Lycanthropos frequētant ἦs tandē confor-
 mari. Enimuerō quæcunq; afferatur causa: & diui-
 nis humanisq; historijs, & bonæ Theologorū par-
 tis cōsensione, & experiētia tot seculorū atq; popu-
 lorū & doctissimorū hominū iudicjs cogunt vel
 ptinacissimī veritatē agnoscere: c̄p̄ iustissimę The-
 ologorum sentētiæ, etsi in hoc nostro argumēto à
 Canonistis dissidentiū, statui permittere. Vt ut sit,
 homines in bestias verū cōstat forma & ratione in-
 tegra permanente, siue potētia Dei sola efficiente,
 siue per Satanā effectorē atq; administrū volunta-
 tis eius. Nā si veritatē historiæ sacrę apud Danielē
 (q̄ in dubiū vocari non potest) si vxoris Loti in sa-
 xū immobile versę cōfitemur, certū est æquē posse
 hominem

hominem in bouem, lapidem, aut animantes alias transformari. Atque hoc Thomæ argumentum agentis de corpore Christi super montem & templum exportato, si in vno fieri potest, posse in omnibus; id enim per Satanam gestum fuisse dicitur.

An Magi rem cum Demonibus habeant.
ant. Cap. VII.

PRincipio huius operis diximus Ioannam Haruillieriam Verberij ad Compendienseis natam inter cætera fuisse confessam, ex decreto Curix sententiam Iudicis Sanlissiani confirmante matrem ipsius viuam fuisse adiudicatam igni: se verò annos duodecim natam à matre oblatam fuisse diabolo specie hominis atrî, amictu atro, ocreis & calcaribus instructi, gladio accincti, equum nigrum habentis præ foribus, vtente his verbis, Ecce filiam meam quam sponondi tibi, ad ipsam verò dicente, Ecce amicum tuum qui beabit te: ex eo tempore Deo & religioni renuntiauisse, & illum sic concubuisse secum vt viri cum fœminis solent, nisi quòd frigidum erat semē: id octonis postea diebus aut quindenis fecisse, nec percipiente viro cum simul in lecto essent: etiam diabolum semel ex ipsa quesuisse an grauida ex ipso vellet fieri, se autem renuisse. Sūmam quoque interrogationum Potezanis Magis ad Lognium propositarum (quæ igne quoque sublata fuerunt) à Domino Adriano Ferreo generali Regis

Regis vicario apud Laodunenses traditam legimus, ex qua confessions aliquot hic visum est apponere. Margarita Bremontia vxor Noelis Lauretreti dixit se die Lunæ proximo nocte ineūte cum matre Maria in conuentum, qui ad Franquifanū pistrinum prope Lognium in prato habebatur, iuisse: matrem inter femora scopas habentem dixisse (verba hic placet omittere) & statim vtramque eò exportatam esse, vbi inuenerunt Ioannam Robertam, Ioannam Guillemminam, Mariam vxorem Simonis Agni, & Gulielmā cuiusdam Grasi vxorem cum suis scopis singulas: eodem sex diabolos humana specie aduenisse, aspectu horridos, &c. facta saltatione Diabolos concumbentes rem cum ipsis habuisse: eorum vnum qui saltātem duxerat, cepisse ipsam, bis osculatum esse, & amplius semihoram cum ipsa concubuisse, perfrigidumq; semē eiecisse. Ioāna Guillemmina huius assentitur dictis, semihoram fuisse copulatos falsa & perfrigidum semen ab eo excreatum. Taceo confessions alias huic persimiles. Legimus item libro xvi. Ioannis Meyeri, qui historiam Flandricam scripsit accuratissimè, an. M. CCCC. LIX. ingentē virorum feminarūque numerum in Atrebatiorum oppido crematum esse, qui inter se accusantes fatebātur se noctu ad saltationes fuisse transuectos, & cum diabolis, quos adorabant humana specie, copulatos. Iacobus Sprangerus, & collegæ 4. Magarū q̄sitores se de innumeris Sagis cognouisse scribunt, plurimāsq; Sagas supplicio vltimo addixisse in Ger-

mania, nominatim verò in Constantiensi & Ratisbonensi agro anno M. CCCC. LXXXV. quæ omnes fatebantur Diabulos cõcubuisse secũ, postquam Deo & religioni suæ, Diabolo autore, renũtiavissent. Amplius scribunt non paucas extitisse quæ nec accusatæ resipuerint & à consortio isto discesserint, easq; idem confessas esse, nempe diabulos tantisper dum fuerunt sagæ cum ipsis rem habuisse. Hanc opinionẽ confirmans Henricus Coloniensis ait nihil in Germania tam vulgatum esse, adeoq; in tota Græcia & Italia notissimũ. Nam Fauni, Satyri, Syluani dæmones sunt & maligni spiritus: & illud quod vulgo dicitur *οατυπιζειν* nihil est aliud quàm scortari. August. lib. xv. de ciuitate Dei istam diabolorum cum mulieribus copulationem scribit adeo certam esse vt contradicere magnæ sit impudentiæ. Hęc illius verba: Et quoniam creberima fama est, multiq; se esse expertos vel ab eis qui experti essent & de quorum fide dubitandum non est audisse confirmant, Syluanos & Innos, quos vulgo Incubos vocant, improbos sæpe extitisse mulieribus, & earum appetisse & peregisse concubitum: & quosdam dæmones quos Galli Dufios nuncupant hanc assiduè immunditiem & tentare & efficere, plures talẽsque asseuerant ut hoc negare impudentiẽ esse videatur. Geraldus Lilius & Isidorus lib. viij. rem eandem narrant: sed omnes in voce Dufios errant, legendum em̃ Drufios quasi Syluestres diabulos dixeris, vt Latini Syluanos. Quòd igitur August. ait, verisimile est dæmonas il

los à maioribus Drusios fuisse dictos, vt inter hos & Druidas syluarū incolas discrimen ponerēt. Ad hæc Sprangerus adiicit persepe sagas in agris & syluis sese retegere & clara die coire cū diabolo, & sæpe relectas in agris visas, interdū etiam herēteis diabolis (quos homines esse existimabāt) à viris suis esse deprehensas, eosq̄ gladio cedenteis nihil effecisse. Paul. Grillādus Iurecos. Italus (qui de sagis plurimis cognouit) narrat in lib. de sortilegijs se anno 1526. septēb. mense à S. Pauli ad Rom. Abbate rogatū esse vt de tribus Sagis cognosceret: easq̄ inter cætera confessas esse Magas singulas cum diabolo copulari. In historia S. Bernardi legimus Sagam existisse quæ marito suo nec percipienti accubans sæpenumerò diabolo commiscebatur. Hæc quæstio, an isti coitus fieri possint, coram Sigismundo Cæsare fuit agitata, & an ex ijs aliquid nasci: tandemq̄ fuit constitutum contra iudicium Calsiani posse copulationē istam & generationem existere: q̄ glossę ordinariæ placet & Thomæ Aquinati in vi. cap. Gene. dicenti, quicumq̄ ex isto coitu procreantur eos aliter à natura comparatos esse quàm qui naturæ lege. Libro quoq̄ primo historiarū de Occidentali India, c. xxvij. legimus apud Indos pro certo haberi Deū ipsorū Coeoto foeminis concūbere: nā illorū dij planè sunt diaboli. Sed nec hæc in re inter Doctores cōuenit: ex quib. nōnulli putant Dæmonas Hyphialtas siue Succubos virorū semen accipere, & Ephialtas siue Incubos eodē in mulieres abuti, vt Aquinas:

quod tamen videtur incredibile. Vt cunq; res habeat, scribit Sprangerus Germanorum (qui Magos ab omni antiquitate frequentiores quam aliæ gentes experti sunt) hanc opinionem esse, nō nunquam ex isto coitu nasci liberos quos appellant *vvechfel kind*, mutatos liberos, hos alijs longè grauiores esse, macros, & qui ne tribus quidem nutricibus exsuctis pinguescerent: alios esse diabolos specie puerorum, qui cum nutricibus Magis congregiuntur & plerumq; in incertum abeunt. De hac autē copulatione Hieronymus, Augustinus, Chrystostomus, & Gregorius Nazianzenus contra Lactantium & Iosephum asserunt nihil ex ea procreari: si fiat, diabolus in carne, non hominem fore. Qui se omnia naturæ arcana rimatos putant cum nihil planè in Dei mysterijs & spirituum intelligentium videant, copulationem cum diabolo esse negant, sed ex oppilatione morbum: qui tamen dormiēdo solum ex consensu medicorum omnium accidit. At ex earum quas antè diximus confelsione constat ipsas non potuisse hoc morbo infestari, postquam certo die locoq; antea indictō saltauissent. Præterea quàm ridiculè philosophantur isti: nam hic morbus non potest homini Mago accidere cum diabolo vt cum foemina concumbenti, id est, non cum Incubo aut Ephialte, sed cū Hyphialte aut Succubo. Nam apud Sprangerum legitur Germanum hominem robustum & Magū fuisse Confluentiæ, qui coram vxore & socijs hac ratione utebatur: & illos hominem huic actioni incumben-

cumbentem vidisse nulla scemina cōparente. Ioannes Franciscus Picus Mirādulanus Princeps^a Maggum Sacerdotem nomine Benedictum Bernam octogenariū scribit à se visum, qui se amplius quadraginta annis dicebat cum Demone muliebrem formam habente coiuisse, eumq̃ sibi nemine cernente fuisse comitem, quem vocabat Hermionem, fatebatur item puerulorum multorum sanguinem à se fuisse hauustum, horrendaq̃ scelera non pauca commissa: ideoq̃ viuum crematum esse. Item vidisse alterum Sacerdotem septuagenarium, fatentem se itidē cum diabolo muliebri specie amplius quinquaginta annis coiuisse, & fuisse igni traditum. Et (vt recētius aliquid afferamus) anno M. D. XLV. Magdalena Crucia Cordubæ in Hispania nata, monasterij cuiusdam Abbatissa, cū in artis magicæ suspicionem apud religiosas venisset, eoq̃ ab igne si accusaretur sibi metueret, anticipandi consilium cepit veniamq̃ à Papa impetrandi: Se itaq̃ duodecimo ætatis anno facta est à maligno Spiritu qui Mauri nigri præ se ferebat speciem, ad incestum sollicitatam ei consensisse, & ab eo tempore annis amplius xxx. ei concubuisse: illius opera se cū in Ecclesia esset, in editum fuisse sublatam, & monialibus communionem sumpturis post consecrationem hostiam in aere ad se perferri solitam cæteris videntibus, à quibus sancta habebatur, & vidente Sacrificio qui tum hostiam vnā desiderari animaduvertebat, interdum etiam parietē quodammodo fuisse diuisum vt hostia videnda exhiberetur.

beretur. Huic respicienti (vt aiebat) Paulus III. Papa veniam dedit. Verumtamen hanc inde ab vtero dicatam Satanæ à parentibus fuisse puto: dixit enim Satanam sibi cum sextum annum ætatis ageret apparuisse, quæ iusta ad noscendū ætas puellarum est, & duodecimo ætatis anno, qui puberum annus est, sollicitauisse: quod Ioannā Haruilleriam de eadem etate confessam esse ostendimus. Hęc historia in toto Christiano orbe puagata est. Recentiore alteram legimus, in Germania monasterio quod vocatur Nazareth, Colonienfis dicecesis accidisse: Monialem adolescentulam Gertrudem nomine agentem annum decimumquartum collegiatis suis indicauisse vt adueniens Satanus cum ipsa singulis noctibus concumberet: cuius rei periculum facere volentes cæteras à spiritibus malignis fuisse occupatas. Ioann. Vvieur qui historiam scripsit ait se presente multisque claris viris in eo monasterio anno M. D. LXV. amatorias literas ad Dæmonem scriptas in Gertrudis cista repertas esse. In horto florido Antonij de Turquameda Hispani (quem librum non esset indignum donari sermone Gallico) aliam historiã reperi de Hispana scemina nobili quæ se per vetulam Sagam cum annum ageret duodevigesimalum perductam fuisse narrabat, & rem ex eo tempore cum Dæmone habuisse: hæc viua & impcenitens cremata est, Cerdenas genere. Alteram idem respuisse narrat & in monasterio fuisse collocatã. Adamus Martinus Laodunensis confessus Procurator

rator mihi narrauit se de Saga Biebræ (hic vicus est duobus milliarib. Laoduno distans) quæstionem habuisse in iurisdictione D. Boani Veroman duorū Præfecti ann. M. D. LVI. quæ cum ad strangulationem primū deinde ad ignē fuisset damnata, viua tamē igni tradita est culpa carnificis, ac potius iusto iudicio Dei: qui sic demonstrauit oportere vt noxiæ par pœna sit, neq; maleficiū esse qd̄ ignem magis mereatur. hanc igitur confessam esse Satanam (quem socium suum appellabat) rem secum habere solitū, & se frigidum semen illius perferensisse. Atque haud scio an illum in Lege Dei locum, Maledictus qui dabit Molocho semen suum, de his possit intelligi, itemq; de ijs qui liberos suos (quos Hebræi denotant voce שׂוֹט) dicant diabolo: quod scelus supra omnia quæ cogitari possunt est execrabile, & cuius causa Deus furorem suum contra Amorrhæos & Cananæos ait exarsisse, eosque propter flagitia huiusmodi de terra deletos esse. Illud etiā fieri potuit vt ex familiis, de quib. Plin. lib. vii. c. ij. in Africa & Illyride versantes Pſylli & *ὀφιογενῆς*. i. serpentib. geniti, q̄ in serpentes potestatem habent, & oculorū aspectu fascinant atq; enecant, ea igitur sint ex illorū numero qui à pueritia dicati & inde ab vtero deuoti sunt Satang, aut saltē ab ortu: quemadmodum in Thessalia ex q̄ malum istud per Medeam Circes agnatam fuit importatū, non potuit vnquā enīci. Parētes. n. liberos antequā essent editi dicabāt Satang, & in hoc flagitio posteritātē hæreditario pergebant: etiā primogenitos solebāt offerre

offerre Satanæ, vt Ezechiel. capite xx. scriptum est: nonnulli etiam inde à matris vtero, vt nobilis Germanus in vxorem exardescens cum impreca- tus esset vt diabolum pareret, illa peperit monstrū aspectu horridum: nam ille Magus insignis existi- mabatur. In agro quoq; Valesiorum & Picardiæ genus Sagarū est quod vocant *Coche-mares*: & Ni- colaus Nobletus prædiues agricola in Altofonte Valesiorum agro mihi dixit se puerum sæpe de no- cte sensisse Incubos aut Ephialtas eiusmodi quos vocant *Coche-mares*, postridie verò mane Sagam il- lam vetulam abs qua metuebat, post eam noctem qua hoc sibi contigisset venire solitam, vt ignem aut aliquid aliud postularet: cæterum se quam o- ptima fuisse valetudine. Hoc non ille solū, sed complures alij confirmarunt. Consimilem huic historiam libro octauo Scoticæ historiæ legimus, ita fuisse quemdam singulis noctibus à Saga op- pressum vt neque exclamare, neque se expedire posset, tandem verò precibus & orationibus libe- ratum esse. Innumera quidem alia possemus exem- pla adhibere: verū hæc videntur sufficere vt de- mōstretur illud quod diximus, copulationes istas neque illusionibus neque morbis annumerandas esse. Iam verò dicamus an Magi morbos, ste- rilitatem, grandines, tempestatesque im- mittere, & homines atq; peco- ra enecare possint.

*An sit penes Magos facultas morbos, sterilitatem,
grandines, procellasq; immittendi, & homines
ac pecora occidendi. Cap. VIII.*

INTER philosophos omnes Theologos, & Hi-
storicos conuenit Dæmonas plurimum posse,
hos plus, illos minus, hos illis mendaciores esse, a-
lios improbiore alijs: atq; (vt vno verbo dicam)
hæc opinio apud veteres inualuit, terrestres &
subterraneos dæmonas alijs crudeliores impro-
biores & mendaciores esse: quod Græcus inter-
pres Synesij libro *πρὸς ἀντιπανάμ* inquit, οἱ δὲ χαλδαῖοι Ἰουδαῖοι
φασι τῆς πρὸς γαίης δαίμονας, ὡς πρὸς τὴν θεῖαν ἀρχὴν ὅτι οὐκ ἔγνωσαν.
id est, Chaldæi autem mendaces dicunt terrestres
Dæmonas, quasi longè à diuina cognitione deie-
ctos. Nos autem suprâ diximus singulos Dæmo-
nas malignos, mendaces, planos, & humani gene-
ris inimicos esse, ac nihil amplius posse quàm Deus
ipsis cōcesserit: et si Magi sibi omnia videntur pos-
se, vt de Erichthone Arcade Saga in Lucano, &
de Pamphila Theffala in Apuleio legimus. Saga,
inquit Apuleius, diuinipotens cælum deponere,
terram suspendere, fontes durare, montes diluere,
manes sublimare, sydera exstinguere, tartarum i-
psum illuminare. Et paulo pòst de inimicis loquēs
ipsam cogitantibus lapidibus obruere, precibus,
inquit, & sepulchralibus deuotionibus in scrobē
procuratis cunctos in suis domibus tanta numinū
violentia clausit, vt toto biduo non claustra per-

fringi, non fores euelli, non deniq; parietes ipsi poterint perforari, quoad deierarint se non ei manus admolituros: & sic illa propitiata totam ciuitatem absoluit. Atq; hoc quidem postremum caput verè potest fieri, vt August. lib. de diuinatione, Accipiunt sæpe, inquit, potestatem morbos immittere, & aerem vitiano morbidum reddere: nam pennes Deum mille habentur modi hominibus castigandis & maximi vltionum thesauri, ait ille, modò per seipsum, modò per Angelos suos, modò per diabolos, homines, bestias: tota deniq; natura ad vltiscendum iniuriam Deo factam est cõparata. Verùm omnis impietatis fundamētum quo nituntur magi & quo freti dedunt se diabolo est promissionum eius expectatio, cùm diabolus promiserit se potestatem hanc in eos collaturū esse, aut demonstraturū pulueres, verba, characteras, quibus a morem, honorē diuitias cõparare, deliciarum & inimicos euertere possint, vt ex multarum sagarum confessione compertum fuisse ostendimus. Hæc ille miseris Deo renuntiantibus, promissa facit: & quia princeps mendacij author est, puræ deprehenduntur fraudes in omnibus promissis eius, præterquam in vltione, idq; in homines certos solum, & quantum permittit Dominus. Exstant exempla in scripturis sacris innumera, momentisq; singulis docet experientia. Itaque Deo inter Angelos (in quibus aderat Satanus velut effector iudiciorū eius)⁴ roganti an quisquam esset integrior lobo et qui plus timore Dei ageretur, respondit Satanus, inmeritò foret

⁴ Job. 1. 2.
 & 3.

foret aliter, cū protegas eum & velut præalto muro circummunias ipsum, familiam, pecora, domos & quicquid ipsius est, adeò vt attingi non possint: sed si vel tantillum ab eo discesseris, te momento petet blasphemus. Tum permisit Deus calumniatori Satanæ vt vires suas in omnia quæ habebat lobus præterquam in ipsum exerceret: momentoque Satanas eum euertit rebus omnibus, nec paulatim sed vno impetu, omnibus primùm sublati facultatib. (quãuis orientaliũ esset locupletis) singulas ædes deturbãs, liberos, familiãq; & pecora perdens vt eũ statim pessundaret, solamq; ei vxorẽ capitalẽ eius aduersariã relinquens ad vexandũ & ludificandũ eum: Aquibus omnib. incõmodis lob immotus dixit, nudus veni, reuertar nudus, Deus bona mihi dederat & repetijt, in omnib. laudetur Deus. Hac firma constãtia cõsilioq; stabili puocatus Satanas, q; Deũ laudaret in tantis calamitatib. iterũ eum corã Deo calumniaĩ dicens, nihil esse q; homo non sit traditurus ad redemptionẽ vitę suę: si ergo Deo videretur vt affligeretur lob corpore, eum breui nomẽ Dei blasphematurum esse. Tum permittente Deo vt Satanas potestatem suam in affligendo lobo occuparet modò ne vitam adimeret, statim illius corpus à vertice ad talos Satanas affecit apostematis & scabie fetidissima: neq; tamen propterea, vt maximas fuderit querimonias, blasphemauit deũ. Quamobrẽ Deus animo ipsius & integritate cognita, incolumitatem, vires, alacritatem & duplum bonorum restituit ei, dedit

septem filios & filias tres, & annos CXL in vitam tranquillam & suauem largitus est. Dignam historiam consideratione, vt tota lobi cum amicis confabulatio & decisio eius est, elegantissimam, & inter omnes planè diuinam: ex qua constat euidentissimè non posse Satanam vires suas exercere, nisi quantum & quia permittit Deus, cui si semel habenas permiserit, mirabilia Satanæ effecta spectari. Hic uerò nectunt quæstiones multi, etiamq; iudicant ea quæ cernuntur oculis non fieri à Satana, Deumq; offendi putant si credatur tantā illius potestatem esse. Alij contra Dei verbū vocari in dubium affirmant, ac nominatim obseruandum locum, vbi Deus ait de Satana^a, Non est potentia super terram quæ cum ea comparatur. Equidem nō minus argumentum laudationum Dei inesse statuo in potentia quam confert Satanæ & factis illius, quàm in viribus & facultate Soli, stellis, plantis, animalibus, herbis, metallis ab ipso attributa. Si itaq; vir bonus tonitrua, grandines, fulmina, tēpestatesque maximas, & terræ motus perceperit, hæc non dicet à Satana fieri, licet fortasse fuerit administer, sed à Deo p̄ficisci, vt canebat Dauid,

* Job. 41.

*Erumpens cælo Domini vox clara tonantis
 Personat athereas humentia culmina nubes:
 Vires ostentat Domini vox clara tonantis,
 Spirat magnificum Domini vox clara tonantis,
 Perfringit cedros Domini vox clara tonantis,
 E Libano effringit Domini vox clara tonantis,*

Flammæ

*Flammæ diffundit Domini vox clara tonantis,
Et deserta quatit Domini vox clara tonantis.
Omnia dum passim Domini de voce fatiscunt,
Laudibus è templo findunt pia pectora cœlos.*

Sic ergo ad omnia opera facturi sumus quæ Deus per Angelos bonos vel malos, per astra, per alias res naturales, vel per homines effecerit: Benedicens enim Deus gratuita sua beneficia prolixè largitur & multiplicat per ministros bonos, flagellaq; per malos: neq; minus necesse est in amplissimi huius mundi administratione vt Deus æterna iustitia sua pœnas improbis tribuat, quàm bonis præmia. Cum itaq; ait lex, Multi non dubitant magicis artibus elementa turbare, vitam infantium labefactare, & manibus accitis audent ventilare vt quisque suos conficiat inimicos: horum omnium potestas (etsi diabolorum & spirituum aliorum sunt ministerio) est Deo assignanda, credendumque nihil siue per dæmonas siue per Magos fieri, quia iusto iudicio fiat permittentis Dei, tum ad eos qui pro meriti sunt castigandos, tum ad tentandos & confirmandos bonos. Ideoq; agens de vltionib. Dominus, nulla est, inquit, afflictio, nulla calamitas quæ à me non euenerit. Ex omnibus autem actionibus quas Magi sibi vindicant, vix insigniorem vllam inueneris quàm fulgura & tempestates prouocandi, vt eam lex pro explorata habuit^a. Itaque in libro Inquisitorum quinq; dicitur ^al. 4. de malefic. c.

diceceti procellas, grandines, fulmina, & tempesta
 tes exstitisse quæ prouentum terræ per milliaria
 quatuor afflixerunt. Rusticis autē omnibus in Ma
 gas inuehentib. comprehensæ fuerunt duæ, Anna
 de Mindelē & Agne: quæ primò infitiatæ, cum ad
 quæstionem raperentur confessæ sunt seorsim se
 vno die in agrum cum paucula aqua processisse, &
 quamuis altera consilium nesciret alterius, effodit
 se scrobem & sub meridiem aquam scrobi iniectā
 conturbasse adhibitis quibusdam verbis, quæ sa
 tius fuerit ignorari, diabolum inuocantes: his ge
 stis, simulac reuertissent domum pcellam exstitit
 se: hæ incendio perierunt uiuæ. Potuit diabolus tē
 pestatem venturā ex naturæ causis præuidens eas
 incitasse, vt sibi reuerentiam & metum conciliaret:
 Solet enim Satanas pestem, sterilitatem, luémve
 præuidēs id Magis persuadere, ex potestate ipsius
 Magos pestem, calamitatem, aut famem & accerse
 re & depellere, & re vera saepe fit, sed non semper.
 Idem author aut iudicium à se in Sagam agri Con
 stantiensis latam, quæ cum videret omneis sui pa
 gi incolas in nuptijs conuiuari & saltare, ægrè fe
 rens quòd non fuisset eò vocata, se per diabolum
 clara luce spectantibusq; pastoribus curauit in col
 lem exportari propinquum pago, & quia aquam
 non habebat quam in scrobem à se effossam inije
 ret vt ciceret tempestatem (nam hūcritum fassa est
 obseruari) emisit lotium, & illud in scrobe mouēs
 sermones quosdam pronūtiavit: mox cælo quod
 sudum serenumq; fuerat obscurato, grando vehe
 mentissi-

mentisima solūmodo in pagum & in saltantes irruit, Saga verò in pagum reuerfa est: ea itaque visa tempestatem ab ipsa accitam fuisse crediderunt omnes, eaq̄ capta Pastores pro testimonio dixerūt se vidisse cū in aere transueheretur: quod illa accusata euiçtāque agnouit, & viua igni fuit tradita. Hic autem obseruandum est fruges non fuisse tactas, prout in Fornicario legimus Magū quemdā confessum esse facile ipsis esse excire tempestatem per sacrificium vnum diabolo oblatum quod nihil opus est describere: verum hoc adiecisse, non posse ipsos tempestatib. nocere ex sententia animi sui, aut fruges vastare. Quāquam Sagæ, ac potius Satanas ipsis postulantib. & Deo permittente fruges interdum perdit, sed neq̄ omnes, neq̄ omniū, vt post dicturi sumus, Exstat enim lex in xij. tabulis: *Qui fruges excantabit, pœnas dato.* Lex etiam prohibet nequis fertilitatem alienæ frugis ad suam attrahat his verbis, *Ne alienam segetem pellexeris incantando,* & alibi, *Ne incantato, ne agrum defraudato.* Atq̄ hoc nomine Furnius à Sp. Albino fuit accusatus, qui cū non abundaret probationib. cur suæ fruges tantopere alijs præstarent semper (licet hæc fortasse fuerit illusio) boues, plaustra, seruos in Senatum adduci iussit, & cū ostendisset non alia sibi incantamenta esse, teste Liuiō, fuit absolutus. Hoppo- nem verò & Stadlinū summos Germaniæ Magos gloriatos legimus apud Sprangerum se tertiā fructuū ex agro vno in alterū pellecturos: cū tamen ex omnibus iudicijs sit compertissimum, nunquam

quam quemquam Magum fuisse arte sua locupletatum & auctum obolo, vt pòst demòstrabimus. Apud Pontanum etiam libro v. memorabilem historiam legimus, Gallis Sueffæ in regno Neapolitano ab Hispano obsessis, cum siccitate æstuq; feruerent omnia, & penuria aquæ dulcis Galli in summo discrimine essent, aliquot Sacerdotes Magos crucifixum nocte per vicos traxisse, innumeris cõuitijs & blasphemijs profcidisse, atq; in mare proiecisse; deinde consecratam hostiam asino tradidisse, eumq; viuum ad portam templi inhumasse: tum post aliquot carmina & detestandas blasphemias (quas nihil attinet cognosci) imbrem vehementissimum diluuiocq; pene similem accidisse, itaq; obsidionem ab Hispano solutam esse, & vulgo fuisse dictum.

Flectere si nequeo superos, Acheronta mouebo.

Hic autem mos trahendi crucifixos & imagines in profluentem ad impetrandum pluuiam, apud Vascones etiam obseruatur: eumq; Tholosæ clara luce facientes vidi puerulos in media totius populi corona, qui istud *tiremasse* vocat, quasi trahemassam dixeris. Fuit etiam qui omnes imagines in Salini puteum iniecit anno M. D. LVI I. deinde abundauit pluuiæ. Hoc verò scelus insigne est iniquè dissimulatum, ex Magorum regionis illius doctrina profectum, qui miseram plebem impietatem istam docuerunt cantionibus quibusdam enuntiatas, vt Sueffani sacerdotes illi in regno Neapolitano fecerant. Pecudes autem plerumq; Sagæ pulueribus

ueribus limini subiectis enecant: non quò pulueres illud possint (Sagas enim potius quæ gestant eos enecturi essent quàm supergredientia animalia, maximè cum eos Sagæ ad pedem vnum sub humo condant) sed solus Satanus est huius rei administrator. Audiui trecentas pecudes ratione ista in quodam ouili Biturigum momento vno extinctas esse. Nec solùm in tempestates, grandines, fulmina, fruges, & animalia has vires exercet Satanus, sed etiam in homines, in improbos tamen maximè. Sagas quæ Pictauij anno M. D. L X I V. crematę sunt diximus confessas in ijs cœtibus quò ad diabolũ figura hirci adorandum conuenerant, conclusiõnis loco fuisse maxima voce ab hircu pronuntiatum, vlciscimini vos, aut moriemini: à se autẽ multas pecudes & homines enectos esse, causantibus non aliam seruanda vitæ suæ rationem extitisse. Proprium enim Satanæ à natura est perdere, destruere, atq; euertere, vt Deus apud Esaiam loquitur^a, Feci & formaui Satanam vt euertat, perdat, ^a Esa. 54. destruat: etsi hoc nõquam nisi ad supremam suam iustitiam exsequendam sinit. Ex omnibus autem animantibus sceleratissima est hominis, ex hominibus pucruli innocentis cædes, & Satanæ acceptissima, vt de Sagis obstetricantib. diximus, quæ liberos oblatos diabolo interimunt antequàm sistantur Deo: Sagis enim persuadet Satanus certã partem (quam nominari non est opus) inesse puerulis qua illæ res mirificas se effecturas putant. Vt itaq; impudentissimam diaboli fraudem ostenda-

mus, Niderus scribit iudiciū à se de Staldino quodam diocesis Lausanensis fuisse constitutum, qui foetus septem à se in utero matrum fuisse occisos factebatur, & abortum toti pecori familię illius factū: rogatum verò de modo respondisse bestiam quādam cuius nomen reticebimus à se limini subiectā esse, qua sublata desiuit à tota domo abortio. Liceatne his remedijs uti dicemus postea: in præsentia satis est dixisse id à bestia quæ putris inuēta est nō fuisse præstitum, cum alij pulueres solū substernāt sibi à Satana datos. Præterea alij magi utuntur bufonibus venenato quidem animali, sed cuius puluis vel nudo pede aut manu tactus abortum aut mortē inferre nō potest: verūm has opiniones prauas humanæ menti obtrudit diabolus, ut hominē turpissimis ac foetidissimis animantibus seruire cogat. Nam apud Magos bufones persæpe deprehēdi est vulgatiss. quos alunt & ornant colorijs: hos Valesiorum ager Mirmilotos vocat. In Monstreleti historia legimus Compendiensem sagam cum duobus bufonib. à sacerdote baptizatis fuisse cōprehensam, quibus ad res magicas utebatur: quod ridiculum existimarē nisi quotidiana eiusdem rei exempla existerent. Cum dominus Ioannes Martinus vices præfecti Laodunensis gerens Sagam S. Probę condemnasset ut viua igni traderetur, qui exuebant bufones duos maximos in oculis illius inuenerunt. Dum hanc historiam scriberem, mulier bufonem ad Laodunum dicebatur peperisse: quod mirata obstetrix & quæ ipsi aderant,

rem

rem pro testimonio dixerunt, fuitque bufo alijs dissimilis, quem viderunt multi, delatus in præfecti ædes. Froissardi historia testis est Curionem quemdam apud Suefionas ad vlciscendum inimicum à saga consilium petiuisse: qua consulente vt bufonem baptizaret, nomen ei inderet, & consecratam hostiam edendam traderet, id à se factū & alia permulta tacenda confessus est. Quinque Magarū quæsitores narrant inter alia se quæstionem de Maga habuisse quæ fatebatur se consecratam hostiã quam oportuerat deglutiuisse, sudario exceptam in poculo vbi bufonē alebat condidisse, pulueresque sibi à diabolo datos adiecisse vt certis vocib. (quas reticere præstat) enūtiatis ad enecandas pecudes limini ouilis substerneret. Deprehensa itaq; & euicta viua concremata est. Arte n. procurat Satanas non solū vt præstinguat oculos hominib. & veri Dei notitiã adimat, sed etiam vt ex humanis mentib. euellat omnē religionē, omnem conscientiam, & quicquid à singulis Deus verus esse credit, itaq; sibi ipsi conciliet reuerentiam, aut eò saltē homines perducatur vt id adorēt q; Deū nō esse nouerūt, creatis reb. cōfidāt, eas reuereant, & ab eis earumq; etiã turpissimis medicinã aut salutē exspectēt. Verū vt ampliùs constet neq; bufones, neq; hostias, neque pulueres diabolicos mortem animalibus importare, certo certius est Sagarum peritissimas flādo in os nonnunquã enecare, quod in suo dialogo Danæus optimè obseruauit: quòd autē id veneno fieri q; in ore circumferant

idem existimat, probare nequeo. Nam ipse primū Sagæ morituræ essent, cui argumento non video quid responderi possit, & ad causam cuiusdam Itali (qui veneficorum princeps sua ætate fuit habitus) adhiberi potest: quamuis enim dicatur ille venena valentissima subministrasse multis, qui odorati ea breui occubuerint, non credo tamen, quia ipse odorum artifices occubisset primus, nisi eos diabolus ipse occidisset de quibus iuxta permissionem Dei mandatum acceperat opera Magi istius (qui veneficus dicebatur) occidendis. Et in Sagarum quoque Valerianarum in Sabaudia iudicio quod prostat excusum, legitur iacto in plantas pulvere eas repente emori. Quamobrem non possum in Ioberti medici sententiam descendere, scribentis quædam venena tam subtilia esse ut qui conscendit equum mori iatur si eis oblita fuerit staphia siue *αὐαβολίς*. His enim pharmaceutas ipsos primum oporteret mori, & stratores seruos, etiamque eos qui propius equum accesserint. Quinetiam pedes supergressas limen ubi pulveres aut serpentes Magi condiderint, videmus mori. Non igitur enecat pharmacum, non ossa, non pulveres, sed Sagarum precibus Satanas, Deo permittente. Quod si ampliore demonstratione opus est, habeo penes me iudicialia acta à generoso Domino Pipemontensi missa, de Barba Doræa, quæ ex decreto Parliamenti xi. Ianuarij M. D. LXXVII. sententiam Præfecti S. Christophoro ad Sanlisium confirmante fuit adiudicata igni, postquam confessa est se tribus ho-

bus hominibus necem intulisse coniecto pauculo puluere charta inuoluto in eum locum quæ erant transituri, idem cum his verbis, In nomine Dei & diabolorum omnium, &c. quæ hic non placet adscribere. A veneno qualecunque sit hoc non posse effici nemo nescit, nedum à sicco puluere: itaque sententia damnatoria dicit propter sortilegia quibus vsa est damnatam esse. Nam etiam horrendæ fuit blasphemix Deum in hac imprecatione rebus creatis coaptari: vt eadem quoque adiecit sicuti vellet à sortibus præcauere se tum dixisse, In nomine Patris & Filij & Spiritus sancti, ne illac transiens villo occuperis malo. Vt autem discrimen inter naturaleis morbos & eos qui à sortilegijs veniunt tenetur, videntur sæpe homines sortibus infesti ex languore mori, interdum ferramenta, pilos, pannos, vitrum confractum eijcere. Scribit Anglus Palatinorum Principum medicus anno M. D. XXXIX. Ulrichij fuisse infestum sortibus agricolam Nensfesserum nomine, à cuius pelle ferreus clauus auulsus est, & cuius interanea tantis doloribus erodebantur vt sese desperans iugulauerit. Eum in conspectu ciuium omnium fuisse dissectum, & in corpore eius baculum, cultros chalybeos quatuor, ferramenta duo, capillorumque glomus comperta esse. Amplius ait Niderus qui de sagis innumeris quæstionem habuit, vnam à se visam quæ vnica solum voce homines enecaret: alteram, quæ vicina mentum sursum deorsum vertit, horrendo spectaculo. Non est itaque mirandum magnopere

si Theffala Saga Pamphila fecit vt mulieris venter
 sic intumesceret tanquam si tergeminos fuisset pa-
 ritura, & octo menses circumferret onus. Eiusmo-
 di fuit Martina Saga quę occidit Germanicū, non
 veneno (vt ait Tacitus) aut ouo galli gallinacei (qđ
 idem autor est summo apud Gallos in pretio habi-
 tum ob eas virtutes quas de eo prædicabāt) sed vi
 diabolica: & illa in Constantiensi diocesi Maga, q̄
 efflādo totū hominis corpus ita affecit elephātiāli
 vt paulo pōst animam ageret. Hanc Sprāgerus &
 Quæsitores alij cremari curauerunt viuam. Idem
 Sprangerus narrat se autore alteram in finib. Basī-
 leæ & Alsatiæ fuisse cōbustam, quæ facta est se con-
 uitium à viro bono agricola obiectum ferentē in-
 dignissimè, rogatā fuisse à diabolo quid eo homi-
 ne fieri vellet qui dixerat conuitiū cui cūm respon-
 disse cupere se vt semper facies illius turgeat, non
 multo pōst agricolam ex insanabili elephantiāli la-
 borasse. Hæc tñ ludici confessa est se nō putasse id
 effecturum diabolum: quo argumento vincimus
 non à puluere, sed à diabolo hæc omnia effici, qui
 voluntati hominum ipso vtentiū ita se accōmodat
 vt si quis aduersarium suum curet per socium tol-
 li. Verumtamen hoc agit Satanas, vt ipsum ad id
 efficiendum precentur serui, vt manum operi ad-
 moueant, hominem attingant, de pilo aut vnguib.
 illius habeant, certo s̄ve sumant pulueres ab ipso,
 includendos esse hominis, aut fornicibus subden-
 dos aut cōpitis. Sin autē pactio cum Satana nō in-
 teruenerit, frustra omneis pulueres, characteras, &
 Saga

Sagarū voces homo adhibuerit, neq; virū neq; pe-
 cudem afficiet morte. Quamuis autē Deo permittē
 te possit diabolus morti animalia tradere, vult ta-
 men in Magorū causa vt ipsi suum consensum ad-
 iungant manumq; ad opus adhibeant. Exēpli cau-
 sa, ait Sprangerus quēstionē à se de Saga fuisse ha-
 bitam quæ tres & viginti equos mercatoris Ratis-
 bonensis affecit morte: dixit illa fossam tantummo-
 dō à se factam esse, in eam pulueres à diabolo sub-
 limen ianuæ iniectos esse: sic illa manum admoue-
 rat. Similiter qui cereas inimicorū faciūt imagines
 & desigunt eas, postquā se ipsi vouentes Satanę
 Deo renuntiauerint, & horrenda quæ assolent fe-
 cerint sacrificia, itaq; si Deus siuerit inimicos affi-
 ciunt morte (etsi hoc nō sæpe accidit, nā vix è cen-
 tenis binos fortē offendas quibus ista nocuerint,
 vt ex Magorū confelsionib. est manifestum) in eis
 homicidiū est à diabolo effectū, ab ipsis exorātū.
 Sic Enguerrandi Marignij iudiciū hae potissimū
 causa niti legimus, & alterius in Alenconiorum vr-
 be tempore Francisci. regis, cuius factum proba-
 tū in iudicio fuit, & copiosè in Nauarrenę Regineę
 heptamero, neq; tanquā fabula, sed velut historia
 vera cum forensibus gestis omnib. exponitur. An-
 no M. D. LXXIV. generosus vir quidam (vt in iu-
 dicio eius qd' excusum est legimus) q Lutetiæ fuit
 decollatus, imaginē cereā capite & corde trāsfixo
 & characteras alios habere compertus est: quæ
 fortasse non postrema causa fuerit cur addicere-
 tur morti. Et quod recentius est, Septembri
 men-

mense ultimo M. D. LXXVIII. Legatus Angliæ & Galli multi per Galliam nuntiauerunt tres imagines cereas deprehensas esse in fimo cum inscriptis Reginae Angliæ & aliorum nominib. quas imagines Curio pagi Istinctonij ad dimidium miliare Londino distantis fecisse dicebatur. Sed necdum iudicium fuerat cōstitutum aut probata res, cū nuntius fuit in Galliam perlatus. Ex istis autem omnibus historicis narrationib. nulla exstat memorabilior quam illa Duffi Regis Scotiæ quæ in Scotica historia legitur⁴. Huic enim morbus dicitur accidisse, quo ita premebatur vt quamuis belè ederet, biberet, ac corpore constitutus esset, tamen nocte somnum capere non posset, sed alterius doloris expers aresceret totamq; noctem in sudorem solutus contabesceret. Tandem verò cū rumor increbresceret Sagas ad Regem Scotiæ enecandum à Morauis conductas esse (Morauos autem Scotiæ incolas intelligo, olim Scotorum hostes, & iamdiu Scotorum regno adunatos) Legati in Morauiam missi sunt in Forensem vicum, vbi ceream imaginem nomine Regis vocatam Sagæ torrebant & certo liquore perfundebant. Certior de hac re Douenaldus Prefectus loco à Legatis factus in re præsentē deprehendit eas, quæ rem confessæ viuaq; crematæ sunt, eodemq; momēto Rex Scotiæ restitutus valetudini, prout dies fuerat obseruatus. Sic videtur Meleager paulatim crematus esse cū Althea Saga torrem fatalem incendisset: hæc enim deliria esse viderentur, nisi iam olim istæ imagines

imagines fuissent vsurpatæ. Plato libro xi. de legibus narrationem hanc confirmat de imaginibus cereis quas faciebant Magi. Neq; verò magnopere mirari oportet q̄ potuerint ista innotescere: Magi enim per conuentus suos rerum à se gestarū rationes reddunt, vt antè ostendimus, ac eorum etiā omnium quæ vbiuis terrarum fiunt, vt Aurelius ex Cleryano Magorum conuētū rerectum est. Apud Sprāgerum quoq; legimus Pumberum quēdam Magum Lendemburgi in Germania existisse, quem docuerat Satanas Crucifixum sagittis antepschali die Veneris configere, qua ratione adhibitis nefandis quibusdam verbis iaculās in aerem ternos homines quos vidisset cognouissetq; poterat quotidie occidere, quamuis in arcem munitissimam abditos, modò certum deliberatumq; consiliū occidendi eos habuisset. Eum verò tandem rustici in frustra laniauēunt sine iuridica cognitione vlla, postquā homicidia plurima perpetrasset; hæc gesta ann. M. C C C C. X X. cū adhuc Germani Crucifixum colerent. Etenim æquæ propè impietatis est eum quem pro Deo habeas ac Deū ipsum offendere, quia sit in contemptum Dei, qui cor animumq; tanquam actionum bonarum malarumq; (vt ait Aquinas) fundamentum introspicit. Omnino cōstat (vt loquamur propriè) Deum offendi non posse, & quemadmodum qui cœlum sputis appetunt, cœlum non conspuūt, sed seipsos reuertente sputo inquinant, ita offensionem quæ Deo putatur afferrī in afferentis caput recidere, ll-

Iud itaq; Magorū genus qui Sagittarij dicebant non amplius in Germania exstat, ex quo Sagittarij Crucifixum neq; Deum esse neq; diuinitatis quam in se habere crediderunt: quod ante religionem mutatā crediderant. Iure porrò dubitari possit cur Magi memoria nostra non possint ea παραγμήματα factaq; prestare mirifica, quæ Simō ille Magus, Apollonius Tyanus, Circe, Medea, & alij insignes Magi præstiterunt. Sed duplex mihi quidē videtur esse ratio: vna, quam in iudicio quodam Sanlissiano legi, quod ista geruntur pro ratione pacti cum Satana initi, puta si quis ei ministrare optimè horrendaq; malefacta velit committere: altera, quod Deus tantas vires in populos sui cognitione præditos non tribuit Satana, quantas in Ethnicos tribuerat. Diximus libr. primo de diuinis, naturalibus, humanisq; modis, ijsq; licitis ad prænoscidas & præcipiendas res futuras: Secundo de modis illicitis & Dei lege vetitis egimus: iam dicamus quibus modis liceat magicas sortes anteuertere, & mala cum sunt cognita medicari.